W583.592
UC8.5
1879-83,84-92

AZ

UNITÁRIUS VALLÁSKÖZÖNSÉG FELSŐBB ISKOLÁINAK

ÉS AZ

EZEKKEL KAPCSOLATOS ELEMI ISKOLÁKNAK

ÉRTESITŐJE

AZ 1891—92-ik TANÉVRŐL.

✻

NEVELÉSÜGYI BIZOTTSÁG MEGBIZÁSÁBÓL

KÖZZÉTESZI

ULÁR PÁL
IGAZGATÓ.

✻

XIII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁRT,
NYOMATOTT FERDINÁND, GOMBOS ÉS SZTUPJÁRNÁL.
1892.

AZ

UNITÁRIUS VALLÁSKÖZÖNSÉG FELSŐBB ISKOLÁINAK

ÉS AZ

EZEKKEL KAPCSOLATOS ELEMI ISKOLÁKNAK

ÉRTESITŐJE

AZ 1891—92-ik TANÉVRŐL.

⁂

A NEVELÉSÜGYI BIZOTTSÁG MEGBIZÁSÁBÓL

KÖZZÉTESZI

ULÁR PÁL
IGAZGATÓ.

⁂

XIII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁRTT,
NYOMATOTT FERDINÁND, GOMBOS ÉS SZTUPJÁRNÁL.
1892.

KOVÁCSI ANTAL

szül. 1820-ban febr. 16-án; meghalt 1892. jan. 6-án.

Az unitárius főiskola tanárkarának névsora a jelen tanévben többféle módosuláson ment keresztül, de azok között leginkább feltűnik az „Értesitő“ rendes olvasója előtt az, hogy a gymnasiumi tanárkar éléről a Kovácsi Antal neve kimaradt. Nem közönséges jelenséggel van dolgunk. Kovácsi Antal nemcsak névleg, nemcsak koránál fogva, hanem tudományos ismeretei bősége, munkaszeretete, lelkes odaadása által is, első volt közöttünk, a kit ezért mi tanárok, tanitványainkkal együtt „Kovácsi bácsi“-nak neveztünk.

Kétségtelen, hogy Kovácsi Antal tanári karunknak nestora is volt, a mennyiben mindnyájunknál idősebb, s mindnyájunknak egykor tanára vala. Illő megemlékeznünk róla.

Született 1820-ban Torda városban. Atyja korán elhalt s igy nevelése egészen az anya gondjára maradt. Jó kézbe, mert a derék nő, az anyai szeretettel párositani tudta az atyai bölcseséget is. A nagyszámu (6) gyermekek egyike sem szenvedett semmi hiányt a nevelésben. Antal, a fiuk kisebbike, nagyon korán bekerült a tordai unitárium gymnasium elemi iskolájába. Éjjel-nappal, télen-nyáron ott lakott s ott sajátitotta el a „kicsinyből nagygyá levés“ feltételeit. Felette sanyaru viszonyok között tanultak ifjaink ezelőtt 60—70 esztendővel. „A tanulók saját ágyaikban háltak — irja Kovácsi 1888-ban „Reminiscentiáiban“ — nagyon sokan ketten egy ágyban; tollu csak a párnákban volt az egész iskolában, meg azok a lúdtollak, melyekkel irtunk. Mikor nekem, mint tordai városi tanulónak, anyám a szalmazsákra egy tolluval töltött derekalyt is adott az ágyamba, az valóságos esemény volt.“

Az akkori tanitézeteket, a mostani tanférfiak, tanulásra

egyáltalában alkalmatlanoknak tartanák s „mégis — irja tovább — mi első ifjuságunk gondtalan korát boldogul éltük le azokban, sőt mindenikből minden korban számos oly szolid értelmi müveltségü ember került ki, kik a közszolgálat különböző ágaiban a nemzeti kulturalis viszonyokban igen szép szolgálatokat tettek és tesznek ma is a hazának és egyháznak.“ Kovácsi ezt az eredményt igen természetesnek találta, mert mindenkinek magának kellett megteremteni jövőjét. A szerény környezet hatása alatt szerénységhez, munkássághoz szoktak.

Kovácsi 1840/41. tanév végével kitünő eredménynyel végzi a kolozsvári unitárius főiskolában a bölcsészeti tanfolyamot, s az E. K. Tanács már 1841-ben ugyanoda az alsó négy gymn. osztályhoz a latin nyelv köztanitójává nevezi ki s már 1842-ben a korondi zsinaton megválasztja tanárrá és gondoskodik, hogy külföldi akadémiákon tanuljon. A berlini egyetemen tanult két évig s azt követőleg nevelő volt Tarcsafalván Pálfi Dénes nagybirtokos házánál. 1852-ben a főiskola három felső osztályához alkalmaztatott tanárnak, de nevelői kötelezettsége még tartván, csak rendkivüli minőségben. 1856-ban aug. 30-án iktattatott be a latin nyelv rendes tanárává, mely terhes, de előtte kedves foglalkozást 1891. év utolsó napjaiban bekövetkezett betegsége s ezt 1892. február 6-án követett váratlan halála szakitotta félbe.

Ha visszatekintünk azokon az éveken, a melyekben együtt müködtünk boldogult kartársunkkal az ur szőlőjében, ha számba vesszük azokat a jeles munkákat, a melyek az ő kezéből kerültek ki, egy nélkülözhetetlennek látszó erős férfi alakja lebeg szemünk előtt. Mint tanárt a törhetetlen szorgalom és a szakadatlan pontosság tette kiválóvá, a mit eléggé jellemez az, hogy még esküvője előtti leczke-órára is elment és azt végig kitartotta menyasszonya állandó keservére s a nászközönség csodálkozására. Horatiust, Vergiliust, Cicerot s a többi latin classicusokat nemcsak hogy kedvelte, hanem legtöbbjét könyvnélkül tudta. A kik tanárkodása utolsó feléből ismerték, azt hihették, hogy szaktárgya irodalmával keveset foglalkozott, de szakkönyvtára, melyet örököse a főiskolának hagyott, meggyőz arról, hogy még az ujabbkori termékeket is állandó figyelemmel kisérte. „Tanitott és tanult — irja egykori tanára Brassai Sámuel — nem annyira nyelvet, mint

módszert. Saját tapasztalatán kivül figyelmesen kisérte a külföldről jelzett haladás lépteit, és igyekezett felhasználni és alkalmazni, a mi jó volt bennök, nem tartozván azokhoz, a kik azt vélik, hogy minden a mi új, jó is, feledve, hogy igen gyakran a jobb ellensége a jónak "

Kovácsi egy páratlan jó szivü ember volt, a mit legjobban tudtak tanítványai, mert alig volt közöttük olyan, a kinek ne lett volna hitelezője, — ezt a szót két értelemben véve, ugy t. i. hogy a kinél látta az igyekezetet, annak gyengéjét is könnyen elnézte; a kinek látta szegénységét, annak utolsó forintját is oda adta, legtöbbször azzal a tudattal, hogy azt többé nem fogja látni. Ez a jószivüség megható viszonzásra talált halála után, midőn barátai s volt tanitványai, emlékére egy közel 500 frtra menő alapítványt tettek.

Kovácsi Antalnak kiváló talentuma volt az irásra is. Legelső hirlapi czikke 1844-ben jelent meg a kisdedóvásról. Ezt követőleg Gáspár Jánossal, barátjával, kivel együtt kezdették s egy hónap különbséggel együtt is végezték az életet, szerkesztették az első rendszeres „Magyar olvasó könyvet", a mely negyven éven keresztül a hazai népiskolában s a gymn. alsó osztályában általános használatban volt, s magyar nevelésügyünknek nagy szolgálatot tett. Kiadta Brassai Sámuel „Földiratát" és forditott s kiadott egy franczia munkát a „Takarékosságról." Társszerkesztője volt a „Keresztény Magvetőnek" 1870—74-ben, s valamint az előtt, ugy az után is állandó dolgozó társa.

A „Család és Iskolában", a „Néptanitók Lapjában", „A Magyar Paedagogiai Szemlében," az „Unitárius Közlönyben" s a napi lapokban megjelent számos nevelésügyi tanulmányczikkét, s társadalmi felszólalását ezen a helyen nem vehetjük kellő figyelembe. Hogy terünkkel gazdálkodjunk, a nép-, polgári- és reál-iskolákra vonatkozó reform-terveit is mellőzzük s megelégszünk azzal, hogy a gymnasiumot érdeklő eszméit a Ker. Magvetőben megjelent tanulmányaiból röviden összegezzük.

A gymnasium czélja és hivatása — irja 1870-ben — a mi nézetünk szerint, mint neve is mutatja, az emberi léleknek, a növendékek szellemi képességének, erőinek minél több oldalu általános fejlesztése, itélő, okoskodó tehetségöknek, a szép izlés, a magas és nemes érzelmek fejlesztése, szilárdi-

tása. Vagy határozottabban beszélve, a gymnasium hivatása, hogy nyolcz évi fokozatos és általános képzés után a belőle kilépő, közepes szellemi tehetséggel, de kellő szorgalommal és akarattal biró 13 éves ifju bármely szaktudomány alapos és sikeres tanulására képes legyen, másfelől a szakmáján kivüli más tudományokból is annyit sajátitott legyen el, a menynyivel a kor általános miveltségi viszonyaihoz képest az életben és társadalomban, minden tudományos pályán levő mivelt embernek birni kell.

Általános elvek mellett gyakorlati terveket is ad, melyek közül alapos megfigyelésre vall, midőn azt ajánlja, hogy a nyelveket fokozatosan kezdjék tanitani, t. i. a gymn. első osztályában a magyart, a másodikban a németet és harmadikban a latint. Kovácsi a helyesen beosztott gymnasium mellett nélkülözhetőnek tartotta a reáliskolákat, s a négy első osztályt a polgárival párhuzamosnak látta, a minthogy annak is kellene lenni.

Több izben, hatályosan kárhoztatta azt a kapkodást, a melyet hazánkban a gymnasiumok tanterve módositásaiban észlelt. Részemről lehetetlennek tartom — mondja 1871-ben — hogy az ily rohamos és folytonos változtatgatás a tanügynek előnyére lehessen, különösen ha a változtatás és átalakitás nem lépcsőzetesen, osztályonként, hanem az egész gymnasiummal egyszerre történik, s egy-egy osztály mondhatni évenkint egyik rendszerből a másikba tereltetik.

Midőn ezelőtt egy nehány évvel a napirenden levő túlterhelés kérdéséhez szólott, a túlterhelést nem annyira a tananyag sokaságában, mint inkább abban látta, „hogy nem a gymnasium czélja és természete szerint vezettetik a gymnasiumi tanitás, különösen a nevelésügye.“

„Azt a módszert, hogy a növendék az inductió vagy deductio utján, tehát saját maga, erőinek felhasználásával, gondolkodással és okoskodással állitsa meg a megtanulandó szabályokat, elveket, hosszasnak találván, készen feltálalva adjuk ezeket elébe. Sőt a reál tudományokkal is azokat a törvényeket, elveket és igazságokat, melyeket a növendék maga okoskodás utján levezethet, s a melyekről ön maga állithatja, hogy másképpen nem lehet, — e processus helyett a szemléltető methodus tulságos alkalmazásáért való buzgalmunkban kisérletekkel, gépekkel szemléltetjük vele.

Ez eljárásunknak mi a következése?

Először az, hogy a gymnasiumi oktatás azon főczélját, hogy az ész gymnastikája legyen, éppen nem érjük el s az ész erőinek minden irányban való összhangzatos, együttes fejlesztése helyett legfeljebb az emlékező tehetséget gyakoroljuk és terheljük. Másfelől az, hogy az ismeretek szerzésével, a felvett tudományokban való tájékozottságot sem érjük el; mert bár számtalan concret ismeretet erőszakolunk a növendékekre; de azokat nem magok a növendékek fejtvén ki s nem önerejükön szerezvén meg azokat, s mert a folytonos tömés miatt kivált a felsőbb osztályokban az igen nagy elfoglalásért nem adunk időt arra, hogy azokat a növendék rágondolás és elmélkedés utján elsajátitsa, hogy azok ugyszólva vérévé váljanak, lassanként mind el hullanak.

Visszaemlékezésében, talán emlékeztetőül, ezek a szavakat foglalta össze: „Tanulói életem emlékei, tanári pályám tapasztalatai azt a meggyőződést érlelték meg bennem, hogy a gymnasiumban a tantárgyakról a maga idejében tömegesen egymás után bár kisebb terjedelemben való tanitása dúsabb sikert biztosit, mint a tantárgyaknak nem a növendékek értelmi fejlettségéhez mért beosztása, azoknak hosszura nyujtása és a sok tananyag felölelése.

A mai idő még nem alkalmas arra, hogy mérlegeljük milyen hatása volt Kovácsi Antalnak a környezetére. Annyit ki kell jelentenünk, hogy az unitárius főiskola tanári kara, melyet 36 éven át díszitett, az unitárius egyház kormányzó testülete, a melynek 1872. óta mint tanügyi, 1876 óta mint közigazgatásügyi előadó egyik irányadója volt, Kolozsvár társadalma, melyben főleg a szegények ügyét intézte, mint 1856 óta a Jótékony nőegylet titkára s talán mindenek felett a tanuló-ifjuság sokáig fogja érezni azt a veszteséget, a mely halálával érte.

Mi tanárkar és igazgatóság e rövid visszaemlékezés után Brassai Sámuel jelmondataiba foglaljuk érzelmeinket:

Multis ille bonis occidit
Paucis flebilior quam nobis.
(Sokaknak keserüségére halt meg
Keveseknek akkora keserüségére,
mint a miénk.)

A) Kolozsvári főiskola.

I. Főfelügyelőség.

Az iskola felett a felügyeletet gyakorolja az Egyházi Főtanács és ennek megbizásából a Kolozsvártt székelő Egyházi Képviselő Tanács. Az összes iskolák főfelügyelője *Ferencz József* unitárius püspök, kir. tanácsos.

II. Iskolai igazgatóság.

Elnökök: Dr. Brassai Sámuel, egyet. nyug. tanár, a M. T. Akad. r. tagja,
Hajós János, nyug. miniszteri tanácsos,
Kőváry László, a M. T. Akad. l. tagja,
P. Horváth Kálmán, nagybirtokos,
iskolai felügyelő gondnokok.
Előadó: Ulár Pál, igazgató.
Jegyző: Boros Sándor, tanár.
Tagjai: a rendes tanárok.

a) Végrehajtó közegek.

Igazgató: Ulár Pál.
Iskolafőnök: Vári Albert, papjelölt.
Ellenőr: Szász András, III. é. papn.
Iskolagazda: Demeter Dénes, III. é. papn.

b) Iskolai esküdtszék.

Elnök: Vári Albert.
Jegyző: Szász András, III. é. papn.
Tagok: Ekárt Andor papjelölt; Biró Lajos, Márkos Ferencz, Benczédi Domokos, Sándor Géza III., Nagy Lajos, József Lajos és Nagy Dénes II. é. papnövendékek.

III. Adatok a főiskola 1891—92. évi történetéhez.

Az iskolai év. A beiratások a lefolyt tanévre szept. hó 1. és 2. eszközöltettek; 3. és 4. a felvételi, javító és pótvizsgálatok folytak le; 5-én pedig a javító érettségi vizsgálat tartatott meg mlts. és főtiszt. Ferencz József püspök ur elnöklete alatt és ngs. dr. Finály Henrik kormány-képviselő ur jelenlétében. A tanév szept. 6-án ünnepélyesen megnyittatott a tanárkar, több egyh. tanácsos és érdeklődő szülék s az összes tanuló ifjuság jelenlétében. Az ünnepélyen imát mondott Szász András III. é. papn.; megnyitó beszédet a mlts. és főtiszt. püspök ur tartott, munkára és tevékenységre buzditván a tanuló ifjuságot; bemutatta az új igazgató-tanárt, Ulár Pált, meleg szavakban emlékezvén meg a volt igazgató-tanárról, Kovács Jánosról is, ki 14 éven át buzgón viselte volt az igazgatói tisztet. Ezután az igazgató intézett pár buzdító szót a tanuló ifjusághoz, kit isk. felügyelő gondnokunk ngs. Kőváry László ur váltott fel, elismerőleg nyilatkozva a volt igazgatóról és bizalmát fejezve ki az uj igazgató iránt. Az előadások szept. 7-én kezdődtek s a rendes szüneteken kivül folytak szakadatlanul egész jun. 9-ig bezárólag. Decz. 19-én pót-érettségi vizsgálat tartatott, mikor is egy magántanuló vizsgázott. Az évvégi osztályvizsgálatok junius hó 10—20-ig tartattak, melyeken az E. K. Tanács által az isk. felügyelő gondnokok mellé kiküldött vizsgáló biztosok: Filep Isstván, Kozma Ferencz, Molnár Sándor és Jánosi Gergely nagy érdeklődéssel voltak jelen. Különös buzgóságot tanusitott e tekintetben P. Horváth Kálmán isk. felügyelő gondnok ur, ki a vizsgálatokon nem csak folytonosan jelen volt, hanem azokat a legnagyobb türelemmel végig kisérte és nagy bölcsességgel vezette is. A VIII. osztálybeliek osztályvizsgálatai május hó 12. és 13-án, az érettségi irásbeliek 23., 24., 25., 27. és 28-án, a szóbeliek junius hó 23., 24. és 25-én folytak le. A tanév a mlts. és főtiszt. püspök urnak a tanuló ifjusághoz intézett hatásos beszéde mellett az érdemsorozat felolvasása- és jutalmak kiosztásával a szokásos ünnepiességgel jun. 21-én záratott be.

Változások a tanárkarban. Kovács János helyébe az 1891. évi aug. 23-án Toroczkón tartott zsinati egyházi Főtanács

Ulár Pál rendes tanárt választotta meg két évre igazgató-tanárrá. A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszter*) Kőváry Endre eddigi rajztanár helyére Nagy Gyula okleveles tanárt nevezte ki a rajzoló geometria, mértani és szabadkézi rajz rendes tanárává. A nyugalomba vonult Pap Mózes rendes tanár tárgyát Boros Sándor okleveles rendes tanár vette át. Hegyi József óraadó tanár a hajdu-nánási ev. ref. gymnasium rendes tanárává választatván meg, az általa tanitott történelmet a IV. osztályban, valamint Gál Kelementől a német nyelvet az V. osztályban Kovács János rendes tanár vette át; a többi tárgyak tanitására az Egyházi Képviselő Tanács Péter János III., Pap Mózes IV., Zalányi József III. éves tanárjelölteket és Vári Albert papjelöltet alkalmazta, a természetrajzot a VI. osztályban dr. Nyiredy Gézára bizta; végül Tana János okleveles tanítót alkalmazta az elemi 3. oszt. tanitójául.

A tanárkart legérzékenyebb veszteség érte Kovácsi Antal rendes tanárnak f. évi januárius hó 6-án bekövetkezett halála által, ki a tanárkarnak Nestora, a tanuló ifjuságnak igazi atyja és gyámola volt; minek következtében az Egyh. Képv. Tanács az elhunyt által 35 évet meghaladó hosszu idő alatt a legnagyobb pontossággal, lelkiismeretességgel és kiváló szakképzettséggel tanitott latin nyelv tanitását a VII. VIII. oszt. az igazgatóra, a VI. oszt. pedig Gál Kelemenre bizta. E fájdalmas körülmény szükségessé tette Osváth Zoltán óraadó tanárnak alkalmazását, kit is az Egyh. Képv. Tanács az igazgató által tanitott latin s a Nagy Lajos rendes tanár által tanitott magyar nyelvnek és a görögöt pótló tárgyaknak az V. oszt. tanitásával bizott meg, Nagy Lajos rendes tanár pedig az igazgatótól átvette a görög nyelvet a VI. oszt.-ban.

Vallás-erkölcsi és fegyelmi ügyek. A különböző hitfelekezetbeli tanulók saját hitoktatóik intézkedései szerint vettek részt vallásgyakorlataikban. — A rend és fegyelmi szabályoknak egy-egy példányát minden felosztályu új tagja az intézetnek megkapta. A tanuló ifjuság magaviselete általában véve jó volt. Sajnos azonban, hogy az érdemsorozat felolvasását követő napon, két növendékünk, magukról megfeledkezve, botrányos kihágásra vetemedett, miért is az isk. igaz-

*) 37.119. sz. a.

gatóság felterjesztésére az E. K. Tanács mindkettőt megérdemelt szigoru büntetéssel sujtotta.

Az ellenőrző tanácskozások eredményeit minden osztályban az osztályfők hirdették ki, melyekről a szülék az I. II. és III. időszak végén hivatalos Értesitők által vettek tudomást, melyeket az osztályfők állitottak ki s irtak alá.

Tanári tanácskozások. Az évmegnyitó és az oktatásmenetét megállapitó tanácskozás szept. 4-én, az évzáró pedig junius 20-án, az ellenőrző és módszeres tanácskozások a rendtartás által megszabott időben tartattak meg. Ezeken kivül volt még 18 rendkivüli tanácskozás a tandijmentességért és egyéb iskolai szükségletek elengedéséért, az ösztöndíjak, a jövő évben használandó tankönyvek megállapitása s az érettségi vizsgálatra jelentkezett tanulók ügyében, a kormány képviselői látogatás és egyéb folyó ügyekben; ezekhez járult még két tanácskozása az érettségi vizsgálati bizottságnak.

Egészségi állapot. A tanuló-ifjuság egészségi állapota a lefolyt évben kedvezőnek mondható, miként az a főiskolai kórház czim alatti kimutatásból látható.

Két tanuló azonban, fájdalom, maghalt; egy VI. oszt., egy sötét gondolattól megkapatva, önkezüleg oltá ki életét; a másik, elemi iskolás gyermek, a szülői gondozás daczára is, a szülei háznál csendesen elszenderült. Mindkettő szépreményü, törekvő ifju volt. Nyugodjanak csendesen.

A tanintézetet és tanárkart, valamint a tanuló ifjuságot is igen érzékeny veszteség érte Kovácsi Antal rendes tanárnak 1892. jan. 6-án történt elhalálozása által, kiben a tanintézet egy tudós és buzgó tanerőt, a tanuló-ifjuság jóltevő gyámolát s a társadalom egy humanus gondolkozásu tagját veszitette el. A tanárkarban csak egyes esetekben fordult elő rövidebb ideig tartó betegség miatt nehány napi helyettesités.

A városi alorvos dr. Veress Lajos, ki iskolánk orvosa is egyszersmind, okt. 9-én általános szemvizsgálatot tartott, mely alkalommal nehány tanulót betegnek találván, őket utasitásainak pontos megtartására figyelmeztette. E szembetegek mind meggyógyultak.

Iskolai ünnepek. Szept. 21-én gróf Széchenyi István születésének századik évfordulóját ünnepelte a tanuló ifjuság, mely alkalommal az isk. dalárda elénekelte a hymnust, Ferencz József VIII. o. t. felolvasott, Sándor Géza III. é. th.

szavalt, a dalkör a Búcsu eléneklésével fejezte be az ünnepélyt.

Okt. 6-án a tanuló ifjuság szent kegyelettel ülte meg a nemzeti gyászos nagypéntek 42 évfordulóját. A nap emlékére szép ünnepélyt rendezett az iskola nagytermében, hol több sikerült darabot énekelt a főisk. dalárda. Szász András III. é. papn. szép imában, Ferencz József VIII. o. hatásos lelkesitő beszédben tolmácsolták a 13 nagy tragikus sorsát. Nagy Lajos VIII. o. t ez alkalomra készitett költeményét szavalta el.

Nov. 5-én tanár-beiktató ünnepély folyt le nagy számu és fényes közönség s az összes tanuló ifjuság jelenlétében. Egyszerre három rendes tanár, t. i. Kanyaró Ferencz, Boros Sándor és Nagy Gyula tarták meg székfoglaló beszédeiket, mely alkalommal mltsgs. Hajós János isk. felügyelő gondnok ur megnyitó, Kovácsi Antal tanár üdvözlő és Ulár Pál igazgató-tanár bezáró beszédet tartottak.

Márczius 15-ét is az előző évek szerint szokott módon ünnepelte meg az ifjuság.

Május 8-án a jóltevők emlékére rendezett és Zsuki László jóltevőnk halálának századik évfordulójáról való megemlékezéssel egybekötött ünnepélyen megnyitó beszédet mlts. Hajós János isk. felügyelő gondnok, emlékbeszédet Zsuki László felett Nagy Lajos tanár és Deák Ferencz I. é. papn., bezáró beszédet az igazgató tartott, Nagy Lajos VIII. o. t. szavalt, a főiskolai dalkör pedig Iszlai Márton vezetése alatt közben karénekeket adott elő.

A tanuló ifjuság május hó 14-én a „Lövölde“ helyiségében, az isk. igazgatóság engedélyével, majálist rendezett, melynek tiszta jövedelme 287 frt 25 kr volt. Ez összegből az isk. kórházalapra jutott 143 frt 63 kr, az ifjusági egyleteknek 71 frt 81 kr., a kismező-alapra szintén 71 frt 81 kr.

Junius 8-án ő Felsége királylyá koronáztatásának 25. éves jubileuma alkalmából tartott ünnepélyen, diszes vendégkoszoru és az ifjuság jelenlétében imát mondott Demeter Dénes III. é. papn., felolvasást tartott a magyar koronáról, annak jelentőségéről és viszontagságairól az igazgató, szavaltak Nagy Lajos VIII. és Jakab Lajos VII. osz. tanulók, közben az ifjusági dalkör énekelt.

Látogatások. A kolozsvári tankerület h. kir. főigazgatója ngs. dr. Finály Henrik ur, mint kormányképviselő, április hó 25. 27 és 29-én rendre meglátogatta a főgymn. osztályokat, meghallgatta a tanulók feleleteit s egyes tanárok előadásait; időközben átnézte a tanulók irásbeli dolgozatait és rajzait, s 29-én d. u. megtartotta az isk. igazgatósággal a szokásos értekezletet, melyen észrevételeinek megtétele után megelégedését fejezte ki a tapasztaltak s a tanitás eredményének kedvező volta felett.

Szerencséje volt még főgymnasiumunknak mltgs. Hajós János és nagys. dr. Brassai Sámuel isk. felügyelő gondnok urakhoz is, kik fáradságot nem kimélve ismételten meglátogattak egyes osztályokat, meghallgatták a tanárok előadásait és a tanulók feleleteit s a tapasztaltak felett megelégedésöknek kifejezést adtak.

Találkozások. Intézetünk falai között e tanévben kétszer volt a régi osztálytársaknak találkozójuk.

a) 1891. okt. 4. Találkozójuk volt azoknak, kik 1879. junius 28-án tettek volt érettségi vizsgálatot.

b) 1892. márcz. 15. Barátságos találkozóra gyültek össze az 1882-ben végzett osztálytársak, kik is e találkozás emlékére 51 frtot adakoztak a tanári nyugdij-alap javára.

IV. Tanárkar.

a) A hittani intézetben.

Ferencz József, püspök, a vallásközönség iskoláinak főfelügyelője és rendes tanár; tanitott unitárius egyháztörténelmet, liturgikát, symb. theologiát és paptant a III. és szónoklatot az I., II. III. é. papnövendékeknek heti 6 órán.

Kovács János, h. tanügyi jegyző, a kolozsvári m. kir. tud.-egyetemen az angol nyelv m. tanitója, a „Ker. Magvető" társszerkesztője, gymn. rendes tanár; tanitott angol nyelvet az I., II., III. é. papnövendékeknek heti 4 órán.

Péterfi Dénes, lelkész, kolozs-doboka-köri jegyző, a „Ker. Magvető" társszerkesztője, rendes tanár; tanitott bölcsészettörténelmet a II. és III. é. papnövendékeknek heti 1 órán.

Boros György, h. közigazgatási jegyző, az „Unitárius Közlöny“ társszerkesztője, a papnövendékek Önképző-körének védnöke, rendes tanár; tanitott hittant a II., héber nyelvet, bibl. bevezetést s új test. exegesist az I. II. é. papnövendékeknek heti 14 órán.

Mózes András, lelkész, pénzügyi jegyző, rendes tanár; tanitott egyet. egyháztörténelmet, egyetemes egyházjogot az I., II. és III. é. papnövendékeknek heti 6 órán.

Dr. Veress Lajos, városi alorvos, az isk. kórház orvosa, óraadó tanár; tanitott egészségtant a III. é. papnövendékeknek heti 2 órán.

Iszlai Márton, a kolozsvári unit. leányiskola igazg. tanitója, a városi polgári dalkör vezetője; tanitott műéneket az I., II. és III. é. papnövendékeknek heti 2 órán.

b) A főgymnasiumban.

Nagy Lajos, egyházi főjegyző, kolozs-dobokaköri esperes, az ifjusági dalárda védnöke, az „Unitárius Közlöny“ társszerkesztője, rendes tanár, a VIII. o. fője; tanitott görög nyelvet a VI., VII., VIII. és magyar nyelvet a VI. osztályban heti 15 órán.

Benczédy Gergely, egyházi pénztárnok, rendes tanár, a VII. osztály fője; tanitott természettant a VII., VIII., természetrajzot az V., természettani földrajzot a III. és német nyelvet a VI. osztályban heti 16 órán; a természettani szertár őre.

Kovács János, rendes tanár, a VI. oszt. fője; tanitott történelmet a IV., VI., VII., VIII. s német nyelvet az V. osztályban heti 14 órán; lásd fönnebb.

Ulár Pál, igazgató és isk. kórházfelügyelő, rendes tanár; tanitott latin nyelvet, a VII. és VIII. osztályban heti 11 órán.

Péterfi Dénes, hittanár; tanitott hittant a VI., egyháztörténelmet a VII., unit. egyháztört. a VIII., s praedicatiót a VI., VII., VIII. osztályban heti 6 órán.

Boros György, hittanár, a vasárnapi hitoktatás vezetője; tanitott erkölçstant az V. osztályban, heti 1 órán, lásd fönnebb.

Kanyaró Ferencz, főiskolai könyvtárőr, az ifjusági „Olvasó önképző-kör“ védnöke, okleveles rendes tanár, a IV. oszt. fője; tanitott magyar nyelvet és irodalomtörténetet a III., IV., VII. és VIII., bölcsészetet a VIII. és görög pótlót a VI. osztályban heti 18 órán.

Boros Sándor, isk. igazg. jegyző, az alosztályuak olvasó-egyletének védnöke, okleveles rendes tanár, az V. oszt. fője; tanitott mennyiség és mértant a III—VIII. osztályban heti 17 órán.

Nagy Gyula, okleveles rendes tanár, az I. oszt. fője; tanitottt rajzoló geometriát az I—IV., mértani rajzot az V., VI. és szabadkézi rajzot az I—V. osztályban heti 19 órán; a rajzszertár őre.

Dr. Nyiredy Géza, a kolozsvári m. kir. tud.-egyetemen tanársegéd, helyettes-tanár, s a III. oszt. fője; tanitott földrajzot az I., II., III., természetrajzot a IV. és VI. osztályban heti 15 órán; a föld- és természetrajzi szertár őre.

Grátz Mór, kolozsvári ág. ev. lelkész, óraadó tanár; tanitott német nyelvet a VII. és VIII. osztályban heti 5 órán.

Dr. Veress Lajos, óraadó tanár; tanitott egészségtant a VII. osztályban heti 2 órán. Lásd fönnebb.

Gál Kelemen, végzett tanárjelölt, óraadó tanár; tanitott német nyelvet a III., IV. és latin nyelvet a VI. osztályban heti 13 órán.

Pap Mózes, IV. éves tanárjelölt, óraadó tanár; tanitott latin nyelvet a IV. és görög nyelvet az V. osztályban heti 10 órán.

Zalányi József, III. éves tanárjelölt, óraadó tanár; tanitott latin nyelvet az I. és számtant az I. II. osztályban heti 13 órán.

Péter János, III. éves tanárjelölt, óraadó tanár; tanitott latin nyelvet az I. és II. osztályban heti 12 órán.

Osváth Zoltán, tanárjelölt, óraadó tanár; tanitott latin s magyar nyelvet és görögöt pótló tárgyat az V. osztályban heti 11 órán.

Vári Albert, iskola-főnök, óraadó tanár, a II. oszt. fője; tanitott hittant az I—IV. és magyar nyelvet az I. II. osztályban heti 13 órán.

Iszlai Márton, tanitott egyházi és műéneket az I—VIII. osztályban heti 8 órán; lásd fönnebb.

Csiki István, óraadó tanitó; tanitott szépirást az I. II. osztályban heti 2 órán; lásd alább.

Albert Károly, tornatanár a városi tornavivodában; tanitott testgyakorlást az I—VIII. osztályban heti 6 órán.

*

Az ág. ev. vallásu tanulókat nt. ***Grátz Mór,*** ág. ev. lelkész és tiszt. ***Turcsányi Gyula*** s.-lelkész; az ev. ref. vallásuakat t. ***Bartha Lajos*** és ***Csűrös József***, a helybeli ref. főgymn. hittanárai; a róm. kath. vallásuakat t. ***Dániel Joáchim*** és t. ***Schichmann Endre,*** a helybeli róm. kath. főgymn. r. hittanárai; a görög kath. vallásuakat t. ***Ratiu Miklós*** helybeli gör. kath. s.-lelkész; a görög keleti vallásuakat nt. ***Rosiescu Tullius*** gör. kel. esperes; az izraelitákat nt. dr. ***Eiszler Mátyás*** főrabbi és t. ***Strausz Ignácz*** kép. izr. hitoktató oktatták vallásuk tanaiban.

*

Az önkéntes tanulóknak a) angol nyelvet tanitott ***Kovács János*** rendes tanár heti 4 órán; b) gyorsirást a kezdőknek ***Szász András*** III. é. papnöv. heti 2 órán; c) orgonát ***Iszlai Márton*** heti 2 órán.

*

Főgymnasiumi szolga: Fülöp Sándor.

c) Az elemi iskolában.

Inczefi Samu, okl. tanitó; tanitott az 1. és 2. osztályban minden tárgyat.

Tana János, okl. tanitó; tanitott a 3. oszt. minden tárgyat.

Gálfalvi István, okl. tanitó; tanitott a 4. osztályban minden tárgyat.

Ekárt Andor, papjelölt; tanitott egyházi éneket a 3. és 4. oszt. heti 2 órán.

Csiki István, óraadó tanitó; tanitott rajzot és szépirást a 3. és 4. osztályban.

*

A róm. kath. vallásu tanulókat t. ***Tőzsér László*** helybeli r. k. s.-lelkész, a gör. kath. vallásuakat t. ***Podoba Vazul*** gör. kath. lelkész tanitotta.

d) A tanárok irodalmi működése.

1. ***Ferencz József:*** «A lelkész kötelességei s azok teljesitése által várható siker.» Zsinati beszéd. Megjelent az 1891. évi Zsinati imák és beszédek füzetében. «Beszéd» püspöki vizsgálatkor mondva a Ker. Magvetőben. «Unitárius Káté» német forditásban, melynek czime «Unitarischer Katechismus» Leitfaden für den Religions und Confirmations-Unterricht.

2. ***Kovácsi Antal:*** «Állam és egyház.» (Felolvasás.) «Üdvözlő beszéd» tanárbeigtatáskor. Mindkettő a Ker. Magvetőben. «A vallásos és erkölcsös élet előmozdításának eszközei.» (Felolvasás), az Unitárius Közlönyben.

3. ***Nagy Lajos:*** «Emlékbeszéd Zsuki László felett» a Ker. Magvetőben. Az Unitárius Közlönyben mint annak szerkesztője, több czikket irt.

4. ***Benczédi Gergely:*** «Egyháztörténelmi adatok» és «Toroczkói papok» a Ker. Magvetőben.

5. ***Kovács János:*** A Ker. Magvetőben, mint annak szerkesztője, több czikket irt.

6. ***Péterfi Dénes:*** Több czikket irt a Ker. Magvetőben, mint annak szerkesztője.

7. ***Boros György:*** «Jó gyermek könyve». Tankönyv a nép- és elemi iskolák 1. és 2. osztályai számára. «Kovácsi Antal életrajza» a Paedagogiai Plutarchban. «Brassai Sámuel irodalmi munkássága» az Erdélyi Hiradóban. «A Dávid Ferencz egylet és a felekezetek» a Prot. Egyh. és Isk. lapban. Több czikk az «Inquirer» czimű Londonban megjelenő heti lapban s a kolozsvári «Ellenzék»-ben. Szerkesztője az «Unitárius Közlöny»-nek s a «Fiatalság Barátjá»-nak, melyekben több czikket irt.

8. ***Kanyaró Ferencz:*** «Zrinyi ismeretlen munkája» (1890). «Unitáriusok Magyarországon.» «Zrinyi és Széchenyi». Tanszékfoglaló értekezés és «Legujabb irodalomtörténetünk» a Ker. Magvetőben s kisebb közlemények.

9. ***Boros Sándor:*** «A mennyiségtan tanitása». Tanszékfoglaló értekezés a Ker. Magvetőben. «A számtan tanitásáról» az Unitárius Közlönyben.

10. ***Nagy Gyula:*** «Látérzék és műértelem». Tanszékfoglaló értekezés a Ker. Magvetőben. Az «Izlésről». Felolvasás az «Ellenzék»-ben.

11. ***Dr. Nyiredi Géza:*** «Mennyileges elemzés normál oldatokkal.» Kézi könyv kezdők számára és «A keményítőről», tanulmány.

V. Magántanitás.

Főiskolánkban magántanitási rendszer van. Iskolai törvényeink értelmében magántanitói felügyelet alatt állanak — az igazgató ellenőrzése mellett — a gymn. öt alsó osztálya és az elemi iskola növendékei.

Minden magántanitónak szoros kötelessége, szelid és okos bánásmód mellett, tanitványait a tanórákra lehetőleg előkésziteni; irásbeli feladványait vele elkészittetni. Nevelője levén tanitványának, köteles annak lelki és testi épsége s jólléte felett őrködni s mindent lelkiismeretesen megtenni, a mi növendékének javára s előmenetelére szolgál. A magántanitás ideje d. e. 11 óráról 1 óráig és d. u. 5—7 óráig van.

Magántanitással foglalkoznak: a tanárjelöltek, köztanitók, papjelöltek, papnövendékek és a gymn. felosztályu tanulók.

A kik javadalomban részesülnek, kötelesek a szegénysorsu tanulók közül egynek oktatását dijtalanul elvállalni.

VI. Végzett tananyag.

a) A hittani intézetben.

I. éves papnövendékek.

Bibliai bevezetés. Heti 3 óra. Uj test. rész. Bevezetésül: a theologiai encyclopaedia áttekintése; a szövegbirálat rövid történelme. Az új test. iratok birálata. A tanár előadása után.

Tanár: **Boros György.**

Uj test. exegesis. Heti 3 óra. A synopticus evangeliumok főbb részei eredeti szövegének olvasása és birálata. Bevezetésül előadatott az evangeliumok keletkezésének történelme. A tanár előadása után. Irásbeli házi feladat: Jézus csodatételei ismertetve a synoptikus evangeliumok szerint.

Tanár: **Boros György.**

Egyetemes egyházjog. Heti 3 óra. Az összes keresztény egyházak jogviszonyai. K. k. Kovács Ferencz Egyet. egyh. jog alaptanai.

Tanár: **Mózes András.**

Héber nyelv. Heti 2 óra. K. k. Ballagi: Héber nyelvtan. A nyelvtan elemei. Olvasási és irásbeli gyakorlatok. A tiz szó emlézése és a szöveg birálata.

Tanár: **Boros György.**

Angol nyelv. Heti 2 óra. Dalloss Gyula kézikönyve szerint. *Tanár:* **Kovács János.**

Szónoklati gyakorlatok. Heti 1 óra. Félévenként 4—4 házi dolgozat és mindenik növendék 2—2 szóbeli előadást tartott. *Tanár:* **Ferencz József.**

Müének. Heti 2 órán. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

II. éves papnövendékek.

Hittan. Heti 3 óra. Általános fogalmak tanulmányozása. A hittan főtárgyai: Istenről, Jézus Krisztusról és a jövő életről alkotott fogalmak előadása, kritikai méltatása és az unitárius felfogás tárgyalása. A tanár előadása után. Irásbeli házi feladat: Az Isten és a Krisztus közötti viszony.

Tanár: **Boros György.**

Bibliai bevezetés. Heti 3 óra. Mint az I. éveseknél.

Tanár: **Boros György.**

Uj test. exegesis. Heti 3 óra. Mint az I. éveseknél.

Tanár: **Boros György.**

Bölcsészettörténelem. Heti 2 óra. Ó-kor. Saját kézirat szerint. Ujkor. Dr. Pauer Imre könyve nyomán.

Tanár: **Péterfi Dénes.**

Egyetemes egyháztörténelem. Heti 3 óra. K. k. Warga Lajos: Egyetemes egyháztörténelem. A reformátió utáni korszak. *Tanár:* **Mózes András.**

Egyetemes egyházjog Heti 3 óra. K. k. Kovács Ferencz Egyetemes egyházjog alaptana. *Tanár:* **Mózes András.**

Héber nyelv. Heti 3 óra. A nyelvtan syntaktikai részének befejezése. A „Genesis" több részének olvasása és birálata. Az I. VIII. XIII. és XV. zsoltárok forditása.

Tanár: **Boros György.**

Angol nyelv. Heti 2 óra. Dallos nyelvtanának befejezése s Ransbourg olvasókönyvéből forditások.

Tanár: **Kovács János.**

Szónoklati gyakorlatok. Heti 1 óra Mint az I. éveseknél.

Tanár: **Ferencz József.**

Müének. Heti 2 óra. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

III. éves papnövendékek.

Symbolika theologia. Heti 2 óra. K. k. Székely Mózes kézirata. *Tanár*: **Ferencz József.**

Unitárius egyháztörténelem. Heti 2 óra. K. k. Ferencz József kézirati műve. *Tanár*: **Ferencz József.**

Liturgika. Heti 2 óra. K. k. a tanár kézirata. *Tanár*: **Ferencz József.**

Papi gond. Heti 2 óra. K. k. a tanár kézirata. *Tanár*: **Ferencz József.**

Bölcsészettörténelem. Heti 2 óra. Mint a II. éveseknél. *Tanár*: **Péterfi Dénes.**

Egyetemes egyháztörténelem. Heti 3 óra. Mint a II. éveseknél. *Tanár*: **Mózes András.**

Angol nyelv. Heti 2 óra. Mint a II. éveseknél. *Tanár*: **Kovács János.**

Egészségtan. Heti 2 óra. Dr. Széll Lajosnak „Vezérkönyv az életmentés és egészségtanhoz" czimü pályamüve bővitve Erismannal, mely utóbbi tankönyvül is használtatott. A tanitásnál irányadóul az tüzetett ki, hogy az illetők azon egészségtani ismereteket szerezzék meg, melyek által a népnek hasznos tanácsadói lehetnek. Éghajlati viszonyok, táplálkozás, lakviszonyok, talajviszonyok, véletlen veszedelmek alkalmával segélynyujtás. Járványos fertőző bajok stb. *Tanár*: **dr. Veress Lajos.**

Szónoklati gyakorlatok. Heti 1 óra. Mint a II. éveseknél. *Tanár*: **Ferencz József.**

Műének. Heti 2 óra. *Tanár*: **Iszlai Márton.**

b) A főgymnasiumban.

I osztály.

*Osztályfő: **Nagy Gyula.***

Vallástan. Heti 1 óra. K. k. Nagy Péter: Ó-szövetségi történetek. *Tanár:* **Vári Albert.**

Magyar nyelv. Heti 5 óra. K. k. Gáspár és Kovácsi: Olvasókönyv. Szinnyey József: Iskolai Magyar Nyelvtan-Egyszerü mondat és annak nemei. Mondatrészek. Beszédré.

szek. Igeragozás. Szóképzés. Értelmes olvasás, szavalás. Kéthetenként egy iskolai irásbeli dolgozat a nyelvtan és a helyes irás begyakorlására. *Tanár:* **Vári Albert.**

Latin nyelv. Heti 6 óra. K. k. Schultz-Dávid: Latin nyelv és olvasókönyv. Az öt névragozás, számnév, melléknév, melléknév fokozása, névmás; az ige, esse segédige ragozása és a négy igeragozás cselekvő alakja. A gyakorló könyvből: 28 latin gyakorlatnak magyarra és viszont 12 magyar gyakorlatnak latinra fordítása s kisebb elbeszélések könyvnélküli betanulása. Hetenként egy irásbeli dolgozat.

Tanár: **Zalányi János.**

Földrajz. Heti 4 óra. K. k. Dr. Brassai Sámuel Földirata. Európa és Ázsia hegy és vizrajza, éghajlati viszonyai a növény- és állátvilágra. Térképrajzolás.

Tanár: **Dr. Nyiredy Géza.**

Számtan. Heti 3 óra. K. k. Dr. Schmidt Ágoston Számtana. A négy számtani alapművelet. Összeadás, kivonás, szorzás és osztás egész, tizedes és közönséges törtekkel és az ezekre vonatkozó példák tárgyalása. Kéthetenként egy irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Zalányi János.**

Rajzoló mértan. Heti 3 óra. K. k. Landau-Wohlrab: Rajzológeometria. A pont és vonal. Irányvonalak. A három, négy és sokszögek alakitása. Ferde irányok. Egyenesek nagysága és mérése. Távolok összehasonlitása. A szög és mérése. A kör és vonalai. A kör osztása. Körbe és kör körül irt idomok. Területszámitás. Csigavonalak. Mértani diszitmények rajzolása eszközökkel. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Szabadkézi rajz. Heti 1 óra. Előkészités a rajzolásra. Egyenes és görbe vonalakból összetett egyszerü diszitmények rajzolása, fali táblára előrajzolt ábrákról.

Tanár: **Nagy Gyula.**

Szépirás. Heti 1 óra. Vajda Pál: Szépirási minták nyomán magyar kis és nagy betük és szók leirásának gyakorlása.

Tanitó: **Csiki István.**

Műének. Heti 2 óra.

Egyházi ének. Heti 1 óra. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

II. osztály.

Osztályfő: Vári Albert.

Vallástan. Heti 1 óra. K. k. Nagy Péter: Ó-szövetségi történetek. *Tanár:* **Vári Albert.**

Magyar nyelv. Heti 4 óra. K. k. Szinnyei József: Iskolai Magyar nyelvtan. II. rész. Bodnár Zsigmond: Olvasókönyv. Ragos és névutós határozók. Összetett szerkezetü, mellé és alárendelt mondatok. Többszörösen összetett mondatok. Elemzések. Olvasás és az olvasottak értelmes előadása. Költemények betanulása és elszavalása. Kéthetenként egy iskolai irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Vári Albert.**

Latin nyelv. Heti 6 óra. K. k. Schultz-Dávid: Latin nyelvtan, Olvasó- és Gyakorlókönyv. Az igék szenvedő alakjának és az ál szenvedő igéknek ragozása, rendhagyó és hiányos igék. Határozók, előljárók és kötszók. — Az olvasókönyvből megfelelő darabok forditása s pár könnyebb részek könyvnélküli betanulása. Az Acc. cum Inf. szerkezet. Hetenként egy iskolai és évharmadonként egy-egy házi dolgozat. *Tanár:* **Péter János.**

Földrajz. Heti 4 óra. K. k. Dr. Brassai Sámuel Földirata. Áfrika, Amerika és Ausztrália hegy- és vizrajza, éghajlati viszonya, állat- és növényvilága. Magyarország hegy- és vizrajza, politikai felosztása. Térképrajzolás. *Tanár:* **dr. Nyiredi Géza,**

Számtan. Heti 4 óra. K. k. Mint az első osztályban. Az I. osztály tárgyának rövid ismétlése. Röviditett számtani müveletek; viszonyok, arányok; egyszerü hármas szabály; perczent, discont számitás, brutto, netto és tara-sulyok kiszámitása. Kéthetenként egy irásbeli dolgozat.

Tanár: **Zalányi János.**

Rajzoló mértan. Heti 3 óra. K. k. Landau-Wohlrab: Rajzológeometria. Területszámitás. Hasonló és egybevágó idomok. — Stereometria: A sík, az egyenesek és sikok helyzete. A legegyszerübb testek: hasáb, gula, henger, kúp és gömb főtulajdonságai és hálózata. Pontok, vonalak ábrázolása egy és két síkon. Testminták készitése. Mértani rajzok készitése eszközökkel. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Szabadkézi rajz. Heti 1 óra. Egyszerü és összetett diszitmények rajzolása és szinezése. A görög és renaissance-styl ismertetése. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Szépirás. Heti 1 óra. Magyar és német kis és nagy betük és szók gyakorlása Vajda Pál szépirási mintái nyomán.

Tanitó: **Csiki István.**

Műének. Heti 1 óra.

Egyházi ének. Heti 1 óra. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

III. osztály.

Osztályfő: ***Dr. Nyiredy Géza.***

Vallástan. Heti 1 óra. K. k. Ferencz József: Unitárius Káté. A vallásról, Istenről, Jézus Krisztusról.

Tanár: **Vári Albert.**

Magyar nyelv. Heti 3 óra. K. k. Szinnyei József: Rendszeres Magyarnyelvtan. Bodnár és Iványi: Olvasókönyv. II. köt. A hang-, szó- és mondattan rendszeres áttekintése. Értelmes olvasás; az olvasottak elbeszélése és szavalás. Kéthetenként irásbeli iskolai, vagy házi dolgozat.

Tanár: **Kanyaró Ferencz.**

Latin nyelv. Heti 6 óra. K. k. Schultz-Dávid: Latinnyelvtan, Olvasó- és Gyakorló-könyv. A mondatrészek egyezése, a nominativus, accusativus, dativus, genitivus, ablativus használata; sajátságok a névszók használatában. A szabályok begyakorlására az olvasókönyvből egyes darabok fordítása latinról magyarra és viszont. Nehány leforditott darabnak könyvnélküli megtanulása. Hetenként egy irásbeli iskolai s évharmadonként egy-egy házi dolgozat.

Tanár: **Péter János.**

Német nyelv. Heti 4 óra. K. k. Dr. Brassai Sámuel: Okszerü vezér. Az alaktanból az articulusok, főnevek, helyettesek ragozása; a segédigék használása és hajlitása; igeragozás a cselekvő alak indicativusában; előljárók accusativussal, dativussal és genitivussal; összevont előljáró helyettesek. A mondattanból: egyszerü mondatok, mondatrészek és ezek elhelyezése. Szóbeli fordítás magyarról németre és viszont. — Kéthetenként egy irásbeli iskolai dolgozat.

Tanár: **Gál Kelemen.**

Földrajz. Heti 2 óra. K. k. Dr. Brassai Sámuel Földiratának II-ik vagy polgári része Buzogány Árontól. Európa, Ázsia, Afrika, Amerika politikai földirata. Térképrajzolás.

Tanár: **dr. Nyiredy Géza.**

Természettani földrajz. Heti 2 óra. K. k. Dr. Schmidt Ágoston Természettani földrajza. A physika főbb törvényei. A föld mint világtest. A föld szárazulata. A földgömb vizei és légköre. *Tanár:* **Benczédi Gergely.**

Számtan. Heti 3 óra. K. k. Dr. Mocnik-Schmidt Számtana. A II. oszt. tananyagának átismétlése. Összetett arányok, aránypárok. Összetett hármasszabály és annak alkalmazása különböző feladatok megoldására. Egyszerü kamatszámitás. Discont, sconto, rabatt-számitás. Középidőszámitás. Arányos osztás. Középár számitás. Vegyités szabály. Arany- és ezüstről szóló számolások. A vertpénzek számitása. Az érmekről. A pénzek árfolyama. Kéthetenként egy iskolai irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Boros Sándor.**

Rajzoló mértan. Heti 2 óra. K. k. Landau Wohlrab: Rajzológeometria II. rész. Egyenes és sík, valamint két sík egymáshozi viszonya. Pont, vonal és sík ábrázolása egy képsíkon. Pont, vonal, sík, egyenes és görbe felületü mértani testek ábrázolása két képsikon. Elemi axonometria, az idomok és mértani testek isometriás és dimetriás képei. Mértani rajzok készitése. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Szabadkézi rajz. Heti 1 óra. Stylszerü ornamentális rajzok készitése és szinezése. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Műének. Heti 2 óra.

Egyházi ének. Heti 1 óra. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

IV. osztály.

Osztályfő: ***Kanyaró Ferencz.***

Vallástan. Heti 1 óra K. k. Ferencz József: Unitárius Káté. A vallásról, Istenről, Jézus Krisztusról, Szt. Lélekről; a ker. anyaszentegyházról, a bűnről, az örök életről, a keresztségről és az urvacsoráról. *Tanár:* **Vári Albert.**

Magyar nyelv. Heti 3 óra. K. k. Névy László Irálytana. Az egyszerü és szép irály elmélete és fajai megfelelő irásbeli dolgozatokkal. *Tanár:* **Kanyaró Ferencz.**

Latin nyelv. Heti 6 óra. K. k. Dávid István Latin nyelvtana és Olvasókönyve. Igeidők használata, consecutio temporum szabályai; igemódok és kötőszók használata a mellék-

mondatokban; visszamutató és függő kérdőmondatok részletesebb tárgyalása; accus. és nom. cum inf. mondatszerkezet; oratio recta et obliqua; participiumok használata, abl. abs.; gerundium és gerundivum; supinum használata. Szórend; verstanból a legszokottabb metrumok ismertetése; római naptár. Fordítások az egyes szabályokra magyarról latinra és viszont. A római köztársaság történetének egy része s ezzel kapcsolatos ismertetése a köztársaság nevezetesebb tisztviselőinek. Phaedrus nehány meséjének és Ovidius egy nagyobb költeményének könyvnélkül betanulása; a tárgyalt irók életének és műveinek rövid ismertetése. Hetenként egy rendes irásbeli dolgozat és extemporálék. *Tanár:* **Pap Mózes.**

Német nyelv. Heti 3 óra. K. k. Dr. Brassai Sámuel: Okszerü vezér. Az alaktani főbb szabályok ismétlése, igeragozás, a melléknév fokozása és ragozása, igehatározók használata és felosztása. Szóbeli fordítás magyarról németre és viszont; német költemények könyvnélküli betanulása. Kéthetenként egy iskolai irásbeli dolgozat magyarról németre és viszont. *Tanár:* **Gál Kelemen.**

Történelem. Heti 2 óra. Magyarország történelme Dr. Török István tankönyve alapján. *Tanár:* **Kovács János.**

Természetrajz. Heti 2 óra. K. k. Kriesch János Növénytana, átdolgozta Dr. Sinkovics Lajos. — Egyes növények leirása. Növénytan története. A sejttudomány. A növényország csapatainak ismertetése. *Tanár:* **Dr. Nyiredy Géza.**

Mennyiségtan. Heti 3 óra. K. k. Dr. Brassai Sámuel: Algebrai gyakorlatok. Bevezetés az algebrába; a négy alapmüvelet egész és törtszámokkal; tizedes törtek; láncz és közelitő törtek. Arányok, aránypárok; a hatványozás fogalma; a hatványmennyiségek összeadása, kivonása, szorzása, osztása és hatványozása. Egyenletek egy ismeretlennel. Kéthetenként egy irásbeli iskolai dolgozat. *Tanár:* **Boros Sándor.**

Rajzoló mértan. Heti 2 óra. K. k. Landau-Wohlrab: Rajzoló geometria III. rész. A kör mint mértani hely. Távolok mérése. A rhombus tulajdonságain alapuló szerkesztések. Derékszög szerkesztése. Idomok hasonlósága és egybevágása. Az idomok átalakitása. Helyszinrajzok magyarázata. A körérintő és hur főbb tulajdonságai. Kerületi és központi szögek. Két kör viszonyos fekvése. A kör területe. Körbe és kör kö-

rül irt sokszögek. A kúpszeletekről. Az elméleti résznek megfelelő mértani rajzok készitése. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Szabadkézi rajz. Heti 1 óra. Stylizált levelek. Görög, arabs-mór, középkori és más ékítmény elemek rajzolása és szinezése. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Műének. Heti 2 óra.

Egyházi ének. Heti 1 óra. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

V. osztály.

Osztályfő: ***Boros Sándor.***

Vallástan. Heti 1 óra. Az erkölcstan elméleti és gyakorlati része. Irásbeli dolgozat: A társadalmi szabályokról. *Tanár:* **Boros György.**

Magyar nyelv. Heti 3 óra. K. k. Névy László: Irásművek elmélete. Az irásmüvek elméletének költészettani része. Irásbeli dolgozatok; költemények magyarázása és könyvnélkül betanulása. *Tanár:* **Osváth Zoltán.**

Latin nyelv. Heti 6 óra. Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides. Ovidius: Keservek és naptár költeményeiből három. Cserny K. és Dávid I. Latin stilusgyakorlatok cz. könyvéből szemelvények. Grammatikai ismétlések. Hetenként irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Osváth Zoltán.**

Görög nyelv. Heti 4 óra. K. k. Dr. Maywald: Görög nyelvtan és Dr. Szamosi János: Görög olvasókönyv. A hangtan leglényegesebb része: A görög alphabetum, a magán és mással hangzók felosztása, elisio, contractio, crasis, ékezeti szabályok stb. névragozás; egy-, két- és háromvégzetü melléknevek s azok fokozása, igehatározók, névmások, számnevek és végre az igeragozás a μι végzetü igékig. Fordítások görögről magyarra s viszont; nehány erkölcsi mondás és aesopusi mese fordítása és könyvnélkül betanulása. Kéthetenként iskolai irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Pap Mózes.**

Németnyelv. Heti 3 óra. K. k. Felsmann: Deutsches lesebuch für Mittelschulen. Elbeszélések, mesék, történelmi darabok s költemények fordítása s könyvnélküli betanulása. Szó- és irásbeli fordítások magyarról németre. *Tanár:* **Kovács János.**

Természetrajz. Heti 3 óra. K. k. Dr. Koch Antal: Ásvány-, kőzet- és földtan. Chemiai előismeretek. Az ásványok alaki és természettani tulajdonságai. Az egyes ásványok ismertetése; kőzettan és földtan. *Tanár:* **Benczédi Gergely.**

Mennyiségtan. Heti 3 óra. K. k. Brassai Sámuel: Algebrai gyakorlatok és Mocnik-Klamarik-Wagner: Geometria. Két taguak magasabb positiv egész hatványai (Pascal-féle háromszög). Négyzetgyök és az ismeretlennek kiszámitása tiszta másodfoku egyenletekben. Köbgyök. Számolás gyökmennyiségekkel. Egyenletek egy és két ismeretlennel. — A planimetria főtételei. Kéthetenként egy iskolai dolgozat.

Tanár: **Boros Sándor.**

Görögöt pótló tárgyak. Heti 2 óra a) K. k. Jancsó Benedek: Magyar irodalmi olvasmányok és Schill Salamon: Görög régiségtan. Kármán, Kölcsey, Berzsenyi, Kazinczy műveinek olvasása és magyarázása. Görög régiségek és a görög művészet története. *Tanár:* **Osváth Zoltán.**

b) **Mértani rajz.** Heti 2 óra. Különböző stylü diszitmények, szalag-, négyzet- és kördiszítmények rajzolása és szinezése. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Szabadkézi rajz. Heti 1 óra. Tollrajzok és árnyékolt figuralis rajzok másolásai. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Műének. Heti 2 óra.

Egyházi ének. Heti 1. óra. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

VI. osztály.

Osztályfő: ***Kovács János.***

Vallástan. Heti 2 óra. K. k. Ferencz József: Hittan.

Tanár: **Péterfi Dénes.**

Magyarnyelv. Heti 3 óra. K. k. Névy László: Szónoklattan. A szónoki beszéd kellékei és fajai. A szónoklat története. Az értekezés, ennek formái és szerkezete. Szónoki remekművek ismertetése és szavalati előadása. Irásbeli dolgozatok. *Tanár:* **Nagy Lajos.**

Latin nyelv. Heti 6 óra. Crispus Sallustius: De bello Jugurthino. Vergilius: Ecloga. I. és V. Georgicon lib. I—IV. szemelvényesen. A mondattani szabályok ismétlése mellett

stylus-gyakorlatok. Sallustius erkölcsi iránya, élete és működése. Vergilius élete és művei, epikus irányának jellemzése. Római régiségek. Kéthetenként irásbeli dolgozat.

Tanár: **Gál Kelemen.**

Görög nyelv. Heti 4 óra. K. k. Maywald: Görög-nyelvtan és Horváth-Schenkl: Chrestomathia. Az alak- és igetan folytonos ismétlése mellett a μι végü és rendhagyó igék. Xenophon Anabasisából a három első fejezet. Az előforduló főbb mondattani szabályokkal, nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, szók gyüjtése és betanulásával. Xenophon élete, művei, Socrateshez való viszonyának feltüntetése. Kéthetenként iskolai irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Nagy Lajos.**

Német nyelv. Heti 3 óra. K. k. Harrach József: Német olvasókönyv. III. köt. 22 hosszabb és rövidebb mesék, elbeszélések, leirások és költemények. Irásbeli gyakorlatok.

Tanár: **Benczédi Gergely.**

Történelem. Heti 3 óra. Dr. Ribáry Ferencz egyetemes történelem cz. tankönyve szerint az Ó-kor és a középkorból a népvándorlás megfelelő térképekkel.

Tanár: **Kovács János.**

Természetrajz. Heti 3 óra. K. k. Kriesch János: Állattan. Az állati test alkotásáról és működéséről. Az állati szervekről és működéseikről. Az állatok rendszertana.

Tanár: **Dr. Nyiredy Géza.**

Mennyiségtan. Heti 3 óra. K. k. Mocnik-Schmidt: Algebra és Mocnik-Klamarik-Wagner: Geometria. Az első foku egyenletek teljes elmélete. A hatványozás általánositása. (Negativ és tört rangjelek.) A logarithmusokról. Brigg-féle logarithm. rendszere. Müveleti szabályok; logarithmusok kiszámitása és számitás logarokkal. A sorok elmélete. Számtani és geometriai sor. Kéthetenként egy-egy iskolai irásbeli dolgozat. A körtan részletes tárgyalása.

Tanár: **Boros Sándor.**

A görögöt-pótló tárgyak. Heti 2 óra. a) Szemelvények a régibb elmélkedő szónoki és történeti irodalomból. (Pázmány, Zrinyi, Bethlen Miklós, Cserei és Apor, Mikes, Kemény János stb.) Az Ilias és Odysseia olvasása és ismertetése. Görög hitéleti és magán régiségek. A görög müvészet.

Tanár: **Kanyaró Ferencz.**

b.) **Mértani rajz.** Heti 2 óra. Építészeti részek; oszlopfők, talapzatok, párkányok szerkesztése és rajzolása domboru mintákról; ezen részek távlati képeinek szerkesztése árnyékolással is. *Tanár:* **Nagy Gyula.**

Műének. Heti 2 óra. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

VII. osztály.

Osztályfő: ***Benczédi Gergely.***

Vallástan. Heti 2 óra. K. k. Pálffy József: A keresztény egyház történelme. *Tanár:* **Péterfi Dénes.**

Magyar nyelv. Heti 3 óra K. k. Beőthy Zsolt: A magyar irodalom története. I. köt. A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése a legrégibb időktől Kisfaludy Károlyig. Havonként egy irásbeli házi és egy iskolai dolgozat. Feladatok: Hún és magyar mondák. — Ép testben ép lélek (Elmélkedés.) — Minden országnak támasza s talpköve a tiszta erkölcs (oratio.) — Tetszés szerint választott irodalomtörténeti feladat: Mikes Kelemen. — Márczius 15. — Kiosztott irodalomtörténeti értekezés: A tudomány gyökere keserü, de gyümölcsei legédesebbek (Chria). *Tanár:* **Kanyaró Ferencz.**

Latin nyelv. Heti 6 óra. K. k. M. T. Cicerónak két beszédje: Pro Sexto Roscio Amerino és De Imperio Cn. Pompei. Magyarázta Köpesdy H. Sándor. 2-ik kiadás. Vergilius Maro Aeneise. Magyarázta Veress Ignácz, 1. füzet. 2-ik kiadás. Cicero pro Sexto Roscio és De Imperio Cn. Pompei beszédei. Vergilius Aeneisének I. II. könyve. A szónoki beszéd részei. Cicero élete, politikai és irói jelentősége, szónoki műveinek jellemzése. Az olvasottak nyomán a római régiségekből az igazságszolgáltatás történeti fejlődésében s a pénzügy. Szó és irásbeli stilusgyakorlatok. Kéthetenként iskolai irásbeli dolgozat az olvasmánynyal összefüggésben. Összefüggő magyar szöveg forditása latinra. *Tanár:* **Ulár Pál.**

Görög nyelv. Heti 4 óra. K. k. Homeros Iliása. Magy. Veress Ignácz. I. füzet és Odysseája. Magyarázta Veress Ignácz. I. füzet. Homeros személyére és költeményeire vonatkozó mondák, továbbá az Ilias és Odyssea tárgyának, szer-

kezetének, nyelvezetének ismertetése mellett az Ilias 2. és 3. éneke és az Odyssea 1. s 2. éneke, 100 verssor betanulása. Kéthetenként egy irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Nagy Lajos.**

Német nyelv. Heti 3 óra. K. k. Harrach József: Középiskolai olvasókönyv, IV. köt. 11 drb. költemény magyarázata, fordítása és könyv nélkül betanulása. Továbbá 8 drb. prózai olvasmány fordítása, idiotismusok betanulása, helyesirási gyakorlatok. Kéthetenként irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Grátz Mór.**

Történelem. Heti 3 óra. Dr. Ribáry Ferencz tankönyve nyomán a közép- és újkor a müvelődési történelemmel s megfelelő térképekkel. *Tanár:* **Kovács János.**

Természettan. Heti 4 óra. K. k. Dr. Abt Antal Természettana. A fontosabb vegytani elemek és vegyek. A testek közös tulajdonságai. A mozgás és erőtan általános törvényei. A szilárd, csepfolyós és légnemü testek mechanikája. *Tanár:* **Benczédi Gergely.**

Mennyiségtan. Heti 3 óra. K. kr. Mocnik-Schmidt: Algebra. Mocnik-Klamarik-Wagner: Geometria. A négyzetes egyenletek teljes elmélete. A geometriai sor alkalmazása (tőke, járadék stb. számitásokra). A végtelen geometriai sor különös tekintettel a szokásos rendes törtekre. Trigonometria. Stereometria. Felszin- és köbtartalom-számitás. Szögletes testek. Gömbölyű testek. Kéthetenként egy iskolai irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Boros Sándor.**

Egészségtan. Heti 2 óra. K. k. Dr. Fodor József: Közegészségtan, táplálkozás, lakás, foglalkozás, a test ápolása, fertőző betegségek, véletlen veszedelem. *Tanár:* **Dr. Veress Lajos.**

Müének. Heti 2 óra. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

VIII. osztály.

Osztályfő: ***Nagy Lajos.***

Vallástan. Heti 1 óra. K k. Ferencz József: Egyháztörténelem. Unitárius egyháztörténelem. Ethika Télfy Ethikája után. *Tanár:* **Péterfi Dénes.**

Magyar nyelv. Heti 3 óra. K. k. Beöthy Zsolt: Magyar irodalomtörténet. II. köt. A magyar nemzeti irodalom törté-

neti ismertetése Kisfaludy Károlytól mostanig. Havonként egy irásbeli házi és három iskolai dolgozat. Feladatok: Iskolai év elején. (Elmélkedés.) — Október 6. (Emlékbeszéd.) — János vitéz és Toldi. (Összehasonlító tárgyalás.) — Tetszés szerint választott irodalomtörténeti feladat: Vörösmarty Mihály. — A tatárjárás. — A villamosságról. — A népies iskola fejlődése. — Miért oly népszerü Mátyás király? — Éghajlat hatása az emberéletre. *Tanár:* **Kanyaró Ferencz.**

Latin nyelv. Heti 5 óra. K. k. C. Taciti Agricola et Germania. Magyarázta Ring Mihály. Horatii Carmina, ed. Dr. K. Pozder. Horatius élete és jellemzése, a satira rövid története. Több drb. az ódák-, epistolák-, satirák- és epodosokból az illető műfajok és metrumok ismertetésével; tárgyi magyarázat; egyes darabok betanulása könyv nélkül; római régiségek s az irodalomtörténet vázlata. Tacitus életrajza és művei. Kéthetenként iskolai dolgozat az olvasott anyag köréből; három szabad kidolgozásban. *Tanár:* **Ulár Pál.**

Görög nyelv. Heti 4 óra. A görög irodalom s nevezetesen a görög bölcsészeti irodalom rövid ismertetése mellett Phaidónnak 15 első fejezete és Kritón. Kéthetenként irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Nagy Lajos.**

Német nyelv. Heti 2 óra. K. k. Heinrich Gusztáv: Német olvasókönyv. Wilhelm Tell 3. felvonása fordítva s magyarázva. Az irodalomtörténetből könyvnélkül német nyelven bemutatva Klopstock, Lessing, Wieland, Herder, Goethe, Schiller életrajzai. Havonként egy irásbeli dolgozat. *Tanár:* **Grátz Mór.**

Történelem. Heti 3 óra. K. k. Dr. Ribáry Ferencz: Magyarország oknyomozó történelme. Figyelem volt fordítva a világtörténelmi eseményekre, ugy szintén a magyar alkotmánytan fejlődésére s a nemzeti müvelődésre. *Tanár:* **Kovács János.**

Természettan. Heti 4 óra. K. k.: Dr. Abt Antal: Természettan. Hangtan, fénytan, hőtan, villamosság, delejesség. A kosmografia elemei. *Tanár:* **Benczédi Gergely.**

Mennyiségtan. Heti 2 óra. K. k. Mocnik-Schmidt: Algebra. Mocnik-Klamarik-Wagner: Geometria. — Combinatiók és binomialis együtthatók. Permutatiók és variatiók. A mathesis főbb tételeinek ismétlése. *Tanár:* **Boros Sándor.**

Bölcselettan. Heti 3 óra. K. k. Parádi Kálmán: Lélektan és Brassai Sámuel: Logika. A philosophia elemei.

Tanár: **Kanyaró Ferencz.**

Műének. Heti 2 óra. *Tanár:* **Iszlai Márton.**

Végzett tananyag a testgyakorlatból.

I., II. oszt. Heti 2—2 óra. a) Szabadgyakorlatok: Állások, karlenditések, karlökések és ütések minden irányban; törzshajlitások, forgatások, lábvetések és emelések. Alapjárás, meghatározott lépésekkel és e nélkül, futás. Versenyfutás 100 lépésnyire. Társas játékok, labdával és körben.

b) Rendgyakorlatok: soralkotás, fedezés, igazodás, fordulatok, rendek alkotása, menetelés.

c) Tornázó rendgyakorlatok: kör, szög, csiga, nyolczas és kigyóvonulások, kanyarodások $^1/_4$ és $^1/_2$ körben. Ellenvonulás.

d) Szergyakorlatok: Csapattornázás előtornászok vezetése mellett. Osztálytornázás és versenytornázások.

III., IV., V. oszt. Heti 2 óra. A fönebbiek ismétlése. Karvágások és körzések, törzslendítések, lábkörzés és láblökések. Járások. Futás 5—10 perczig; versenyfutás 150 lépésnyire. Játékok. Kör és labdajátékok.

b) az I. és II. oszt. tananyaga és kettős rendek alkotása.

c) Elé- és mögé sorakozás, körülkörzés. Ellenvonulás.

d) mint az I. II. oszt.

VI., VII., VIII. oszt. Heti 2 óra. a) Ellenoldalu mozdulatok, más-más helyzetből, külön-külön soronként. Birkózás. Társas játékok. Gulák. Labdajátékok. Főczél: a határozott és energikus mozdulatok.

b) Katonai rendgyakorlatok. Szakaszképzés és ennek mozdulatai.

c) A szabadgyakorlatokhoz mérten sorbontás és zárás. Nehezebb kivitelü ellen- és szögvonulások.

d) Szabadtornázás. Versenytornázás és csapatgyakorlatok.

Tanár: **Albert Károly.**

c) Az elemi iskolában.

I. osztály.

Osztálytanitó: Inczefi Sámuel.

Vallástan. Heti 3 óra. K. k. Boros György: Jó gyermekek könyve. Erkölcsi szabályok és versek. Családi és iskolai élet.

Irvaolvasás. Heti 4 óra. K. k. Gönczy ABC-je. Folyékony és értelmes olvasás. Az emlékező tehetség gyakorlására és a szók helyes kiejtésére versek is tanittattak.

Beszéd-értelem gyakorlat. Heti 2 óra. K. k. Nagy László: Vezérkönyv. Heti 3 óra. K. k. Pánczél Ferencz: Honi házi emlős és honi házi szárnyas állatok.

Számtan. Heti 1 óra. K. k. Brassai: Kisdedek számvetése. A négy alapművelet elméletben egész számokkal a 30-as számkörben a számológépen. A százas számkörben a négy alapművelet fejben és palán egész számokkal. A métermérték bemutatása.

Ének. Heti 1 óra.

2. osztály.

Osztálytanitó: Inczefi Sámuel.

Vallástan. Heti 3 óra. K. k. mint az 1. osztályban.

Magyar nyelv. Heti 4 óra. K. k. Gáspár és Kovácsi: Olvasókönyv. Nagy László: Nyelvtani gyakorló. — Értelmes olvasás és versek tanítása. Irásjelek, hangzók, szótagolás, névelők, tárgynév, névmás, cselekvésszó, milyenségszó, többes ragok, kérdő, tagadó, állitó mondatok és a cselekvésszó három főbb idejének ismertetése. Fogalmazások, értelmes olvasás és versek.

Földrajz. Heti 2 óra. K. k. Nagy László: Beszéd-ért. gyakorlatok. Pánczél Ferencz: Kolozsvár részletes földrajza. Az ember, család, családtagok. A helység lakosai, polgári élet. A helység és határai, összekötve földrajzi előfogalmakkal. A természet körébe eső némely jelenségek.

Állattan. Heti 3 óra. K. k. Pánczél Ferencz: Honi vad emlős és honi vad szárnyas állatok.

Számtan. Heti 3 óra. K. k. Brassai: Számitó Socrates. I—V. szakaszig.

Ének. Heti 1 óra.

3. osztály.

Osztálytanitó: **Tana János.**

Vallástan. Heti 3 óra. K k. A ker. vallás elemei kérdések- és feleletekben az unitáriusok szerint. Jézus születése. Jézus a templomban. Keleti bölcsek. Keresztelő János. A szamariai nő. Péter halászata. A bűnbánó nő.

Magyar nyelv. Heti 3 óra. K. k. Nagy László: Nyelvtani gyakorlókönyv, átdolg. Komáromy Lajos. A beszédrészek, az egyszerü, összevont s jelzövel bővitett mondatok ismertetése. A melléknevek fokozása. Tárgy, határozók. Versek és elemzés a Gáspár Olvasókönyv III. kötetéből. Az olvasmányok elbeszéltetése.

Földrajz. Heti 3 óra. K. k. Herczeg Sándor: A földrajz elemei. — A földrajzi ismeretek elemei és a Toldalékban foglalt alapvető felvilágositások: mi a vár, gyár, bánya, muzeum? stb. Továbbá a magyar királyságról általánosan. Erdély határai, földje, folyói, gazdasága, lakói, felosztása. Erdély megyéi; a tulajdonképeni Magyarország és a kapcsolt részek. Az osztrák császárság egyes tartományai röviden.

Természetrajz. Heti 3 óra. K. k. Buza János Természetrajza. — Emlős állatok. Madarak.

Számtan. Heti 4 óra. K. k. Brassai: Számító Sokrates. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása és osztása fejben. Szorzótábla és a törtek I—V. szakaszig. Műveletek törtekkel. A törtek leirása V—XII. szakaszig.

Rajz. Heti 1 óra. Frőbel Frigyes hálózott rajzmintái alapján. *Tanitó:* **Csiki István.**

Irás. Heti 1 óra. Üteny szerint és minták után.
Tanitó: **Csiki István.**

Ének. Heti 1 óra. **Ekárt Andor.**

4. osztály.

Osztálgtanitó: **Gálfalvi István.**

Vallástan. Heti 2 óra. K. k. Simén Domokos: Szenttörténetek. Ó-szövetség. Uj-szövetség s a vallásjavitás és az unitárismus rövid ismertetése.

Magyar nyelv. Heti 4 óra. K. k. Nagy László: Nyelvtani gyakorlókönyv a népiskolák III. és IV. osztályai számára

czimü tankönyv alapján a származékszókról s ezek képzőiről. Egyszerü és összetett mondatok s ezek közül különösen azok, melyek fő- és mellék-, továbbá mellérendelt mondatokból vannak alkotva. A rendes és rendhagyó igék tárgyatlan ragozása a különböző módokban; a módok és idők ismertető jegyei. A Gáspár-Kovácsi-féle olvasókönyvből szó- és mondattani elemzés. Nehány vers és olvasmány. A tanultakból irásbeli dolgozat.

Földrajz. Heti 3 óra. K. k Györke historiája Erdélyről. Erdély régi népei; vezérek, fejedelmek és vajdák kora. Györke Erdélyt ujra beutazta czimü tankönyv szerint: Erdély folyói, városai és hegyei s ezek nevezetességeinek ismertetése. Erdély térképének lerajzolása.

Természetrajz. Heti 3 óra. K. k. Buza János: Természetrajz. A növény- és ásványtani rész ismertetése.

Számtan. Heti 4 óra. K. k. Brassai: Számító Socrates. A 4 számtani alapmüvelet gyakorlása fejben, egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel; továbbá Mocnik-Szabóky Számtana alapján egész számokkal és tizedes törtekkel a 4 számtani alapmüvelet fejben és irásban.

Rajz. Heti 2 óra. Frőbel- és Hermes-féle minták után.
Tanitó: **Csiki István.**

Irás. Heti 1 óra. Minták után és üteny szerint.
Tanitó: **Csiki István.**

Ének. Heti 1 óra. *Tanitó:* **Ekárt Andor.**

Rendkivüli tantárgyakat önkéntesen tanult:

a) Angol nyelvet 18
b) Franczia nyelvet . . . 9
c) Zenét 28
d) gyorsirást 8
e) orgonázást . . . . . 12 növendék.

A görög nyelv helyett az azt pótló tárgyakat tanulta az V. oszt. 11; a VI-ban 8; összesen: 19.

VII. Tanszerek és gyüjtemények.

1. Főiskolai könyvtár. A könyvtárt a lefolyt isk. évben 214 olvasó használta, kik kivettek 321 művet 412 kt. és 43 füzetben. A forgalom tehát oly nagy volt, a milyen az 1871/72 évet kivéve egyszer sem. Tudósaink közül is tanulmányozás végett többen keresték fel könyvtárunkat.

Vétel utján a Bölöni Farkas-könyvtár 12 művel gyarapodott 16 ktben és 2 füzetben. A Simén-alapból vettünk 4, Augustinovich-alapból 1, közalapból 16 művet, mindössze 33 kötetben.

A tanári kar részére a követk. folyóiratok jártak: Akad. Értesitő, Archaeolog. Közlemények, Bodnár: Magyar irod. történet, Budapesti Szemle, Egészség, Egyet. Közokt. Szemle, Erdélyi Muzeum, Irodalomtört. Közlemények, Ker. Magvető, M. Könyvszemle, M. Nyelvőr, Néptanitók Lapja, Orvos- és Term.-tud. Értesitő, Osztrák-Magyar monarchia irásban és képben, Petőfi Muzeum, Prot. Szemle, Századok, Szinnyei: M. irók élete, Tanáregyesületi Közlöny, Tört. Életrajzok, Tört. Tár, Unit. Közlöny, Az amerikai unitár. társulat Kovács János tanár utján az Unitár. Review-t küldötte, dr. Brassai Sámuel a Természettud. Közleményeket, Közoktatásügyi Szemlét és Egyet. Philologiai Közlönyt, Ferencz József püspök ur az Inquirer 1891. évfolyamát, a Ker. Magvető szerkesztősége saját lapján kivül a Család és Iskola 1891., Debreczeni Prot. Lap 1891/92., Dunántuli Prot. Lap 1891/92, Egyet. Közokt. Szemle 1889/91, Ev. Egyh. és Iskola 1891/92, Magyar-Zsidó Szemle 1891/92, Prot. Egyház és Isk. Lap 1890/92, Prot. Közlöny 1888/89 és 1891/92, Sárospataki Lapok 1891/92, Tanáregyesületi Közlöny 1891/92. évfolyamait, Unitár. Közlöny szerkesztősége saját lapján kivül a Szabad Egyház, Debreczeni Prot. Lap, Isk. Szemle, Isk. és Szülőház, Prot. Népiskola, M.-Közigazgatás, Közmüvelődés, Sárospataki Ifjusági Közlöny 1891. évfolyamát küldötte meg némi hiányokkal.

Ajándékozás útján ez évben is jelentékeny volt könyveink szaporodása. A Brassai könyvtár 95, a Vegyes-könyvtár 228 művel gyarapodott ily módon. Ajándékoztak: dr. Brassai Sámuel 95 művet 78 kt. és 34 füzetben, Boros Gy.-né, szül. Kovácsi Róza urasszony, b. e. Kovácsi Antal tanár

műveiből 63 művet 81 ktben, Biás István a Derzsi-féle hagyatékból 16 művet, Molnár Sándor 1 művet, Gábor Mihály és Balogh György 1—1, Benczédi Gergely 3 kéziratu művet és 14 gyászjelentést, Kanyaró Ferencz 2 kézirati s 3 nyomtatott művet, Gyalui Farkas 1, Dolinai Gyula 2, Egyházi K. Tanács 35 művet 39 ktben, Isk. Igazgatóság 95 drb. isk. értesitőt és 18 drb. ifjusági iratot, Demeter Dénes 3 drb. múlt századi rézpénzt, Kanyaró Ferencz 3 drb. ezüstpénzt és egy római mécsest a Verespatak-Korna felett 1889. tavaszán történt hegyomlásból.

Egész évi gyarapodás 375 mű 322 ktben és 194 füzetben; 6 drb régi pénz és 1 római agyagmécses. A könyvtár áll jelenleg 22,107 műből 30,393 ktben.

2. A természettani szertár eszközeinek javitására kiadatott 43 frt 90 kr, vegytani szerekre 5 frt 18 kr. Összesen: 49 frt 8 kr.

3. A természetrajzi szertár a Belgrádban lakó Hoffman Felix mérnök ur által adományozott 17 db. becses ásványnyal szaporodott.

4. A földrajzi szertár a magyar korona országainak vászonra huzott iskolai fali térképével gyarapodott, melynek ára 4 frt 75 kr. A miniszter ő Nagyméltóságának adománya.

5. A rajz és mértani rajzszertár számára vásároltattak: Rajzlapok Szemlér Mihálytól, 4 füzet, ára 3 frt 20 kr, egy nagy mérő-körző, ára 4 frt, egy drb háromszög, ára 1 frt 50 kr, egy drb rajzsín, ára 2 frt, egy szögmérő, ára 2 frt 50 kr. Gipszminták I. II. sorozat, 42 drb, ára 45 frt 50 kr, Várdai Szilárd: Fali minták, 90 drb. ára 32 frt 80 kr, Balló: Rajzminták, 1 füzet, ára 1 frt 40 kr. Összesen a szállitási költséggel együtt: 101 frt 57 kr.

Ehez járul még Boros Sándor tanár adománya: Neue-Zeichen-Schule 2 füzet, 12 drb arczképrajzmintát és 6 drb mértani testet tartalmazva; Vorlegeblätter zum Nachzeichnen 1 füzet, 6 drb. arczképmintával.

VIII. Ösztöndijak, jutalmak, segélyezés és javadalmak.

1. Ösztöndijak.

a) Koncz János alapitványból kiadatott 24 tanulónak havonként 2 frt 50 krjával, összesen 600 frt. Ebből részesültek: Lőfi Ödön II. é. papnöv., Koncz József*, Simonfi Márton és Sófalvi Gyula VIII., Lőrinczi Ákos és Veress Gábor VII., Miklósi Ferencz, Varga Dénes, Bedőházi Gábor, Major Sándor, Létai Gábor, Katona Endre*, Kozma Gyula* és Kriza András* VI., Barabás Ábel és Kádár László V., Molnár János és Ütő Áron IV., Baló Dénes, Kelemen István és Miklós Zsigmond II., Demény András, Koncz János és Márkus Ferencz III. o. tanulók.

b) Koncz János alapitványból naponként ebédet kaptak, mely 10 hónap alatt 150 frtba került: Kisgyörgy Lajos VIII., Dézsi Ferencz és Nagy Béla* VI. o. tanulók.

c) Fejér Ödön-alapitványból kiadatott 44 frt., melyből havonként 2 frt 20 krt kaptak: Péterfi Sándor* I. és Kökösi Mihály elemi 4. o. tanulók.

d) K. Nagy Sándor-alapból (25 frt) havonként 2 frt 50 krt kapott Nagy József I. o. tanuló.

e) Kelemen Benő-alapitványból naponként kaptak 1—1 czipót, melynek értéke 10 hóra 80 frt: Marosi Lajos, Kovács Sándor* III., Máté Ferencz és Nagy Gergely I. o. tanulók.

f) Laborfalvi Berde Mózes és Márkos Terézia alapitványából naponként 1—1 czipót kaptak, melynek értéke 10 hóra 80 frt: Pálfi Zoltán* IV., Bedő Béla IV., Bedő Béla II. és Bordi Árpád* elemi 3. o. tanulók.

g) Koronka Mátyus-alapitványból havi részletekben 3—3 frtot élveztek: Benczédi Domokos III. és Nagy Lajos II. é. papn.

h) Kern-Szilvásy alapitványból két részletben 10 frtot kapott Vernes Sándor IV. o. tanuló.

i) Mártonfi Gergelyné, szül. Koncz Juliánna-alapitványból 25—25 frtot élveztek: Pálfi Márton VIII., Lőrinczi Ákos VII. és Rédiger Árpád V. o. tanulók.

A *-gal jelöltek elégtelen osztályzat, vagy más ok miatt évközben másokkal cseréltettek fel.

j) Májusi alapból 8 frtot kapott Kászoni Árpád I. é kép. növ.

k) Kovács Árpád nevet viselő alapitványból havi 2 frt 50 kr részletekben (25 frt) részesült Ürmösi József II. o. tan.

l) Kőváry László nagyérdemü isk. felügy. gondnok ur ez évre is 80 frtot ajánlott fel, melyből naponként 1—1 czipót kaptak: Fodor Ferencz V., Pálfi József III., Pál János és Márkos János I. o. tanulók.

m) Tóth Ferencz-alapitványból évi 25 frtot kapott Miklósi János I. o. tanuló.

n) Szabó Mózes-alapitványból 50 frtot havi részletekben kapott Szabó Dénes VII. o. tanuló.

o) Árkosi Lajosné alapitványból havi 4 frtot élvezett a hagyományozó akarata szerint Gyergyai Árpád I. o. tanuló.

p) Erdélyi kincstári ösztöndijat 60—60 frtot élveztek: Ürmösi Károly VIII., Simándi József VII., Ürmösi Sándor IV. és Kriza János II. o. tanulók.

r) Az 1863-ban végzettek alapjának kamatja (25 frt) kiosztatott Geréb Zsigmond III., Kelemen Árpád II. é. papnövendékek, Kozma Endre VII. és Kelemen György VI. o. tanulók között.

s) A sepsi-szt.-iváni Szentiványi Jenő-alapitvány évi 7 frt 7 kr kamatjából az alapitólevél értelmében tankönyvek vásároltattak az alábbi szegénysorsu, unitárius vallásu elemi iskolás tanulók részére: Szász Dénes, Kökösi Mihály, Székely Jenő, Kriza János 4., Bordi Árpád, Fülöp Lajos 3., Székely Géza, Hosszu János, Ürmösi Zoltán, Fekete Ferencz 2. és Kovács András 1.

Az ösztöndijak értéke együtt: 1624 frt 7 kr.

2. Jutalmak.

Az érdemsorozat felolvasása alkalmával következő jutalmak osztattak ki:

1. A Paget Olivér-alapitványból az angol nyelv tanulásában a pályázati vizsgálaton kitünt előhaladásért az első, vagyis 100 frtos dijat nyerte: Szász András III. é. papn., a második, vagyis 50 frtos dijat nyerte: Lőfi Ödön II. é. papnöv., s a harmadik, vagyis 25 frtos dijat nyerte Nagy Lajos II. é. papn.

2. A Bulyovszkyné, szül. Szilágyi Lilla-alapitványból az az ifjuság által szerkesztett „Remény“ czimü heti lapban az év folyamán megjelent költői műveikért Simonfi Márton VIII. o. tan. 20 frtot, Nagy Lajos VIII. o. t. 15 frtot és Szász András III. é. papn. 5 frtot nyertek.

A kövendi Szász Gergelyné, szül. Incze Klára-alapitványból az 5 frtos pályadijat a jóltevők emlékünnepére készitett szónoki beszédért kapta Deák Ferencz I. é. papn.

A Bulyovszky Gyuláné alapból az 5 frtos pályadijat a jóltevők emlékünnepén elszavalt önkészitette költeményért nyerte Nagy Lajos VIII. o. tan.

A Fejér Márton-alapitványból a szépirásért nyertek: Lőrinczi Ákos VII o. t. 2 frtot és Pál János I. o t. 1 frtot.

Az ifjabb Peielle István alapból 84 frt osztatott ki a minden tantárgyból jeles osztályzatot nyert és jó magaviseletet tanusitott tanulók között; ez összegből 7 frtot nyert Simándi József VII. o. t.; 6—6 frtot nyertek: Barabás József, Dézsi Ferencz, Varga Dénes és Veres Árpád VI. o. tanulók; 5—5 frtot: Haftl József és Sipos Aladár V. o. tanulók; 4—4 frtot: Feldheim Béla, Lukácsi József, Urmösi Sándor és Vernes István IV. o. tanulók; 3—3 forintot: Mikó Imre, Pálfi József, Sárdi Ákos és Smiel Mór III. o. tanulók; 2—2 frtot: Ádámosi Gábor, Kelemen István, Kriza János, Máthé Ferencz és Mikó Lőrincz II. o. tanulók; 1—1 frtot: Antonya Mihály, Benczédi Andor, Gyergyai Árpád, Pál János és Sárdi Elemér I. o. tanulók.

P. Horváth Kálmán, buzgó isk. felügyelő-gondnokunk, a kitünő tanügy-barát, a tanulók szorgalmának fokozására 100 frt jutalmat tűzött ki azon tanulónak, ki az érettségi vizsgálatot legjobb eredménynyel teszi le: elnyerte Ferencz József VIII. o. t.

Sipos Gábor ügyvéd 20 frkos aranyt tüzött volt ki azon két VII. vagy VIII. osztálybeli tanulónak, kik magyar irod. dolgozataikat a legmagyarosabban és leghelyesebben készitik; ebből 10—10 frkos aranyt nyertek: Pálfi Márton VIII. és Simándi József VII. o. tanulók.

László Miklós vasuti tisztviselő Bánrévén (Gömör m.) egy drb császári aranyt tüzött ki jutalmul azon tanulónak, ki a f. tanév végén a történelemből legjobb vizsgálatot teszen; ezt elnyerte: Vas Miklós VIII. o. tanuló.

Böckel Károly egy drb ezüst frtot tüzött ki jutalmul egy szegény sorsu szorgalmas szolgafiunak; elnyerte Márkos János I. o. tanuló.

A Magyari Mihály lapszerkesztő által a kolozsvári márczius 15-iki bizottságnál oly czélból tett alapitványából, hogy annak kamatjából főiskolánk azon növendéke, ki márcz. 15-én Petőfinek „Talpra magyar“ czimü költeményét szavalja, részesüljön, az ezen évre eső illetményt nyerte: Jakab Lajos VII. o. tanuló.

A tornavizsgálat alkalmával, mely május hó 26-án nagy és válogatott közönség jelenlétében tartatott meg a városi Tornavivodában, a Haller Károly által felajánlott egy drb ezüst frt jutalmat Ambrus József VIII. o. tanuló nyerte el.

Ügyességökért dicséretbeli jutalmat nyertek: a) a futásban: Groó Gyula I. és Antal Béla II. o. tanulók; b) a mászásban: Ács Sándor és Pap Emil V. o. t.; c) a nyujtón: Csegezi Sándor VII., Pálfi Márton VIII. o. és Pap Emil V. o. t.; d) a magas ugrásban: Ferencz József VIII., Valtz Lajos VI. és Csiki István VII. o. t.; e) a távol ugrásban: Ambrus József VIII. o., Valtz Lajos VI. o. és Tóbiás József VII. o. t.; f) a labdajátékban: Tóbiás József VII. o. tanuló. Ezeken kivül a II. osztálybeliek szorgalmukért, a VIII. osztálybeli tanulók pedig pontosságukért általános dicséretet érdemeltek.

A kiosztott jutalmak értéke: 430 frt 15 kr.

3. Segélyezések.

A felebaráti szeretetnek és jótékonyságnak nagyon szép jelét adták az alább közölt nemes emberbarátok, kik vallás-különbség nélkül segitették elő szegény sorsu növendékeinket a tanulásban.

Ugyanis intézetünk szegény tanulóinak sorsát mindenekben igazán szivén hordozó főtisztelendő Ferencz József püspökné hathatós közbenjárására sorra ebédet főztek: Haller Rezsőné, Endstrasser Benedekné, báró Kemény Gézáné, Nagy Elekné, Boros Györgyné, Ferencz Józsefné, Kozma Ferenczné és Létai Gáborné ő nagyságaik. E közös ebédet nagyobb részben váltakozva élvezték: Simonfi Már-

ton, Nagy Lajos VIII., Lőrincz Dénes VII., Székely Ferencz VI., Kádár László V., Máté Ferencz II., Nagy Gergely I., Katona Endre VI., Kun Sándor I., Péterfi Sándor I., Baló Dénes II., Szabó Albert V., Kozma Gyula VI., Nagy Jenő VI., Ekárt Ferencz IV., Kolozsvári Pál VII. o. tanulók.

Ezeken kivül részint egész kosztot, részint reggelit és ebédet, illetőleg ebédet és vacsorát adtak a következő nemeskeblü tanügybarátok: Boros Sándorné Lukácsi József IV. o. t. egész kosztot és Nagy József I. o. t. reggelit és vacsorát; dr. Nyiredi Gézáné Ferencz Áron I. o. t. egész kosztot; Ulár Pálné Balog Lajos V. o. t. egész kosztot; Éjszaki Károlyné Gálfi József III. o. t. naponként reggelit és ebédet, Molnár Sándorné Molnár János IV. o. t. naponként ebédet és vacsorát, Gál Simon Nagy József I. o. t. naponként ebédet, Biasini Sándorné Szinte Vilmos IV. o. t. naponként ebédet, Nagy Gáborné Nagy Vilmos IV. o. t. naponként ebédet, Kovács János Nagy Béla VI. o. t. naponként ebédet. Kis Sámuelné Kádár László V. o. t. hetenként kétszer ebédet, Fekete Pálné Szabó Albert V. o. t. het. kétszer ebédet, Mikő Imréné Székely Sándor II. o. t het. kétszer ebédet, Csiszér Károlyné Máté Ferencz II. o. t. het. egyszer ebédet, Benkő Mihályné Jánosi Pál III. o. t. het. egyszer ebédet, Mózes Andrásné Ütő Áron IV. o. t. het. egyszer ebédet. Összesen 16 tanulónak. A kapu előtti kifliárulásért járó czipót naponként kapta: Ferencz Áron.

A kolozsvári szegénysorsu tanulókat ruhával segélyező egylet szives adományából ruhanemüvel segélyeztetett négy elemi isk. tanuló.

4. Javadalmak.

A „Zsuki László“ alapitványból bejött 52 frt 50 kr, a legatusoktól patrociniumból 29 frt 50 kr, temetési dijakból 7 frt 50 kr, együtt: 89 frt 50 kr, mely összeg az egyenruhás tanulók közt divisio czimen kiosztatott.

Legatióból az illető legatusoknak volt 805 frt 25 kr jövedelmök. Iskolai kórház és gyógyszertározás czimen több tanulónak elengedtetett 52 frt 89 kr., iskolai tartozás czimen pedig egyes hivatalnokoknak, isk. szolgagyermekeknek és

más szegénysorsu tanulóknak 330 frt 45 kr. Érettségi vizsgálati dij czimen 10 tanulónak elengedtetett 4 frtjával 40 frt.

A papjelöltek, papnövendékek és felosztályu tanulók magántanitásért kaptak készpénzben 2430 frt 50 krt.

Ezenkivül egész ellátása (kosztja) volt 9 tanulónak, ebédje és vacsorája 7-nek, ebédje 4-nek.

A javadalmak értéke, nem számitva az ellátást, teszen: 3744 frt 48 krt.

Fogadják a fönnebb felsorolt nemesszivü adakozók e helyen is a szegény sorsu tanuló-ifjak nevében az igazgatóság hálás köszönetét.

IX. Ifjusági egyletek és alapok.

1. **A papnövendékek olvasó és önképző egyletének** védnöke Boros György tanár, elnöke Vári Albert isk. főnök volt. Tartott 25 rendes gyülést, melyeknek tárgyai: szavalatok, vitatkozások és felolvasások s egyéb egyleti ügyek voltak.

A szavaló gyülés tárgya a folyó ügyeken kivül csak szavalás volt. A vitatkozó gyülésen egy előre feladott tárgyról egy kinevezett tag elmondta nézeteit s ellenfele igyekezett azokat a lehetőleg megczáfolni. Ehez a gyűlés minden tagja hozzá szólt, s csatlakozott az egyik vagy másik félhez. A felolvasó gyüléseken a felolvasások olyan közérdekü tárgyról szólottak, mely utólagos megbeszélésre érdemes volt, melyhez szintén minden tag köteles volt hozzászólani.

Ezeken kivül volt 2 szavalati dijas és 2 nemes verseny kellő sikerrel.

Irodalmi téren is meglehetős sikerrel működött az egylet. Az „Egyházi Lap“, mely kéthetenként egyszer jelent meg, tért nyitott a működni óhajtók számára.

E mellett az egylet két pályadijat tűzött ki. Az egyik volt: „Simén Domokos élete és munkássága“ czimü műre, a másik egy papi beköszöntő beszéd irására. Az elsőre beérkezett két darab mű, melyeknek szerzői Vári Albert és Nagy Lajos közt a jutalom megosztatott. A másik — fájdalom — meddőn maradt.

Védnök tiszt. Boros György ur is tűzött ki egy pályadijat az egyházunkban tapasztalt vallásos élet leirására. Erre

csak egy mű érkezett be; de mivel irója nem ragaszkodott szorosan tárgyához, a jutalom nem adatott ki, hanem a kérdés a jövő isk. évre ujra kitűzetett.

Végül Kanyaró Ferencz tanár egykori theologiai életének emlékére egy drb körmöczi aranyat igért évenként egyháztörténelmi pályamunkák jutalmazására. Ez évben ki volt tűzve: „Dávid Ferencz élete", melyre két pályamű érkezett be. A jutalmat Márkos Ferencz kapta csinos dolgozatáért.

2. **Az ifjusági olvasó egyletnek** védnöke volt Kanyaró Ferencz tanár, elnöke Szász András III. é. papnövendék. Tartatott ez évben 25 rendes és egy rendkivüli gyülés, melynek tárgya: felolvasások, vitatkozások s más egyleti ügyek elintézése volt.

Mindkét félévben tartatott szavalati nemes verseny.

Az I. félévben a komoly irányu szavalatért jegyzőkönyvi dicséretet nyertek: Sándor Géza III é. papn., Ferencz József VIII. s Landesmann Mór VII. o. tan.; a víg irányuért: Peller Izidor VII. o. tan. A II. félévi nemes versenyen a komoly irányuért Simonfi Márton VIII. o t., a vig irányuért Peller Izidor VII. o. és Sófalvi Gyula VIII. o. t., minthogy a második félévi nemes verseny a pályázók számát tekintve, kevésbbé sikerült, mint az eddigiek, Kanyaró Ferencz védnök a versenyzőknek buzditásul és jutalmul ezutánra Servet és Socini képét ajánlotta fel.

Szintén mindkét félévben tartatott szavalati dijas verseny is. Az első komoly irányu versenyre Tompa M. „Báthory Zsófia" czimü költeménye, a víg irányura Don Pedró „Farsangi praedicatiója" volt kitűzve. Az elsőre 7 pályázó közűl a 3 frt értékü könyvet Sándor Géza III. é. papn., a vig irányuért Peller Izidor VII. o. t. nyerte el a 2 frt értékü könyvet.

A második félévi dijas versenyben a komoly irányura Tóth Endre: „Földönfutó keservei", a vig irányura Ábrányi Emil: „Monolog" cz. költeménye volt kitűzve. Az elsővel Nagy Lajos II. papn., a másodikkal Peller Izidor VII. o. t. nyerte el a jutalom-könyvet.

Mindkét félévben prózai és költői irodalmi pályázat is hirdettetett ki. Az I. félévi pályázat: „Klasszikai irány irodalmunkban" és egy költői beszély irására tűzetett ki. Az elsőnél Ferencz József VIII. o., a másodiknál 2 pályamű közül a második nyerte el a 3 frt jutalmat.

A második félévi pályázatra kitűzetett: a forradalom költészete és egy satira. A másodikra beérkezett 5 pályamű közül az 1. számu, Veres Árpád VI. o. t. nyerte a jutalmat. Az első meddőn maradt.

A májusi nagy pályázatokra a következő tételek voltak kitűzve:

1. Neveléstani tétel: A magántanitói rendszer előnyei. Beérkezett 3 pályamű. Az 5 frt jutalmat nyerte Biró Lajos III. é. papn.

2. Történelmi tétel: Magyarország nagy hatalmi állása és müvelődési állapota az Anjouk korában. Beérkezett 3 pályamű. Az 5 frtos jutalmat nyerte Nagy Lajos II. é. papn.

3. Társadalmi tétel: Kipótolhatja-e a szorgalom a tehetséget? két pályamunka közül az első nyerte el a jutalmat, Deák Ferencz I. é. papn.

4. Természettani tétel: Erdélyben termő leghasznosabb fanemek és azok elterjedése, müvelése és értékesitési módja. Beérkezett 2 pályamű; a jutalmat a 2. számu nyerte: Nagy Lajos II. é. papn.

5. A német nyelvből beadatott 6 pályamű; a jutalmat nyerte Ferencz József VIII. o. t.

6. Irodalmi tétel: Zágoni Mikes Kelemen. Beadatott 3 pályamű; a jutalmat nyerte Veress Gábor VII. o. t.

A „Remény“ czimü ifjusági lapból Simonfi Márton VIII. o. t. szerkesztése mellett megjelent 25 szám; bennök számos költemény, értekezés és elbeszélés.

Ifjuságunk hazafias kegyelettel ünnepelte meg okt. 6-át. Gróf Széchenyi István születésének 100-ik évfordulóját és márcz. 15-ét. Ez ünnepélyeken közreműködtek: Szász András, ki alkalmi imát, Ferencz József VIII. o. t., ki beszédet tartott. Szavaltak: Sándor Géza III. é. papn., Jakab Lajos VII. Nagy Lajos VIII. o. tanulók. Ezen kivül mindenik ünnepélyen közreműködött az ifjusági dalkör.

Ezen ünnepélyen kivül tartatott még egy ünnepély a jóltevők emlékére, egybekötve Zsuki László jóltevőnk halálának századik évfordulójáról való megemlékezéssel. Az ifjuság részéről Deák Ferencz I. é. papn. tartott emlékbeszédet, alkalmi ódát szavalt Nagy Lajos VIII. o. t. E beszédre és ódára pályázat volt hirdetve s mindkét pályázó 5 frt jutalmat nyert.

Az egylet olvasótermébe a következő lapok és folyóiratok jártak: Keresztény Magvető, Budapesti Szemle, Magyar Salon, Egészségtani Lapok, Unitárius Közlöny, Vasárnapi Ujság, Bolond Istók, Magyar Hirlap, Fővárosi Lapok, Ellenzék, Történelmi Lapok, Századok, Aranyosvidék. Az olv. egylet könyvtára részére megvétetett: Petőfi S. élete és művei Fischertől; Urania Flammariontól. Az akadémia küldött 5 db. könyvet.

Az egylet évi bevétele tesz	218 frt	— kr;
kiadása . .	212 „	35 „
Pénztári maradék	5 frt	65 kr.

Az egylettel összeköttetésben álló „Kölcsönző-egylet" állandó tőkéje 200 frt, melyből félévenként 2 frt kölcsönt vehetnek a felosztályu tanulók kamatra. A kamatból begyült összeg pályadijak kitüzésére fordittatik.

Jelenlegi vagyona: 276 frt 29 kr.

A kölcsön könyvtár alap jelenleg áll 90 frt 39 krból.

Az egyletnek minden felosztályu tanuló és papnövendék köteles tagja lenni.

3. **Az alosztályuak Olvasó-egylete** Boros Sándor tanár s védnök vezetése és felügyelete alatt 22 rendes ülést tartott, melyeken a tanulók szavaltak s egymás előadásait birálták. A könyvtár jelenlegi állománya: 471 köt., 63 füzet, s 15 db. jegyző- és pénztár-könyv. A pénztár gyarapodott ez évben tagsági s egyéb dijakból 17 frt 63 krral, s igy a jelenlegi pénzvagyon teszen 165 frt 57 krt.

4. **Dalkör**. Tagjai minden énekképes al- és felosztályu tanuló, papnövendék és papjelölt. Az ifj. ünnepélyeken, templomban és temetéseken Iszlai Márton szaktanitó ügyes és buzgó vezetése alatt szép sikerrel többször működött. Alaptőkéje 113 frt 64 kr. Védnöke: Nagy Lajos tanár.

5. **Apolló-kör.** Czélja az ifjuság között a zeneismeretek terjesztése. Vagyona: 1114 frt 94 kr.

6. **A Remény-alapnak** van 456 frt 71 kr vagyona. Czélja az ifjuság által szerkesztett „Remény" czimü hetilapban megjelent jelesebb dolgozatokból uj „Zsebkönyv" kiadása.

7. **A jóltevők arczképezésére gyüjtött alap** jelenleg 334 frt 38 kr. bir. Czélja: a jóltevők arczképeinek koronként lefestetése a főiskola nagytermében leendő elhelyezés végett.

8. **A Kriza János-alap** tesz: 271 frt 17 krt. Ez összeg az 1862. évi julius 30-án tartott Kriza-ünnepély alkalmával begyült adakozásokból maradt meg, melynek kamatja később szépirodalmi pályamüvek jutalmazására fog fordittatni. A fönebbi alapok pénzei mind a kolozsvári takarékpénztárban vannak elhelyezve s a betéti könyvecskék az igazgató-tanár gondozása alatt állanak.

X. A főiskola kórháza.

Az 1891—92. tanévben a közegészségi állapot általában elég kedvező volt, a mennyiben a kóroda betegforgalma a kedvező mult évi állapottal teljesen egyenlő volt s haláleset a kórodában nem fordult elő. Megbetegült 19 egyén s összesen elveszett 156 tanulási nap. Egy beteg egyénre esik 8.21 nap.

Kórra nézve az állapot a következő:

Influenza	= 4	Hagymáz	= 2	Roncsoló toroklob	= 1
Izomcsúz	= 3	Here lob	= 2	Orbáncz	= 1
Mandula lob	= 3	Kanyaró	= 1	Tüdő lob	= 1

Légcső lob = 1.

Osztály szerint megbetegült:

a VII. osztályból	= 1	a II. osztályból	= 1
a VI. „	= 7	az I. „	= 2
az V. „	= 2	a tanitók és theol. közül	= 2
a IV. „	= 4	a többi osztályokból senki.	

Vallásfelekezet szerint megbetegült:

unitárius 15; ág. ev. 2.; róm. kath. 2.

Fenjárólag gyógykezeltetett 45 tanuló.

A kórházra tett kiadások: élelmezés, gyógyszer, fütés, világitás, mosás, stb. 127 frt 36 kr, mely összegből az ápolt betegek 27 frt 89 krt téritettek meg. Az E. K. Tanács a szegény-sorsu tanulóknak elengedett 52 frt 89 krt.

Orvosi tiszteletdij 50 frt.

Megjegyzendő, hogy a kórházban az ápolás, fütés, világítás, mosás és gyógykezelés ingyen történik. Tehát csak a gyógyszert térítik meg a tehetősebbek.

A kórház rendes orvosa Dr. Veress Lajos, városi alorvos, volt, ki a legnagyobb lelkiismeretességgel és buzgósággal

látogatta és gyógyította a betegeket, miért fogadja e helyen is az isk. igazgatóság elismerő köszönetét.

Barabás Károly betegápoló, valamint neje, szintén önfeláldozó buzgósággal és a nála tapasztalt gyöngédséggel ápolta a beteg növendékeket.

A kórház-felügyelőséget, az E. K. Tanács megbizásából ez évben Ulár Pál igazgató-tanár vitte.

Az isk. kórház-alap javára dr. Horváth József, a Ferencz József-rend lovagja, a berlini magyar-egylet elnöke, iskolánk iránti hálája jeléül ez évben 25 frtot küldött. Dr. Sigmund József pedig 10 frtot adományozott ugyanezen czélra. Dr. Adler Albert orvos pedig fogfájásban szenvedő beteg tanulóinkat egész éven át ingyen gyógykezelte. Fogadják a nemeskeblü emberbarátok az isk. igazgatóság őszinte köszönetét.

Az érdekelt szülék becses figyelmébe ajánlja az isk. igazgatóság, hogy az isk. kórház részére bárminemü segélyt, különösen ágynemüt szivesen és köszönettel fogad.

XI. Adakozások.

1. A tanári nyugdijalapra főiskolánk egyik buzgó gondnoka, Kőváry László adományozott 100 frtot; Dr. Sigmond József orvos 10 frtot.

2. A főiskolai kórházra Dr. Horváth József, a berlini magyar egylet elnöke 25 és Dr. Sigmund József orvos 10 frtot adtak.

3. A természetrajzi szertár számára Hoffmann Félix mérnök ur Belgrádból 20 db. becses ásványt adományozott.

4. A rajzszertárt Boros Sándor tanár 2 füzet 16 drb mintát tartalmazó adományával gazdagitotta.

5. Az 1882-ben végzett osztálytársak az 1892. márcz. 15-iki 10 éves találkozásuk emlékére 51 frtot adakoztak a tanári nyugdijalapra.

6. Főiskolánk buzgó gondnoka Kőváry László 80 frtot adott a szegény sorsu tanulóknak czipóra.

7. P. Horváth Kálmán isk. felügyelő gondnok 100 frt jutalmat adott annak, ki az év végén minden tárgyból jeles eredménynyel tette le az érettségi vizsgálatot.

8. Sipos Gábor ügyvéd 10—10 frankos aranyt adott jutalmul két felosztályu tanulónak.

9. László Miklós vasuti tisztviselő 1 drb. cs. aranyat adott jutalmul 1 tanulónak.

10. Böckel Károly egy drb ezüst frtot adott jutalmul 1 tanulónak.

11. Magyari Mihály lapszerkesztő az általa tett alapítványból 1 frtot adott jutalmul egy tanulónak.

12. Az elhunyt Kovácsi Antal tanárnak ravatalára szánt koszoruk megváltása czimén körülbelől 450 frt gyülvén be, ezen összegnek évi kamatja már a jövő tanévben jutalmul fog kitüzetni azon tanulónak, ki a latin nyelvben legtöbb előhaladást fog feltüntetni.

Kegyes adományaikért fogadják az illető adakozók az isk. igazgatóság elismerő hálás köszönetét.

XII. A tanulók névsora az osztályozás eredménye szerint.

a) A hittani intézetben.

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
I. éves papnövendékek			
Deák Izsák	unitár.	1873	F.-Váralja
Deák Ferencz	»	1872	F.-Váralja
Szathmáry Pál	»	1872	Kövend
Összesen 3.			
II. év. papnövendékek			
Nagy Lajos	unitár.	1872	H.-Ujfalu
József Lajos	»	1871	M.-Zsákod
Nagy Dénes	»	1870	Szind
Lőfi Ödön	»	1872	Bölön
Kelemen Árpád	»	1870	M.-Szt.-Király
Összesen 5.			

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
III. év. papnövendékek			
Szász András	unitár.	1869	Korond
Geréb Zsigmond m. t.	»	1869	H.-Szt.-Pál
Biró Lajos	»	1869	Iszló
Márkos Ferencz	»	1868	Medesér
Demeter Dénes	»	1869	Csekefalva
Sándor Géza	»	1869	Gyepes
Benczédi Domokos	»	1868	F.-Benczéd
Székely András	»	1869	Verespatak
Összesen 8.			
Papjelöltek.			
Gálfi Lőrincz, Angliában tanul	unitár.	1865	Sinfalva
Józan Miklós, s. lelk.	»	1869	Torda
Pázsint Mihály, s. lelk.	»	1867	M.-Solymos
Vári Albert isk. főnök	»	1868	Martonos
Lőrinczi Dénes, s. lelk.	»	1868	Szt.-Ábrahám
Ekárt Andor, s. énekvez.	»	1869	Toroczkó
Péter Sándor, s. lelk.	»	1868	Al.-Siménfalva
Összesen 7.			

b) A főgymnasiumban.

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
I. osztály.			
Benczédi Andor	unitár.	1880	Kolozsvár
Sárdi Elemér	»	1881	Kolozsvár
Gyergyai Árpád	»	1881	Kolozsvár
Antonya Mihály ism.	»	1879	H.-Almás
Pál János	»	1877	D.-Szt.-Márton
Sigmund Gyula	ág. ev.	1880	Gyalu
Szentmártoni Kálmán	unitár.	1879	Ny.-Szt.-Márton
Bógya Sándor	gör. kath.	1878	Deés

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Göbbel Dániel	ág. ev.	1881	Kolozsvár
Kappel Izidor	izraelita	1881	Nagy-Selyk
Hoffmann Félix ism.	róm. kath.	1879	Belgrád
Ferenczi Áron	unitár.	1880	N.-Ajta
Bónis Tibor	ev. ref.	1881	Kolozsvár
Stróbl Alajos	ág. ev.		
Hoszszú Lajos	unitár.	1879	Kolozsvár
Abrudbányai Sándor	»	1881	Abrudbánya
Kun Sándor	»	1878	Kolozsvár
Máyer Rezső	ág. ev.	1881	Kolozsvár
Márkos János	unit.	1878	Dombó
Miklósi János	»	1878	D.-Szt.-Márton
Nagy József	»	1878	Tordátfalva
Koncz János	»	1880	Brassó
Ütő Lajos	»	1881	N.-Ajta
Beszterczei Lajos	ág. ev.	1880	Kolozsvár
Csongvai Dénes	unitár.	1879	Sinfalva
Simon Lázár	izraelita	1882	Kolozsvár
Tauffer Ferencz	róm. kath	1881	Néma
Demény András	unitár.	1880	Toroczkó
Groó Gyula	ág. ev.	1878	Zólyom
Nagy Gergely	unitár.	1879	Bölön
Antoni István	»	1880	Kolozsvár
Elefánt Andor	izraelita	1879	Böd-Szt.-Mihály
Gál Sándor	unitár.	1879	Kövend
Hutter Gerő	ág. ev.	1879	Kolozsvár
Jambrik Károly	»	1879	Kolozsvár
Kajetán Endre ism.	róm. kath.	1880	Kolozsvár
Pálfi Árpád	unitár.	1880	Kövend
Péterfi Sándor	»	1878	Szentháromság
Gyurics László	róm. kath.	1880	Kolozsvár
Kilucz Maxin	gör. kath.	1878	Nagy-Sármás
Góga János	»	1880	Diós
Imre Domokos	unitár.	1880	Fiátfalva
Kovács István	»	1881	Kolozsvár
Mátyás János	»	1880	Dombó
Simon Dávid	izraelita	1882	Kolozsvár
Török Viktor	ág. ev.	1881	Brassó
Vajda Gyula	unitár.	1881	Nagy-Ajta
Pap Joákhim ism.	gör. kath.	1879	Baré
Lőwy Salamon, ism. kim.	izraelita	1879	Gyula-Fehérvár
Összesen 49.			

A tanuló neve	Vallás	Születési	
		éve	helye
II. osztály.			
Mikó Lőrincz	unitár.	1881	Kolozsvár
Kelemen István	»	1880	Maros-Vásárhely
Ádámosi Gábor	»	1879	Kövend
Kriza János	»	1880	Deés
Máté Ferencz	»	1877	Kénos
Lőwy Izidor	izraelita	1879	Topánfalva
Jákóbi Kálmán	»	1880	Kolozsvár
Bedő Béla	unitár.	1879	S.-Köröspatak
Csiszér Sámuel	ág. ev.	1881	Kolozsvár
Rázmán Mózes	unitár.	1878	Komjátszeg
Jeszenszky Aladár	ág. ev.	1878	B.-Hunyad
Ürmösi József	unitár.	1879	A.-Siménfalva
Bőjthe Pál	ev. ref.	1880	Gyula-Fehérvár
Miklós Zsigmond	unitár.	1878	Fenes
Zsurzs Pártin ism.	gör. kel.	1877	Runk
Veress Gyula	unitár.	1880	Torda
Gelei Kálmán	»		
Baló Dénes	»	1877	S.-Kőröspatak
Nemes Dénes	»	1880	Tordátfalva
Grátz Ottó	ág. ev.	1879	Gölniczbánya
Rend Aurél	unitár.	1879	Erzsébetváros
Szabó Zoltán	ev. ref.	1879	Kolozsvár
Székely Sándor	unitár.	1876	Dombó
Gábor Áron	»	1879	A.-Jára
Antal Béla	»	1879	Kolozsvár
Hirsch Mór	izraelita	1879	Szászváros
Klein Sámuel	»	1881	Vértes
Mikes János	gör. kath.	1879	Gyalu
Pungur Árpád	ev. ref.	1879	Kolozsvár
Strobl Jeromos	ág. ev.	1878	Kolozsvár
Ántoni János	unitár.	1878	Kolozsvár
Endes Péter	róm. kath.	1880	M.-Fráta
Pálfi Ákos	unitár.	1875	Maros-Vásárhely
Ántoni Albert kim.	»	1878	Kolozsvár
Rosenberger Simon kim	izraelita	1880	Szász-Fenes
Összesen 35.			
III. osztály.			
Smiel Mór	izraelita	1879	Kolozsvár
Sárdi Ákos	unitár.	1879	Kolozsvár

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Mikó Imre	unitár.	1879	Kolozsvár
Pálfi József	»	1879	Abrudbánya
Gál József	»	1877	Kide
Lieblich Miklós	izraelita	1878	Hidalmás
Nagy Elemér	unitár.	1879	Kolozsvár
Létai Árpád	»	1879	S.-Szt.-György
Hintz Géza	ág. ev.	1878	Kolozsvár
Marosi Lajos	unitár.	1877	N.-Kadács
Rend Tihamér	»	1877	Kolozsvár
Benedek Nándor	»	1879	Kolozsvár
Sipos Kamilló	ev. ref.	1877	Kolozsvár
Blum Izidor	izraelita	1878	Kolozsvár
Jánosi Pál, ism.	unitár.	1876	Buzaháza
Pap Imre	gör. kath.	1878	Zilah
Fodor Zoltán	ev. ref.	1875	Budapest
Kovács Sándor	unitárius	1876	Sinfalva
Gálfi József, ism. n. v.	»	1877	Sinfalva
Hirsch Mór, ism. kim.	izraelita	1878	Kolozsvár
Kondász Béla, n. vizsg.	ev. ref.	1878	Kolozsvár
Nagy Sándor, ism. kim.	unitárius	1875	Farkasmező
Összesen 22.			
IV. osztály.			
Ürmösi Sándor	unitár.	1877	D.-Szt.-Márton
Feldheim Béla	izraelita	1879	Brátka
Lukácsi József	unitár.	1877	Tordátfalva
Vernes István	»	1877	Toroczkó
Hunwald Ákos	izraelita	1878	Kolozsvár
Ruzitska Lajos	róm. kath.	1879	Kolozsvár
Molnár János	unitár.	1878	Ádámos
Czirják Mihály	ág. ev.	1877	Deés
Ütő Áron	unitár.	1876	N.-Ajta
Hirschmann Jakab	izraelita	1877	Köszvényes
Vernes Sándor	unitárius	1875	Toroczkó
Brázovai Elek ism.	ev. ref.	1876	Brázova
Szentmártoni Bálint	unitár.	1875	Ny.-Szt.-Márton
Polgári István	ev. ref.	1876	Kolozsvár
Czakó Jenő	unitár.	1878	Kolozsvár
Bedő Béla	»	1874	S.-Kőröspatak
Ambrus Dezső	»	1878	Kolozsvár
Ekárt Ferencz	»	1878	Toroczkó
Battek Gyula, ism.	róm. kath.	1876	Kolozsvár

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Szinte Vilmos	unitár.	1876	S.-Kőröspatak
Honigberger István, ism	ág. ev.	1876	Kolozsvár
Kiss Rezső	izraelita	1878	Kolozsvár
Képes Kálmán	róm. kath.	1877	Abrudbánya
Nagy Vilmos	unitár.	1876	Buzaháza
Biás István	»	1877	M.-Vásárhely
Simó János	»	1876	Szent-Ábrahám
Bálint Lajos	ev. ref.	1876	Kolozsvár
Ács Sándor	» »	1878	Kolozsvár
Ajtai György	róm. kath.	1877	Szt.-Mihálytelke
Filep Imre	» »	1878	Kézdi-Polyán
Siménfalvi Boldizsár	unitár.	1876	Alsó-Jára
Czupor András	»	1875	Toroczkó
Velics György	ág. ev.	1878	Torda
Pálfi Zoltán, m. t.	unitár.	1874	Ny.-Szt.-Márton.
Összesen 34.			
V. osztály.			
Haftl József	ág. ev.	1876	Kis-Bér
Sipos Aladár	ev. ref.	1876	Kolozsvár
Beczkai János	unitár.	1877	Kolozsvár
Kolbai Sándor	róm. kath.	1877	Kolozsvár
Fekete Pál	unitár.	1875	Kolozsvár
Fodor Ferencz	»	1875	Póka
Péterfi Béla	»	1876	Budapest
Pap Emil	gör. kath.	1876	Zilah
Rédiger Árpád	unitár.	1877	Dicső-Szt. Márton
Keleti Géza	róm. kath.	1874	Kolozsvár
Gábor József	unitár.	1876	A.-Jára
Kádár László	»	1875	Korond
Jánk László	gör. kath.	1873	Kis-Bánya
Szabó Albert	unitár.	1874	Toroczkó-Szt. Gy.
Duha Dénes	róm. kath.	1876	Kolozskara
Balla Aladár	» »	1876	Ny.-Szt.-László
Ambrus Gerő	unitár.	1877	Kolozsvár
Pap Virgil	gör. kath.	1876	Zilah
Kovács Károly	róm. kath.	1877	Mező-Szilvás
Csomai József	» »	1875	Kolozsvár
Balogh Lajos	unitár.	1875	Kövend
Barabás Ábel, n. v.	»	1877	Verespatak
Liebl Gyula	róm. kath.	1876	D.-Szt.-Márton
Összesen 23.			

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
VI. osztály.			
Dézsi Ferencz	unitár.	1876	N.-Ajta
Veress Árpád	róm. kath.	1876	Székely-Keresztur
Sipos Gábor	ev. ref.	1874	Kolozsvár
Barabás József	unitár.	1876	Sz.-Keresztur
Varga Dénes	»	1873	Szt.-Mihály
Feldheim Mór	izraelita	1876	Brátka
Miklósi Ferencz	unitár.	1874	Toroczkó
Major Sándor	»	1875	Csekefalva
Bedőházi Gábor	»	1873	Kálnok
Nagy Béla	»	1874	Iszló
Létai Gábor	»	1876	Ar.-Rákos
Sigmund József	ág. ev.	1875	Kolozsvár
Zobátz Viktor	ev. ref.	1877	Gyéres
Tüske Ferencz, ism.	ág. ev.	1875	Kolozsvár
Fodor Jenő	unitár.	1875	Kentelke
Rusz János	gör. kath.	1874	Kis-Bánya
Kelemen György	unitár.	1875	M.-Szt-Király
Taar Jenő	»	1874	Ar.-Rákos
Tóth Gyula	ev. ref.	1873	Budapest
Csegezi Árpád	unitár.	1874	Szász-Örményes
Lázár Ernő	gör. kath.	1877	M.-Bogát
Székely Ferencz	unitár.	1875	H.-Szt.-Péter
Hunwald Ernő	izraelita	1875	Kolozsvár
Létai Lajos	unitár.	1874	Ar.-Rákos
Kozma Gyula	»	1876	Csehétfalva
Kriza András	»	1875	Toroczkó
Viski Endre	ev. ref.	1873	Torda
Almási Ferencz	unitár.	1874	Toroczkó
Balla Árthur	róm. kath.	1874	Ny.-Szt.-László
Pálfi Ferencz	unitár.	1875	Várfalva
Veress Zoltán	»	1875	Hátszeg
Walz Lajos	róm. kath.	1874	Kolozsvár
Szabó Kálmán	unitár.	1872	Medesér
Rédiger Pál	»	1874	Dicső-Szt.Márton
Bellovári György	ev. ref.	1873	Csekelaka
Boglutz István	róm. kath.	1875	Vaskóh
Katona Endre	unitár.	1876	Sz.-Keresztur
Szabó Árpád	ev. ref.	1872	Nagy-Bánya
Gábor Dezső	unitár.	1874	Alsó-Jára
Benczédi Lőrincz, m. t.	»	1876	Kolozsvár
Fekete Károly, n.vizsg.	ev. ref.	1871	Tacs

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Kovács István, ism., m. t., nem vizsg.	unitár.	1873	Toroczkó
Nagy Jenő, m. t.	»	1873	Jobbágyfalva
Pálfi Lajos, meghalt	»	1872	Kis-Ilye
Összesen 44.			
VII. osztály.			
Simándi József	unitár.	1875	Toroczkó
Grátz Gusztáv	ág. ev.	1873	Gölniczbánya
Veres Gábor	unitár.	1874	Sz.-Keresztur
Kozma Endre	»	1875	Sz.-Keresztur
Csegezi Sándor	»	1874	Csegez
Lőrinczi Ákos	»	1874	Torda
Botár János	»	1875	Toroczkó
Desbordes Ernő	róm. kath.	1874	Koronka
Recse János	gör. kath.	1875	M.-Ludas
Jeszenszki Gyula	ág. ev.	1875	Torda
Klein József	izraelita	1876	Homonna
Kohn Dezső	»	1875	Nagy-Várad
Bardócz László	unitár.	1875	Torda
Balogh György	»	1874	Toroczkó
Gothárd Kálmán	»	1874	Sztána
Katona Sándor	»	1875	Sz.-Keresztur
Landesmann Mór, ism.	izraelita	1873	Kolozsvár
Peller Izidor	»	1874	Kolozsvár
Szabó Dénes	unitár.	1872	H.-Almás
Ádám Dénes	»	1874	Sz.-Udvarhely
Végh Arthur ism.	»	1873	Héjasfalva
Éjszaki Ödön	»	1875	Budapest
Hart Árpád	izraelita	1874	Kolozsvár
Istvánfi Árpád	unitár.	1875	Budapest
Jakab Lajos	»	1875	Sz.-Udvarhely
Tóbiás József	róm. kath.	1872	Komjátszeg
Csiki István	unitár.	1771	Dombó
Frankkis Ferencz	»	1873	Kolozsvár
Kiss Vilmos	ev. ref.	1871	Alsó-Siménfalva
Kolozsvári Pál	unitár.	1873	T.-Szt.-György
Nagy Antal	»	1873	Náznánfalva
Simon József	»	1873	Toroczkó
Lőrincz Dénes n. v.	»	1873	H.-Keményfalva
Összesen 33.			

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
VIII. osztály.			
Ferencz József	unitár.	1873	Kolozsvár
Pálfi Márton	»	1873	Várfalva
Hunwald Lajos	izraelita	1873	Fekete-Erdő
Gothárd Sándor	unitár.	1874	Szováth
Dimény Mózes	»	1871	Uj-Székely
Halmágyi Gábor	»	1874	N.-Enyed
Simonfi Márton	»	1871	Bágyon
Tóth György	»	1871	Bölön
Borbély Ernő	ág. ev.	1873	Brassó
Nagy Lajos	unitár.	1872	Al.-Siménfalva
Balázs Ferencz	»	1871	Csehétfalva
Iszlai József	»	1874	M.-Kis-Sáros
Sófalvi Gyula	»	1872	Csehétfalva
Ürmösi Károly	»	1874	Tarcsafalva
Ambrus József	»	1873	Torda
Ádámosi Béla	»	1874	Kövend
Bőjthe Benedek	ev. ref.	1872	Brassó
Krausz Miksa	izraelita	1875	Gyalu
Hintz György	ág. ev.	1874	Kolozsvár
Gyöngyösi Gábor	unitár.	1872	Kálnok
Kisgyörgy Lajos	»	1873	Bölön
Koncz József	»	1874	Bethlen
Vas Miklós	»	1873	H.-Keményfalva
Huszár János	»	1872	Kolozsvár
Simon Balázs	ev. ref.	1874	Martonos
Összesen 25.			

c) Az elemi iskolában.

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
I. osztály.			
Nagy László	róm. kath.	1884	Kolozsvár
Rőmer Viktor	» »	1885	Dobsina
Váradi József	unitár.	1884	Kolozsvár

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Barabás Lajos	ev. ref.	1884	Kolozsvár
Kovács András	unitár.	1883	Kolozsvár
Mikó József	»	1884	Kolozsvár
Kovács Miklós	ev. ref.	1885	Kolozsvár
Összesen 7.			
II. osztály.			
Székely Géza	unitár.	1883	Kolozsvár
Dénes Dezső	ev. ref.	1884	Kolozsvár
Lichtmann Aladár	izraelita	1885	Kolozsvár
Úrmösi Zoltán	unitár.	1883	Kolozsvár
Szigeti Zoltán	»	1884	Kolozsvár
Rend Gyula	»	1884	Segesvár
Weis Tibor	izraelita	1884	Kolozsvár
Hosszu János	unitár.	1881	Kolozsvár
Fried Arnold	izraelita	1882	Szombathely
Weis Gábor	»	1885	Kolozsvár
Demény Lajos	ev. ref.	1884	Alsó-Bajom
Moga Viktor	gör. kel.	1884	Apahida
Fekete Ferencz	unitár.	1882	Kolozsvár
Murvai Árpád	»	1882	Kolozsvár
Antoni Lajos nem vizs.	»	1883	Kolozsvár
Összesen 15.			
III. osztály.			
Abrudbányai Géza	unitár.	1883	Abrudbánya
Blóz Géza	»	1884	Kolozsvár
Ptacsnik György	»	1883	Kolozsvár
Rácz Mihály	róm. kath.	1883	Kolozsvár
Benczédi Ferencz	unitár.	1883	Kolozsvár
Szabó Istyán	ev. ref.	1882	M.-Vásárhely
Andrási Árpád	unitár.	1883	Kolozsvár
Károli Gyula	ev. ref.	1883	Kolozsvár
Kovács Gábor	unitár.	1883	M.-Vásárhely
Wolfgang Lázár	izraelita	1883	Kolozsvár
Heppes Sándor	róm. kath.	1883	Budapest
Gyurits Leopold	» »	1882	Kolozsvár
Székely Emil	unitár.	1880	Kolozsvár
Éjszaky Géza	»	1883	Kolozsvár
Albertfi Elek	»	1882	Kolozsvár
Fülöp Lajos	ev. ref.	1882	M.-Vásárhely

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Barabás István	ev. ref.	1882	Kolozsvár
Bordi Árpád km.	unitár.	1880	Ózd
Weis Ernő meghalt	izraelita	1883	Kolozsvár
Összesen 19.			
IV. osztály.			
Farkas Gyula	unitár.	1881	Kolozsvár
Kahlfürst Imre ism.	»	1882	Kolozsvár
Gálfi Zsigmond ism.	»	1880	Sinfalva
Szász Dénes	»	1882	Szeged
Kökösi Mihály	»	1879	Harangláb
Biasini Sándor	róm. kath.	1881	Kolozsvár
Veress Lajos	unitár.	1883	Kolozsvár
Nagy Ferencz ism.	»	1880	Kis-Kapus
Schau Sámuel	izraelita	1880	Kolozsvár
Nemes Vajna Ferencz	unitár.	1881	Dicső-Szt-Márton
Rosenfeld Frigyes	izraelita	1882	Maros-Ujvár
Demény Dezső	ev. ref.	1881	Abosfalva
Székely Jenő	unitár.	1882	Kolozsvár
Tamási Lajos	róm. kath.	1880	Kolozsvár
Blum Albert	izraelita	1881	Kolozsvár
Kriza János	unitár.	1881	Kolozsvár
Összesen 16.			

XIII. Kimutatás az érettségi vizsgálatokról.

A rendes érettségi irásbeli vizsgálatok május hó 23—25. és 27—28-ig, a szóbeliek junius 23., 24. és 25-én voltak főtiszt. Ferencz József püspök ur, mint elnök, dr. Finály Henrik, mint kormányképviselő, P. Horváth Kálmán és Kőváry László, mint az egyház által a tanárkar mellé kirendelt vizsgáló biztosok jelenlétében. Irásbeli vizsgálatokra a következő tételek tűzettek ki:

1. A magyar nyelvből: a) Emlékbeszéd Arany János szobrának leleplezésekor. b) A mohácsi vész következményei hazánk politikai és társadalmi életében. c) Az éghajlat befolyása a növényvilágra. Az a) tételt kidolgozta 19, a b) tételt 4, a c) tételt 3 tanuló.

2. A német nyelvből: A hazaszeretet (Fordítás magyarról németre).

3. A latin nyelvből: Mit akart Croesus avval, hogy a máglyán Solon nevét háromszor kikiáltá? (Fordítás magyarról latinra.)

4. A görög nyelvből: Xenophon Küropaideiájának XIII. Fejezet 1—5 czikke.

5. A mennyiségtanból: a) Valaki életének biztosítására az első évben 1000 frtot, minden következő évben 200 frtot helyez el 4%-es kamatos kamatra; mennyit vehet fel 18 év mulva? — b) Valamely rhombus területe 945·8 m², az egyik hegyes szöge 76° 42′; mekkorák a rhombus többi szögei, átlói és oldala?

A vizsgálatok eredményének áttekintése.

Jelentkeztek			A jelentkezők közül				Eredmény tekintetében				A sikerrel végzettek választott pályája							
összesen	első izben	ismételten	helyben végzett	másutt végzett	irásbelit tett sikerrel	szóbelit tett sikerrel	jeles	jó	elégséges	javító vizsgálatra utasit.	theologiai	tanári	jogi	orvosi	mérnöki	gyógyszerészi	katonai	alsóbb hivatalnoki
26	25	1	25	1	26	21	2	6	13	5	6	2	4	3	1	1	1	8

Megjegyzés. Az 1890—91. tanév végén javításra utasitott 5 tanuló szept. 5-én megtartott javító vizsgálat után, 1 reáliskolai tanuló pedig decz. 19-én pótló érettségit tevén, éretteknek nyilvánittattak.

XIV. Papi szigorlat.

Papi szigorlat ez évben jun. 28-án tartatott, mely alkalommal Vári Albert és Lőrinczi Dénes jeles eredménynyel tettek vizsgálatot, melynek alapján a papi pályára képesitetteknek nyilvánittattak.

Irásbeli dolgozatra feladatott:

1. Jézus feltámadása a biblia szerint (Exegetikai tanulmány).

2. Az egyházkormányzásban kifejlődött rendszerek közül melyikben érvényesül leginkább az egyház rendeltetési czélja és a vallásszabadság?

Zárdolgozatra fel volt adva: Gal. VI. 7: vers alapján egyházi beszéd.

Jegyzés. A f. tanév végével a III. évet bevégzett papnövendékeknek az E. K. Tanács kivételesen megengedte, hogy f. évi október hóban papi szigorlatot tegyenek.

Házi dolgozatra feladatott a következő két tétel:

1. Apostoli levelek irodalom-történeti méltatása.

2. A protestáns egyházakra vonatkozó országgyülési törvények ismertetése.

A dolgozatok a kútforrások megjelölésével 1892. évi október 1-jére a püspökséghez beadandók.

XV. A főiskolai tanulók statisztikai kimutatása.

a) Általános áttekintés.

Osztály	Beiratott a tanév alatt				Vizsgálatot tettek a tanév végén								Vizsgálatlan maradt		Év közben		Illetőség szerint		
	nyilvános	magán	ismétlő	összesen	nyilvános	magán	összesen	eredménynyel: jeles	jó	elégséges	1 tárgyból elégtelen	2 tárgyból elégtelen	több tárgyból elégtelen	nyilv.	mag.	kilépett	meghalt	helybeli	vidéki	Együtt
A hittani intézetben																				
I. é. papn.	3	—	—	3	1	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1
II. » »	5	—	—	5	5	—	5	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
III. » »	6	2	—	8	6	1	7	1	3	3	—	—	—	—	1	—	—	—	7	7
Papjelölt	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7
Együtt	21	2	—	23	12	1	13	2	3	7	1	—	—	1	1	1	—	—	20	20
A gymnasiumban																				
I.	45	—	4	49	48	—	48	5	15	20	—	2	6	—	—	1	—	20	28	48
II.	34	—	1	35	33	—	33	3	5	17	5	2	1	—	—	2	—	9	24	33
III.	21	—	1	22	18	—	18	4	5	4	1	1	3	2	—	2	—	9	9	18
IV.	30	1	3	34	33	1	34	4	5	16	4	1	4	—	—	—	—	10	24	34
V.	23	—	—	23	22	—	22	2	1	12	2	2	3	1	—	—	—	8	14	22
VI.	40	2	2	44	39	2	41	5	9	12	3	3	9	1	1	—	1	6	35	41
VII.	31	—	2	33	32	—	32	1	7	12	3	2	7	1	—	—	—	4	28	32
VIII.	25	—	—	25	25	—	25	2	6	17	—	—	—	—	—	—	—	3	22	25
Együtt	249	3	13	265	250	3	253	26	53	110	18	13	33	5	1	5	1	69	184	253
Az elemi iskolában																				
1.	7	—	—	7	7	—	7	2	2	3	—	—	—	—	—	—	—	6	1	7
2.	15	—	—	15	14	—	14	1	8	5	—	—	—	1	—	—	—	11	3	14
3.	19	—	—	19	17	—	17	7	3	7	—	—	—	—	—	1	1	12	5	17
4.	14	—	2	16	16	—	16	8	4	1	3	—	—	—	—	—	—	9	7	16
Együtt	55	—	2	57	54	—	54	18	17	16	3	—	—	1	—	1	1	38	16	54
Mind a három tanfolyam																				
Hittani int.	21	2	—	23	12	1	13	2	3	7	1	—	—	1	1	1	—	—	20	20
Gymnas.	249	3	13	265	250	3	253	26	53	110	18	13	33	5	1	5	1	69	184	253
El. iskola	55	—	2	57	54	—	54	18	17	16	3	—	—	1	—	1	1	38	16	54
Összesen	325	5	15	345	316	4	320	46	73	133	22	13	33	7	2	7	2	107	220	327

b) Általános áttekintés.

Osztály	A tanév végén megvizsgált tanulók közül volt																														
	A tanév végén megvizsgáltatott összesen (nyilv. és mag.)	anyanyelvre nézve			vallásra nézve								étkorra nézve																		
		magyar	német	román	unitárius	ág. evangel.	ev. reform.	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	izraelita	10 és kevesebb	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21 és több									
													éves																		
A hittani intézetben																															
I. é. papn.	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—								
II. „ „	5	5	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3								
III. „ „	7	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7								
Papjelölt.	7	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7								
Együtt	20	20	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	17								
A gymnasiumban																															
I.	48	42	2	4	26	9	1	4	4	—	4	2	12	13	12	8	1	—	—	—	—	—	—								
II.	33	31	—	2	19	4	3	1	1	1	4	—	4	7	12	5	3	1	1	—	—	—	—								
III.	18	17	—	1	11	1	2	—	1	—	3	—	—	—	7	5	3	2	1	—	—	—	—								
IV.	34	34	—	—	18	3	4	5	—	—	4	—	—	—	2	9	8	10	3	2	—	—	—								
V.	22	19	—	3	10	1	1	7	3	—	—	—	—	—	—	—	5	9	5	2	1	—	—								
VI.	41	39	—	2	25	2	6	4	2	—	2	—	—	—	—	—	2	7	11	12	6	2	1								
VII	32	31	—	1	21	2	1	2	1	—	5	—	—	—	—	—	—	1	11	9	7	2	2								
VIII.	25	25	—	—	19	2	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	8	7	5	4									
Együtt	253	238	2	13	149	24	20	23	12	1	24	2	16	20	33	27	22	30	33	33	21	9	7								
Az elemi iskolában																															
1.	7	7	—	—	3	—	2	2	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—								
2.	14	13	—	1	8	—	2	—	—	1	3	13	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—								
3.	17	17	—	—	9	—	4	3	—	—	1	16	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—								
4.	16	16	—	—	10	—	1	2	—	—	3	5	6	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—								
Együtt	54	53	—	1	30	—	9	7	—	1	7	41	8	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—								
Mind a három tanfolyamon																															
Hittani int.	20	20	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	17								
Gymnas.	253	238	2	13	149	24	20	23	12	1	24	2	16	20	33	27	22	30	33	33	21	9	7								
El. isk.	54	53	—	1	30	—	9	7	—	1	7	41	8	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—								
Összesen	327	311	2	14	199	24	29	30	12	2	31	43	24	24	34	27	22	30	33	33	22	11	24								

XVI. Értesités a jövő tanévről.

A kolozsvári unitárius főiskolába a tanulók felvétele szeptember hó 1, 2 és 3 napjain a délelőtti órákban az igazgatósági irodában történik.

A fölvétel föltételei a következők:

a) A gymn. első osztályba törvényszerüen csak a 9 évet, az elemi iskola I. osztályába pedig legalább 6 évet betöltött tanulók vétetnek fel; 12 évnél idősebb fiunak fölvétele fölött az igazgatóság határoz; a fölvétetni óhajtónak a népiskola tananyagában való ismeretéit vagy nyilvános népiskolai bizonyitványnyal, vagy ennek hiányában külön fölvételi vizsgálattal kell igazolnia.

b) Minden, ez intézetbe magát először fölvétetni ohajtó tanuló személyesen, szülei, gyámja, vagy ezek megbizottjai kiséretében tartozik az igazgatónál jelentkezni, iskolai hiteles születési és himlőoltási bizonyitványnyal ellátva.

c) Minden tanuló mindjárt a beiratás alkalmával, tartozik az összes isk. díjakat befizetni, csak a szegénységöket alaposan igazolni tudó tanulóknak engedtetik meg két részletben a befizetés, t. i. az első fél összegnek a beiratáskor, a másodiknak pedig a II. évnegyed alatt való befizetése. Kik összes iskolai tartozásaikat a II. évnegyed végeig be nem fizetik, az intézetből eltávolittatnak.

d) Oly tanulók, kik a megelőző évben bármi néven nevezendő isk. tartozással hátrálékban maradtak, mig hátrálékukat ki nem fizetik, az intézetbe föl nem vehetők.

e) Kik az intézetnek már az előző évben tagjai voltak, Értesitőjök nélkül a fölvételre igényt nem tarthatnak.

Kik az iskolában benn lakni akarnak, ebbeli szándékukat a beiratáskor az igazgatónak jelentsék be. A bennlakók faágyat és ládát nem hozhatnak be, mivel e czélra alkalmas, fiókkal ellátott vaságyak vannak a lakszobákban.

A felvételi-, javitó- és pótvizsgálat szept. 4-én lesz.

A tanév ünnepélyes megnyitása szept. hó 6-án történik.

Ulár Pál,
igazgató-tanár.

B) Tordai közép és elemi iskola.

E középiskolánk, a mint az elmult évekről kiadott Értesitőkben közölve volt, az állam és egyházunk között kötött szerződés alapján polgári iskolává alakittatott át azon kikötéssel, hogy a klasszikus nyelveket az Egyház a gymnasiális tantervnek megfelelő mértékben adathassa elő, ha ez tán a polgári iskolai tanterv rovására történik is.

A következő iskolai évben azonban az E. K. Tanács rendelete folytán az V. osztályban a latin- és görög-nyelvet nem fogjuk tanitani.

Részletes jelentést adni ez intézetről fölösleges, mert minden évben külön Értesitő jelenik meg róla. Ez alkalommal tehát szorosan véve csak azon ügyek előadására szoritkozunk, melyekre Egyházunk fennhatósága a szerződésben biztositttatott.

I. Főfelügyelőség.

Az iskola felett a főfelügyeletet gyakorolja az Egyházi Főtanács és ennek megbizásából a Kolozsvárt székelő Egyházi képviselő Tanács.

II. Iskolai igazgatóság.

Elnökök: Szigethi Sándor és Székely Miklós gondnokok.

Tagok: Albert János, Májai István, Csegezi Mihály, Borbély György könyvtárnok és pénztárnok, Varga Dénes igazgató, az igazgatóság jegyzője és előadója.

Végrehajtó közegek:

Varga Dénes, igazgató.
Ütő Sándor, isk. főnök.

III. Tanárkar.

Albert János, lelkész és tanár; tanitott erkölcstant és latin nyelvet a IV. és V. osztályban heti 9 órán.

Adorján Domokos, kántortanitó; tanitotta az elemi 1. és 2. osztályokat, az egyházi és műéneket az elemi 4, s az irást és rajzot az el. 3 és 4 osztályban heti 22 órán.

Borbély György, szaktanár; tanitotta a latin nyelvet az I—III. és görög nyelvet az V. osztályban heti 19 órán.

Ütő Sándor, okleveles tanitó és iskolafőnök; tanitotta az elemi 3 és 4 osztályt, a vallástant az I—III. és tornát az elemi 3. és 4. osztályban heti 20 órán.

Varga Dénes, igazgató; tanitott szónoklati gyakorlatot az I—V. osztályban heti 1 órán.

IV. Tanrend.

A középiskolai tárgyak tanterve ugyanaz, a mi a kolozsvári főiskola megfelelő osztályaiban; az elemi iskola tanterve szintén megegyezik a kolozsvári elemi iskola tantervével. Ezek részletezése tehát fölösleges.

B) A tanárok irodalmi működése.

Varga Dénes: «Gondolatok a Darwin-féle elméletről,» angolból, a Ker. Magvetőben.

Borbély György: «Az ujszövetség tropusai párhuzamban Petőfi némely tropusaival.» Tanszékfoglaló, a Ker. Magvetőben.

V. Iskolai közlemények.

a) Ösztöndijak.

Az áldott emlékezetü Koncz János alapitványának kamataiból havonként 2—2 frt segélyben részesültek a következő tanulók:

1. Székely Andor IV. o. t. Tordáról. 2. Siménfalvi Tihamér III. o. t. Szentmihályfalváról. 3. Radó Mózes III. o. t. Tordáról. 4. Molnár Gyula I. t. Szent-Benedekről. 5. Varga Mózes I. o. t. Szent-Mihályról. 6. Solymosi János I. o. t. Szent Benedekről. 7. Molnár Ödön 3. el. o. t. Ádámosról. 8. Kászoni Gyula 3. el. o. t. Ny.-Szt.-Lászlóról. 9. Adorján Ferencz 3. el. o. t. Buzaházáról. 10. Kovács Mózes 2. el. o. t. Ny.-Szt.-Lászlóról. Molnár Gyula és Solymosi János helyett január hó 1-től kezdve Gálfi Ferencz III. o. t. Mészkőről, Halmágyi Samu 4. el. o. t. Szt.-Mihályfalváról kapták az ösztöndijat.

b) **Javadalmak.**

A III., IV., V. osztályos tanulók közül kilenczen magántanitásból bevettek 233 frtot. Két V. osztályos tanuló kapott ebédet és vacsorát; egy V. oszt. tan. csak ebédet; egy IV. oszt. tanuló hetenként 2 ebédet; egy III. oszt. tanuló egész kosztot. Négy szegény fiu, mint isk. szolga, személyenként 20 frt; összesen 80 frt fizetésben részesült.

Az intézettel szemben jótékonyságot gyakoroltak: tek. Szigethi Sándor felügyelő gondnok úr, ki egyik köztanitót teljes ellátásban részesitette. A polg. isk. gondnokság ajánlatára a közokt. Miniszter úr 39 tanulónak elengedett 95 frt tandijat. A gymnasiumi igazgatóság pedig 42 tanulót 126 frt 25 kr tandijmentességben részesitett.

A polg. isk. gondnokság 24 tanulót látott el ingyen tankönyvekkel, az unitár. iskola igazgatósága 5 el. oszt. tanulót.

Simó Béla kir. tanfelügyelő s mások kezdeményezése folytán és felkérésére 42 városi családnál felváltva naponként egy nagy fazék ételt főztek az iskolánkban tanuló szegény fiuk részére, öt család pedig hetenként 1—1 ebédet adott 1—1 szegény tanulónak.

Ily módon naponként 10—17, és hetenként 5 tanuló kapott jó tápláló leves-ételt.

A tordai szegény iskolás gyermekeket segélyző egylet 4 szegény tanulót ruházott fel iskolánkból.

c) Könyvtár és egyletek.

Az iskola könyvtárában a könyvtárnoki kimutatás szerint 1649 munka van, 2439 darabban, melyből 50 drb kézirat. Az évi gyarapodás 6 kötet; ebből 1 drb ajándék. («Az új szövetség tropusai,» irta Borbély György).

A könyvtár részére a következő szaklapok és folyóiratok jártak: 1. Keresztény Magvető. 2. Budapesti Szemle. 3. Orsz. Középisk. Tanáregyesület Közlönye. 4. Prot. Egyh. és Isk. Lap. 5. Magyar Nyelvőr. 6. Századok. 7. Magyar irók élete és munkái. 8. A magyar prot. irod. társulat kiadványai. 9. Az akadémia könyvkiadó vállalatának mindenik sorozata. 10. Akadémiai értekezések. 11. A természettudományi társulat könyvkiadó vállalatának kiadványai. 12. Az osztrák-magyar monarchia leirása.

A gymnasialis és polg. iskolai tanulók együttesen «Önképzőkört» alkottak Nagy Béla tanító vezetése alatt. Az «Önképzőkör» minden szombaton d. u. 5—7 óráig gyülést tartott, melynek tárgyai szavalatok és ezeknek megbirálása voltak.

d) Az iskola összes jövedelme és kiadása.

Az iskola jövedelmét a szindi jószág haszonbére, iskolai dijak és tőkepénzek kamatai teszik. Az 1891. évi bevétel volt 1712 frt 25 kr; a kiadás 977 frt 14 kr; vagyongyarapodás 735 frt 11 kr. A tanárok és tanitók fizetését részben a vallásközönség pénztára, részben pedig az iskolai pénztár fedezik.

VI. A tordai unitárius el. fiuiskola tanulóinak névsora az 1891—92. tanévben.

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
I-ső elemi osztály.			
Adorján Géza	unitár.	1884	Vargyas
Biluska Gerő	r. kath.	1884	Torda
Bab János	ev. ref.	1883	Bethlen

A *-gal jelöltek évközben kimaradtak.

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Balogh János	g. keleti	1884	Gerend-Keresztur
Gálfi Dezső	unitár.	1885	Torda
Horváth József	»	1883	Torda
Jakab Jenő	ev. ref.	1885	Detrehem
Jess Mihály	r. kath.	1885	Felső-Tömös
Koncz Lajos	unitár.	1884	Torda
Lászlóffi Dezső	r. kath.	1885	Offenbánya
Moldován Mihály	g. kath.	1883	M.-Czikud
Nemes János	»	1883	Puszta-Csán
Petrikás Viktor	»	1884	Dombro
Papp Gyula	»	1884	Torda
Ravai Pál	unitár.	1882	Torda
Ravai József	»	1884	Torda
Rák Ferencz	r. kath.	1885	Budapest
Skorka Albert	unitár.	1883	Torda
Solichon Lajos	ev. ref.	1884	Torda
Szász Miklós	unitár.	1885	Torda
Szász Ádám	»	1884	Torda
Velits Károly	ág. ev.	1885	Torda
Pereki Balázs	unitár.	1885	Torda
Varga Albert	r. kath.	1883	Sz-Kereszt.Bánya
Összesen 24.			
2-dik elemi osztály.			
Apáthi Zoltán	ev. ref.	1884	Fogaras
Bardocz János	unitár.	1884	Torda
Biró Béla	ev. ref.	1884	Brassó
Heltman Ervin	ág. ev.	1884	Torda
Kovács Mózes	unitár.	1882	Ny.-Szent-László
Ravai Sándor	»	1881	Torda
Szász Zsigmond	»	1882	Torda
Székely József	»	1883	Torda
Székely Árpád	»	1884	Torda
Szártori János	r. kath.	1883	Kolozs
Száva Gusztáv	g. kath.	1884	Torda
Szatmári József	unitár.	1884	Torda
Szabó József	ev. ref.	1884	Torda
Szentpéteri Gyula	r. kath.	1884	Torda
Spada Vincze	r. kath.	1884	Kolozs
Skorka Márton	unitár.	1881	Torda
Sikó Sámuel	»	1884	Torda
Simó Tivadar	ev. ref.	1884	Deézs
Streit Frigyes	ág. ev.	1883	Torda

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	hely e
Zsurzs Gyula	g. kath.	1883	Harasztos
Ignácz Ödön	g. kath.	1883	M.-Czikud
Kovács József	unitár.	1884	Torda
Összesen 22.			
3. elemi osztály.			
Kovács Ferencz	unitár.	1878	Ny.-Szt.-László
Májai Dezső	»	1882	Torda
Apáthy Árpád	ev. ref.	1883	Nagy-Szeben
Csipkés Ödön	unitár.	1883	Torda
Hadnagy Gábor	ev. ref.	1882	Dálnok
Apáthy László	»	1883	Nagy-Szeben
Klinhempel István	ág. ev.	1881	Torda
Ferenczi Géza	ev. ref.	1883	Torda
Rád János	gör. kath.	1881	Ar.-Lóna
Gaal Jenő	unitár.	1884	Torda
Karatsai Ernő	róm. kath.	1882	Torda
Horváth Ferencz	ev. ref.	1881	Alsó-Jára
Molnár Ödön	unitár.	1882	Adámos
Adorján Ferencz	»	1880	Buzaháza
Gegesi Albert	ev. ref.	1883	Torda
Simó Lajos	»	1883	Deés
Nagy Dénes	»	1883	Torda
Szingyán László	gör. kel.	1882	Torda
Gegesi Samu	ev. ref.	1883	Torda
Kmen Eduárd	róm. kath.	1982	Torda
Némethy István	»	1883	Torda
Kovács Lajos	unitár.	1882	Torda
Kászoni Gyula	»	1881	Ny.-Szt.-László
Benedek J. Géza	róm. kath.	1882	Hatolyka
Országh György	ev. ref.	1878	Torda
Demény Kálmán	unitár.	1882	Kövend
Nagy Mihály	ev. ref.	1883	Torda
Lukka Viktor	gör. kath.	1883	Bágyon
Bartha János	ág. ev.	1881	Kis-Kapus
Czigareán Aurél	gör. kath.	1884	Torda
Csenán János	»	1884	Hadrév
Porzsolt József	»	1881	Puszta-Csán
Veress József	unitár.	1880	Torda
Neumann Viktor	mózes vall.	1881	Mező-Bánd
Solymossi Ferencz	unitár.	1880	Medvés
Szász József	»	1879	Torda

A tanuló neve	Vallás	Születési	
		éve	helye
Fóji Lajos	ev. ref.	1883	Torda
Hadrévi Axent	gr. kath.	1882	Hadrév
Szövértfi Gyula*	ev. ref.	1882	Mikes
Összesen 39.			
4. elemi osztály.			
Nagy Dezső	ev. ref.	1882	Nagy-Kapus
Nagy Béla	»	1882	Torda
Halmágyi Samu	unitár.	1880	A.Szt.Mihályfalva
Jancsó Géza	ev. ref.	1882	Torda
Olcsvári Samu	»	1881	Harasztos
Nagy Miklós	»	1882	Torda
Horváth Jenő	ág. ev.	1881	Brassó
Papp Tódor	gör. kath.	1881	Dombró
Heckenberger Antal	róm. kath.	1881	Pécs
Némethy József	»	1881	Torda
Szártori Endre	»	1881	Kolozs
Russ Gergely, ism.	gör. kath.	1877	Mikes
Tunyogi Károly	ev. ref.	1881	Torda
Széll András	»	1881	Harasztos
Gönczi Sándor	unitár.	1881	Szind
Fodor László	»	1881	Torda
Nyikula András	gör. kel.	1881	Alsó-Vidra
Simándi Gergely	unitár.	1881	Torda
Székely Rezső	»	1880	Torda
Borbély Gyula	»	1882	Maros-Kocsárd
Serbán Aurél	gör. kel.	1881	Maros-Kecze
Tamás Elek	»	1880	Alsó-Vidra
Király Gyula	ev. ref.	1881	Harasztos
Kocsis Samu	»	1881	Torda
Szász Endre	unitár.	1881	Torda
Jakab Gerő	ev. ref.	1880	Torda
Szász Samu	unitár.	1879	Torda
Csenán Pável	gör. kath.	1880	Hadrév
Papp Gerő	ev. ref.	1882	Torda
Szathmári Gergely	unitár.	1880	Torda
Mártonffy Gyula	róm. kath.	1880	Torda
Orosz György, ism.*	gör. kath.	1879	Aranykut
Összesen 32.			

VII. Statisztikai kimutatás.

a) A polg. iskolával egyesitett középiskolában.

Osztályok	felvé-tetett		Nemzetiség			Vallás							Év végéig maradt	Eltávozott		Meghalt	Vizsgázott	Kitünő	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Latint tanult	Fizető	Mentes	Ösztöndijas	Bejáró	Benlakó	Javitásra utasit.	Ismétlésre utasit.
	rendes	magán	magyar	német	román	unitárius	ev. ref.	ágost. ev.	róm. kath.	gör. kath.	gör. kel.	izraelita																		
V.	8	—	8	—	—	3	3	—	2	—	—	—	7	—	1	7	—	4	3	—	—	6	3	5	—	4	4	—	—
IV.	15	—	14	—	1	7	4	—	2	1	—	1	15	—	—	15	2	1	8	3	1	12	8	7	1	12	3	—	1
III.	21	—	18	—	3	4	7	—	5	1	2	2	20	1	—	20	1	3	12	4	—	14	15	6	3	18	3	—	—
II.	26	1	21	1	5	6	10	2	4	3	2	—	26	1	—	26	—	8	8	3	7	19	21	6	—	24	2	2	4
I.	65	—	47	—	18	15	20	1	10	10	8	1	62	3	—	62	—	6	21	11	24	48	49	16	3	49	16	10	13
Összesen	135	1	108	1	27	35	44	3	23	15	12	4	130	5	1	130	3	22	52	21	32	100	96	40	7	107	28	12	18

b) Az elemi iskolában

4.	32	—	24	1	7	9	11	1	4	4	3	—	31	1	—	31	3	4	13	10	1	—	27	5	1		5	1	5
3.	39	—	32	—	7	12	13	2	4	6	1	1	38	1	—	38	5	9	11	3	10	—	32	7	3	34	5	5	
2.	22	—	18	1	3	10	4	2	3	3	—	—	22	—	—	22	2	7	4	6	3	—	13	9	1	21	1	1	2
1.	25	—	20	—	5	10	4	1	5	4	1	—	22	1	2	22	2	5	9	4	2	—	15	10	—	25	—	1	1
Összesen	118	—	94	2	22	41	32	6	16	17	5	1	113	3	2	113	12	25	37	23	16	—	87	31	5	107	11	8	8
Mindössze	253	1	202	3	49	76	76	9	39	32	17	5	243	8	3	243	15	47	89	44	48	100	183	71	12	214	39	20	26

VIII. Vegyes közlemények.

1. A Toroczkón tartott zsinati Főtanács 48. sz. a. 1891. aug. 24-én hozott végzésével Weress Dénes helyébe kinevezte iskolánkhoz felügyelő-gondnoknak Székely Miklós kir. törvényszéki biró urat.

2. Az isk. év 1891. szept. 7-én nyittatott meg és 1892. junius 29-én záratott be. A polg. iskolával egyesitett középiskolába felvettünk 136 tanulót, az elemi iskolába 118-at, összesen 254-et, 37-tel többet, mint a mult évben. Latint tanultak 100-an. A 254 felvett tanuló közül évfolytában kimaradt 8, meghalt 3, vizsgázott 243. A mult isk. év végén megbukott volt a polgári isk. tanulók közül 36, az elemi isk. tanulók közül 7, összesen 43. Ezek közül javitó vizsgára utasittatott 16, ismétlésre 27. Javitott 8., ismételt 18, a többiek az iskolából kimaradtak.

A fiuiskolával egy igazgató alatt álló polg. és elemi leányiskolában az 1891/92 isk. évben volt összesen 165 tanuló, a két iskolában mindössze 419. Ebből unitárius 101.

3. A tanitói karban évfolytában annyi személyváltozás történt, hogy Nagy Gyula rajztanár elpályázott Kolozsvárra az unitárius főgymnáziumhoz, helyét a nm. közokt. miniszter ur egy polg. iskolákra képesitett rajztanitóval töltötte bé Scharscher Dániel személyében. Scharscher megelőzőleg Vág-Ujhelyen al-reáliskolánál működött, iskoláinkhoz ideiglenes minőségben, de rendes tanitónak neveztetett ki; új állását okt. 27-én foglalta el.

Muzsnai Kálmán volt köztanitó és isk. főnök elment Maros-Vásárhelyre a postakezelői tanfolyamra, helyét az E. K. Tanács Ütő Sándor okleveles tanitóval töltötte be, a k. új állását nov. 1-én foglalta el.

4. Közvizsgálatot év folytában egyszer tartottunk, junius 27., 28. és 29. napjain. A mélt. és főtiszt. E. K. Tanács vizsgálóbiztosoknak Kovács János tanár, Csegezi Mihály, Barla Domokos és Tóth Olivér atyánkfiait nevezte ki. A vizsgálat eredménye meglehetős jónak mondható, a mennyiben a latinból vizsgálatot tett 97 tanuló közül csak három, 113 vizsgálatot tett elemista közül 16 bukott meg.

Az isk. évet junius 29-én zártuk be, a mikor Kovács János vizsgáló-biztos ur igen szép beszédet tartott az ifjusághoz.

5. Vizsgálatok alkalmával a következő jutalmak osztattak ki: 1. Br. Kemény György ny. főispán ur ő méltósága az idén is két drb. 10 frankos aranyat ajándékozott a magyar szépirásban és fogalmazásban legjobb előmenetelt tanusitott két tanuló megjutalmazására; ezeket elnyerték: Kálmán János és Sipos András IV. o. tanulók. 2. Osztián Kristóf kereskedő ur 1 drb. 10 frankos aranyat ajándékozott egy jó tanuló megjutalmazására. Ezt Siménfalvi Tihamér III. o. t. nyerte el. 3. A tordai Cellulose-gyár igazgatósága szegény és jó tanulók részére 25 frtot ajándékozott. Ez összegből 13 frt 40 krra jutalomkönyveket vásároltunk, melyekből kaptak: Mihályfalvi Miklós, Fehér Pál V. o. t., Balázs János és Prodán János I. o. tanulók. A megmaradt 11 frt 60 krra a köv. isk. év elején szegény és jó tanuló fiuk részére tankönyveket vásárolunk. 4. A Br. Orbán Balázs által irt «Torda város és környéke» czimű műből 1—1 példányt kaptak: Létai József, Fosztó Tihamér V. o. t., Kruk Elemér IV. o. t., Gaál Zsigmond, Gálfi Ferencz, Neuhold Vilmos III. o. t., Kovrig János, Czakó László, Apáthi Gyula II. o. tanulók. 5. A «Fehér Márton alapból» szép irás jutalmazására tett 1 frtos tallért Fosztó Tihamér V. o. t. nyerte el. 6. A tornavizsgálat alkalmával 2—2 tallért nyertek: Mihályfalvi Miklós V. és Mészáros János IV. o. tanulók, többen pedig elismerő okiratot.

6. Gróf Széchenyi István születésének 100-ik évfordulóját szept. 29-én megünnepeltük. Megünnepeltük f. évi jun. 8-án dicsőségesen uralkodó királyunk I. Ferencz József Ő felsége magyar királylyá koronáztatásának 25-ik évfordulóját.

7. A tanitó testület minden hó elején értekezletet tartott, melyeken rendesen a tanulók magaviseletét és szorgalmát tettük beszélgetés tárgyává, s tanácskoztunk azon utak- és módokról, melyek által a tanitásban a legjobb eredményt érhetni el.

8. A tanuló ifjuság magaviselete általában véve jó volt. a tanulásban való előmenetel is jobb volt a megelőző évinél, de még is igen sokan buktak el ez évben is.

9. Az egészségi állapot a lefolyt évben nem volt a legkedvezőbb, minthogy az influenza sok kellemetlenséget és bajt okozott. A halál is megkövetelte áldozatait, elragadta Székely János V. o. t., Solichon Lajos és Pereki Balázs I. elemi oszt. tanulókat.

10. A jövő 1892/93. tanévre a beiratások szept. 1–5-ig eszközöltetnek; az isk év megnyitása szept. 6-án lesz.

Torda, 1892. junius 30.

Varga Dénes,
igazgató.

C) Székely-kereszturi középiskola.

I. Felügyelőség.

Az iskola felett a felügyeletet gyakorolja az «Egyházi Főtanács» és ennek megbizásából a Kolozsvártt székelő «Egyházi Képviselő Tanács.»

II. Iskolai igazgatóság.

Elnökök: Tarcsafalvi Pálffy Dénes, földbirtokos. Ujszékeli Rafaj Károly. földbirtokos, iskolai felügyelő gondnokok.
Előadó: Sándor János, igazgató.
Jegyző: Péterfi Lajos, tanár.
Tagjai: a tanárok, s a helybeli néptanitó: Katona Sándor.

III. Tanárkar.

László József, r. tanár, a III. osztály fője; tanitott latin nyelvet a III. IV. V. osztályban heti 18 órán.

Gombos Sámuel, r. tanár, a középiskola pénztárnoka s a IV. osztály fője; tanitott magyar nyelvet a III., IV., V., német nyelvet a IV. V., görögöt pótlót az V. s a vallástant a III. osztályban heti 19 órán.

Sándor János, igazgató s r. tanár, tanitott mennyiségtant az I—V. osztályban heti 14 órán.

Barabás Lajos, lelkész s r. tanár, az V. osztály fője; tanitott görög nyelvet az V., német nyelvet a III. s vallástant a IV. V. osztályban heti 10 órán.

Barabás József, r. tanár, a terménytár őre, az olvasó-önképző-kör védnöke, a II. osztály fője; tanitott természetrajzot a IV. V., földrajzot az I. II. III., természettant a III. s magyar történelmet a IV. osztályban heti 19 órán.

Péterfi Lajos, r. tanár, a középiskola könyvtárnoka, igazgatósági jegyző, az I. osztály fője; tanìtott latin és magyar nyelvet az I. II. osztályban heti 22 órán.

Székely András, senior, az ifjusági olvasó-egylet könyvtárnoka, az előkészitő osztály fője; tanított vallástant, magyar nyelvet, számtant, föld- s természetrajzot az előkészitő osztályban, szépirást az I. II. és az előkészitő s vallástant az I. II. osztályban heti 22 órán.

Katona Sándor, az ekklézsia kántora és néptanitó; tanított vallásos éneket az I—V. és az előkészitő, hangjegyismertetést az I. II. s műéneket a III—V. osztályban heti 6 órán.

Felméri Mózes, állami tanitóképző-intézetbeli rajz-, irás- és torna-tanár; tanitott görög helyett rajzot az V., mértani rajzot az I—IV. és tornát az I—V. s az előkészitő osztályban heti 17 órán.

Hitoktatók:

Oláh Antal, r. kath. plébános, a r. kath. vallásuaknak; ***Karácson István,*** ev. ref. lelkész, az ev. ref. vallásuaknak; ***Doktor Miklós,*** héjasfalvi gör. kel. lelkész, a gör. kel. vallásuaknak; ***Sonnenklár József,*** tanitó, az izraelita vallásuaknak.

Megjegyzés. A tanterv ugyanaz, a mi a kolozsvári középiskolánk megfelelő osztályaiban.

c) Tanárok irodalmi működése.

Sándor János: «Kiss Mihály egyházi iró és két hasonnevü előde.»

Péterfi Lajos: «Együtt.» Elbeszélés az iskolai életből, a «Fiatalság Barátjá»-ban.

IV. Könyvtárak, gyüjtemények.

a) A nagy könyvtár ez isk. évben a következőleg gyarapodott:

a) Az iskolai pénztárból vétetett	80 drb,	ára	44 frt 95 kr.
b) A Berde Mózes-alapból	44 »	»	68 frt 20 kr.
c) A M. T. Akadémiától 10 frt dij mellett	57 »	becsára	42 frt 35 kr.
d) Orbok Amália ajándéka	30 »	»	10 frt 25 kr.
e) Egyes szerzők, kiadóktól	72 »	»	5 frt 90 kr.
Összesen	283 drb,	ára	171 frt 65 kr.

Ezzel együtt a könyvtárban van 13947 drb.

Járattak a következő folyóiratok, lapok: Budapesti Szemle. Magyar Nyelvőr. Természettudományi közlöny a pótfüzetekkel. Egyetemes közoktatásügyi Szemle. Az országos középiskolai tanáregylet közlönye. Athenaeum. Irodalomtörténeti közlemények. Akadémiai értesitő. Sárospataki Lapok.

A könyvtárt ez évben használta 20 ember, használatra kivettek 56 művet 104 darabban.

b) Az ifjusági könyvtár szaporodott ez évben vásárlás utján 2 drbbal, ára 2 frt. Ajándékozás utján 1 drbbal, becsára 1 frt.

Járattak a következő lapok: Vasárnapi Ujság. Politikai Ujdonságok. Hasznos mulattató. Prot. egyh. és iskolai lap. Keresztény Magvető. Unitárius Közlöny. Uram-Bátyám. Közérdek. Ingyen jött a Néptanitók lapja.

Bevétel:

a) Tagsági dijakból bejött	98 frt 10 kr.
b) Más bevételek	15 frt 56 kr.
c) Pénztárakban el van helyezve .	468 frt 23 kr.
Összesen	581 frt 89 kr.

Kiadás:

a) Könyvekre, lapokra stb.	61 frt — kr.
b) Másnemü kiadás	11 frt 45 kr.
Összesen	72 frt 42 kr. o. é.

Az ifjusági könyvtár pénzvagyona ez idő szerint 509 frt 44 kr. Ebből könyvtáralap 400 frt, melynek csak kamatja fordítható könyvek vásárlására.

Használta ez évben az ifjusági könyvtárt 189 tag. Használatra kivettek 832 művet 1206 darabban.

c) A földrajzi szertár szaporodott ez évben: Kogutovicz: Magyarország fali abroszával, ára 4 frt 75 kr.

d) A természettani szertár a következőkkel gyarapodott:

a) Vétel utján:

Toepler-Voss: Önmüködő megoszló elektromos gép, 1 drb	ára	55 frt — kr.
Elszigetelt szék üveglábakon 1 drb . . .	»	3 frt — kr.
Elektromos pisztoly 1 drb	»	1 frt — kr.
Kisütő sarkok 1 drb.	»	3 frt — kr.
Eloktromos pillangó és pók 2 drb . . .	»	— frt 80 kr.
Elektromos pörgettyü állványon, 1 drb .	»	1 frt — kr.
Függélyező ólomból 1 drb	»	— frt 10 kr.
Vizszintmérő 1 drb	»	1 frt — kr.
Lejtősík 1 drb	»	2 frt 50 kr.
Három különböző hosszuságu inga, állványon, 1 drb	»	2 frt — kr.
Finom hőmérő 1 drb	»	— frt 50 kr.
Domboru tükör 1 drb	»	1 frt 60 kr.
Homoru tükör 1 drb	»	1 frt 60 kr.
Mágnestű szélrózsával 1 drb	»	4 frt — kr.
Vegyi szerekre kiadatott		3 frt 40 kr.
	Összesen	82 frt — kr.

b) Ajándékozás utján:

Egyed Mózes állami főreáliskolai tanár 1 drb Endiometert adományozott.

V. A tanuló-ifjuság segélyezése.

a) A Koncz János alapból 10 tanuló kapott havonként 2—2 frtot segélyképen, u. m.

Ferenczi Kálmán V., Ágh József, Máté Albert IV., Gálfalvi Sámuel, Demeter Domokos, Vas Lajos, Nagy Árpád, Katona Márton III., Rédiger Károly és Orbók Sándor II. o. tanulók. Összesen 200 frtot.

Jegyzés. Máté Albert a harmadik időszak elején elégtelent kapván, helyébe az utolsó 3 hónapra Kis Gábor I. o. tanuló vétetett fel.

b) Mártonffy Gergelyné, Koncz Juliánna alapból: Márkos Albert, Sándor Dénes IV., Biró Pál, Kis János III., Költő Gábor és Kis György Sándor II. osztályu tanulók, fejenként 20 frt 34 krt.

c) Botta Györgyné, Koncz Klára alapból: Bálint Domokos IV. osztályu tanuló 20 frtot.

d) Fejér Márton alapból a szépirásért: Nagy Árpád III. o. tanuló 1 frtot.

e) Sándor Jolán alapból: Derzsi Kálmán I. o. tanuló 2 frt 50 krt.

f) Filep Zoltán alapból: Ferenczi Kálmán és Bedő Árpád V. o. tanulók, fejenként 1 frtot.

g) Orbán Balázs alapból: Kibédi Zsigmond V., Kálnoki Domokos IV. Vitályos Gerő III., Gyulai Ferencz II., Kohl Károly I. oszt. tanulók, egyenként 6 frtot.

h) Az Augusztinovics Sámuel alapból: Benedek Mihály, Péterfi Gyula III., Elekes Dénes, Máté Sándor, Szabó Gyula II., Gál Elek, Vadász Sándor, Székely (Seibriger) Béla, Pap Domokos, Lőrinczi György, Péter Lajos és Sándor Gergely I. oszt. tanulók fejenként 3 frt 50 krt.

i) Az Ágoston István alapból segélyképen: Kis Jenő, Sipos Gyula, László Áron, Szász Domokos, Szentannai Sámuel, Kis Jakab V. o. tanulók, fejenként 10 frtot. Jutalomképen: Veres Béla IV., Rédiger Ödön, Gombos János III. és Kis Árpád I. oszt. tanulók, fejenként 5 frtot és Hegedüs Mihály III. oszt. tanuló 4 frtot.

k) Az udvarhelymegyei takarékpénztár ajándékából: Máté Béla V. oszt. tanuló 25 frtot.

l) A székely-egyleti első takarékpénztár ajándékából: Bedő Árpád és Zoltán Árpád V. o. tanulók fejenként 20 frtot.

m) Rafaj Károly alapitványa kamatjából: Sándor Ákos és Antal József III. oszt. tanulók fejenként 4 frtot.

n) Udvarhelymegye tiszti főügyésze Pálfi Ferencz ajándékozott egy drb. 5 frtos aranyat, hogy az egy jó tanuló székely fiunak adassék. Ezt Péterfi Áron III. oszt. tanuló nyerte el.

o) Dr. Hankó Domokos ügyvéd ur 5 ezüst frtot bocsátott az igazgatóság rendelkezésére, hogy jutalomképen a kö-

vetkező feltételek mellett kiadja: 1. Egy ezüst frt adandó annak az V-ik osztályu tanulónak, kinek magyar nyelvtani irásbeli dolgozata, tartalom és külalak tekintetében viszonylag a legelső helyen áll. E jutalmat Pálfi Aladár nyerte el. 2. Egy ezüst frt annak a IV-ik oszt. tanulónak, ki a szépirásban magát kitüntette. Ezt Kis Tamás nyerte el. 3. Egy ezüst frt annak a III-ik osztályu tanulónak, a ki a legszebb és leghelyesebb földabrosz rajzokat készitette. Ezt Vitályos Gerő nyerte el. 4. Egy-egy ezüst frt annak a II-ik és I-ső osztályu tanulónak, a kik a rajzolásban a legszebb előmenetelt tették. Ezeket Felméri Gyula II. és Czitrom Oszkár I-ső oszt. tanulók nyerték el.

p) Bedő Sándorné, Bereczky Mária alapból köztanitói fizetés-pótlék czimen 15 frt 75 kr adatott ki.

r) Az olvasó-önképzőkör «Br. Eötvös József költeményei» czimü mű három példányát jutalmul tüzte ki. Ezek közül egyet Pálfi Aladár V. oszt. tanuló nyert el a «Tavaszi bimbók» czimü iskolai lapban kifejtett munkásságáért. Egyet-egyet pedig a verseny-szavaláson jutalmul nyertek: Kis Jenő és Kis Jakab V. oszt. tanulók. Jegyzés. Az összes pénzbeli segedelmezés 602 frt 31 kr.

VI. A tanulók névsora az osztályozás eredménye szerint az 1891—92-ik iskolai évben.

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Előkészitő osztály.			
Lázár Ferencz	unitár.	1879	A.-Siménfalva
Farkas Elek	izraelita	1879	Gagy
József Domokos	unitár.	1881	Rava
Rédiger Aladár	»	1882	Szabéd
Máté Pál	»	1881	Muzsna
Gombos Albert	»	1879	Csehédfalva
Kálmán Miklós	»	1881	Sz.-Keresztur
Sándor János	»	1883	Sz.-Keresztur
Kis Sándor	»	1881	Jánosfalva

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Szentannai Dániel	unitár.	1880	Sz.-Miklós
Boros Péter	»	1882	Szt.-Gericze
Farkas Mózes	izraelita	1879	N.-Solymos
Török Ákos	unitárius	1880	Csekefalva
Barra Sándor	»	1881	H.-Almás
Szilveszter Lajos	»	1881	Tarcsafalva
Pap Gyula	»	1981	N.-Kadács
Reingewürz Dávid	izraelita	1881	Illembák
Sipos Géza	unitár.	1881	Ürmös
Szentgyörgyi Dénes	ev. ref.	1882	Sz.-Keresztur
Ferenczi Jenő	unitár.	1880	Medesér
Goldstein Dávid	izraelita	1881	Zoltán
Rend József	unitár.	1880	Szabéd
Bartalis János	»	1882	Medesér
Péter Pál*	»	1881	A.-Siménfalva
Összesen 24.			
I. gymn. osztály.			
Kis Gábor	unitár.	1880	Recsenyéd
Kis Árpád	»	1878	M.-Sáros
Czitrom Oszkár	izraelita	1880	Segesvár
Gál Elek	unitár.	1880	Vadad
Vadász Sándor	»	1879	Csekefalva
Patakfalvi Mózes	»	1879	Sz.-Keresztur
Szabó Márton	ev. ref.	1877	Medesér
Győrfi Károly	ev. ref.	1880	Sz.-Keresztur
Derzsi Kálmán	unitár.	1881	Gagy
Viola Gábor	róm. kath.	1879	Sz.-Keresztur
Pap Domokos	unitár.	1880	A.-Benczéd
Kis István	róm. kath.	1881	Csik-Ricstető
Lőrinczi György	unitár.	1878	Szt.-Abrahám
Péter Lajos	»	1880	H.-Almás
Sándor Gergely	»	1881	Abásfalva
Kohl Károly	ág. ev.	1876	Szász-Keresztur
Kovács Gergely	ev. ref.	1880	Sz.-Keresztur
Székely (Seibriger) Béla	unitárius	1881	Szász-Régen
Fejér Domokos	»	1879	Kilyén
Csiki Miklós	»	1879	Sz.-Keresztur
Eichner Emil	róm. kath.	1880	Kolozsvár
Vagner Ferencz	unitár.	1881	Mikefalva
Moldován Viktor	gör. kath.	1880	F.-Bajon
Moldován Dénes	»	1882	Wölcz

A *-gal jelöltek évközben kimaradtak.

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Szász Honorius	gör. kel.	1879	Balázs-Telke
Fekete József	unitár.	1880	Nyomát
Osváth Ferencz	»	1879	Demeterfalva
Bedő Ferencz	ev. ref.	1879	Csekefalva
Katona Ferencz	unitár.	1879	A.-Siménfalva
Horváth Miklós	ev. ref.	1879	Sz.-Keresztur
Jaeger Viktor	róm. kath.	1880	Sz -Keresztur
Macskási Ákos	unitár.	1880	Sz.-Keresztur
Nagy Lajos	»	1881	Bethlen
Horváth Zoltán	ev. ref.	1878	Erzsébetváros
Marosi Mátyás	unitár.	1880	N.-Kadács
Fekete Károly	»	1878	Nyomát
Nagy Ferencz	»	1880	Buzaháza
Goldstein Sámuel	izraelita	1879	Zoltán
Kovács Dániel	unitárius	1879	Muzsna
Pitó Lajos	»	1879	Sz.-Keresztur
Incze Gábor	»	1880	Ákosfalva
Varga Zsigmond	róm. kath.	1880	Sz.-Keresztur
Velter Vilmos	ág. ev.	1879	Keresd
Jeddi Lajos	ev ref.	1879	Rugonfalva
Csutak Gergely*	»	1878	Sz.-Keresztur
Összesen 45.			
II-dik gymn. osztály.			
Költő Gábor	unitárius	1879	N.-Ajta
Kisgyörgy Sándor	»	1878	N.-Ajta
Kis Dániel	ev. ref.	1876	Bögöz
György Sándor	»	1878	Sz.-Keresztur
Horváth Sándor	»	1878	Sz.-Keresztur
Flesáriu Emanuel	gör. kel.	1875	Appold
Szabó Dénes	ev. ref.	1878	Sz.-Keresztur
Elekes Dénes	unitárius	1880	A.-Siménfalva
Máté Sándor	»	1879	H.-Szt.-Márton
Szabó Gyula	»	1878	H.-Szt.-Pál
Sebestyén János	»	1877	Martonos
Rédiger Károly	»	1880	Szabéd
Orbók Sándor	»	1879	Rugonfalva
Zoltán Ferencz	»	1878	N.-Solymos
Fazakas Dénes gagyi	»	1878	Gagy
Fazakas Dénes fiátfalvi	»	1879	Fiatfalva
Lakatos Tivadar	róm. kath.	1879	Sz.-Udvarhely
Kis János	ev. ref.	1879	Sz.-Keresztur

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Felméri Gyula	ev. ref	1881	Sz.-Keresztur
Istvánfi Dénes	unitárius	1879	A.-Siménfalva
Kis Lajos	ev. ref.	1879	Szombatfalva
Brandner Ede	róm. kath.	1877	Gyéres
Gyulai Ferencz	»	1879	Sz.-Keresztur
Vargyas Ferencz	unitárius	1878	Gagy
Nagy Sándor	ev. ref.	1879	Sz.-Keresztur
Brandner Endre	róm. kath.	1879	Virágos-Völgy
Sándor Albert	ev. ref.	1880	Nyir-Bátor
Gál Gyula	unitárius	1878	Szt.-Gericze
Deák Mózes	»	1879	H.-Ujfalu
Rondoleán Ambrus	gör. kel.	1876	Dános
Soós Gyula	ev. ref.	1879	Fiatfalva
Gál Sándor	»	1880	M.-Gerebenes
Szalontai Béla	»	1878	Sz.-Keresztur
Péter Árpád	unitárius	1879	N.-Ajta
Márkos János*	»	1879	Tarcsafalva
András Zsigmond*	»	1877	Firtos-Várallya
Összesen 36.			
III. gymn. osztály.			
Gálfalvi Sámuel	unitár.	1878	Szt.-Miklós
Vitályos Gerő	ev. ref.	1878	Sz.-Keresztur
Péterfi Áron	unitár.	1878	H.-Almás
Biró Pál	»	1878	A.-Siménfalva
Gombos János	»	1878	Sz.-Keresztur
Kiss János	»	1878	Jánosfalva
Sándor Ákos	»	1877	Dézsfalva
Hegedüs Mihály	»	1875	Szt.-Ábrahám
Rédiger Ödön	»	1878	Szabéd
Gheaja Zinoviu	gör. kel.	1875	Ny.-Szt.-László
Antal József	unitár.	1878	A.-Rákos
Péterfi Gyula	»	1878	N.-Kede
Benedek Mihály	»	1878	A.-Benczéd
Nagy Árpád	»	1876	Szt.-Benedek
Farkas Sándor	»	1878	K.-Kede
Repede György	gör. kath.	1877	Kőhalom
Demeter Miklós	ev. ref.	1878	Csekefalva
Mihályi Károly	ágost. hitv.	1875	Apácza
Rend Gyula	unitár.	1878	Szabéd
Boros György	»	1878	N.-Kadács
Szatmári Miklós	»	1877	Derzs

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Vas Lajos	unitár.	1877	Tarcsafalva
Berger Rezső	ág. hitv.	1879	Szász-Régen
Nagy Dezső	ev. ref.	1878	Sz.-Keresztur
Katona Márton	unitár.	1878	Sz.-Keresztur
Demeter Domokos	»	1876	M.-Zsákod
Csutak János	ev. ref.	1879	Sz.-Keresztur
Nagy Elek	»	1877	Sz.-Keresztur
Jeddi Péter	»	1877	Rugonfalva
Összesen 29.			
IV. gymn osztály.			
Márkos Albert	unitár.	1878	Tarcsafalva
Czitrom Vilmos	izraelita	1878	Segesvár
Veress Béla	unitár.	1878	K.-Kadács
Sándor Dénes	»	1877	Gyepes
Bálint Domokos	»	1875	F.-Várallya
Májer János	gör. kath.	1878	Besztercze
Borbély István	ev. ref.	1875	Sz.-Keresztur
Kálnoki Domokos	róm. kath.	1876	Sz.-Keresztur
Suciu Vazul	gör. kel.	1873	Hétur
Tilicsea József	»	1872	Dános
Burszán János	»	1874	Olt-Bogát
Rádu Dénes	»	1873	Szász-Nádas
Agh József	unitár.	1876	Szt.-Ábrahám
Régeni Áron	»	1878	Kálnok
Kis László	»	1878	A.-B. asszonyfalv.
Kis Tamás	»	1877	Uj-Székel
Keresztesi Lajos	ev. ref.	1877	Almakerék
Hadházi Béla	unitár.	1875	Muzsna
Hadházi Jenő	»	1877	Muzsna
Miklós Jenő	»	1878	Szt.-Mihály
Máthé Albert	»	1879	Recsenyéd
Török József	»	1876	Csekefalva
Nagy László	ev. ref.	1877	Sz.-Keresztur
Simó Béla	»	1875	Sz.-Keresztúr
Simó Benedek	unitár.	1876	Vadad
Ferenczi András	ev. ref.	1878	Kobátfalva
Rondoleán János m. t.	gör. kel.	1874	Medgyes
Összesen: 27.			

A tanuló neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
V. gymn. osztály			
Máthé Béla	unitár.	1876	H.-Ujfalu
Ferenczi Kálmán	»	1877	Medesér
Bedő Árpád	»	1875	Tordátfalva
Varró Elek	ev. ref.	1876	Fiatfalva
Kibédi Zsigmond	»	1876	N.-Kede
Janovics Ilia	gör. kel.	1874	N.-Bun
Zoltán Árpád	unitár.	1876	Héviz
Györfi Lajos	ev. ref.	1876	Sz.-Keresztur
Muszták Béla	»	1876	Sz.-Keresztur
László Áron	unitár.	1876	Fiatfalva
Mánta György	gör. kel.	1872	Keresd
Kis Jenő	unitár.	1875	Uj-Székel
Pálfi Aladár	»	1876	Tarcsafalva
Szász Domokos	»	1876	Kobátfalva
Kis Jakab	»	1876	Szt.-Ábrahám
Szabó Béla	ev. ref.	1874	Medesér
Sipos Gyula	unitár.	1875	Ürmös
Szentannai Sámuel	»	1876	Szt.-Miklós
Derzsi István	»	1876	Dézsfalva
Összesen: 19.			

VII. Általános statistikai kimutatás

az 1891—92-ik tanévről a székely-kereszturi unitárius középtanodánál.

Tanfolyam	Osztály	Felvétetett év elején		Évközben	A tanév végén volt		Nemzetiség szerint			Vallás szerint							Életkor szerint													Születési helyük szerint				Osztályozás eredménye				Vizsgát tett		Előmenetelük szerint	
		rendes	magán	kilépett	rendes	magán	magyar	román	német	unitárius	ev. ref.	róm. kath.	gör. kel.	izraelita	ágost. ev.	gör. kath.	9 éves	10 éves	11 éves	12 éves	13 éves	14 éves	15 éves	16 éves	17 éves	18 éves	19 éves	udvarh.-megyei	más megyebeli	sz.-keresztúri	vidéki	jeles (1)	jó (2)	elégséges (3)	elégtelen (4)	rendes	magán	haladók	ismétlők
A gymnasiumban	I. gymn. o.	45	—	1	44	—	39	3	3	25	8	5	1	2	2	2	1	6	16	14	6	1	1	—	—	—	—	25	20	11	34	—	7	28	9	44	—	30	14
	II. gymn. o.	36	—	2	34	—	32	2	2	18	11	3	2	—	—	—	—	—	1	5	17	9	2	1	1	—	—	25	11	8	28	3	3	21	7	34	—	33	1
	III. gymn. o.	29	—	—	29	—	26	2	1	19	6	—	1	—	1	—	—	—	—	1	17	5	2	3	1	—	—	20	9	6	23	3	7	19	—	29	—	27	2
	IV. gymn. o.	26	1	—	26	1	21	6	—	14	5	1	5	1	—	1	—	—	—	—	10	4	4	4	2	2	1	17	10	4	23	—	5	18	4	26	1	26	1
	V. gymn. o	19	—	—	19	—	17	2	—	12	5	—	2	—	—	—	—	—	—	—	5	6	4	4	—	—	—	14	5	2	17	1	1	17	—	19	—	19	—
	Összesen	155	1	3	152	1	135	15	6	88	35	11	11	3	4	4	1	6	17	20	50	24	15	12	8	2	1	101	55	31	125	7	23	103	20	152	1	135	18
	Előkészitő o	24	—	1	23	—	24	—	—	19	1	—	—	4	—	—	1	4	11	4	4	—	—	—	—	—	—	18	6	3	21	5	12	6	—	23	—	20	3
Az egész együtt	A gymn.-ban	155	1	3	152	1	135	15	6	88	35	11	11	3	4	4	1	6	17	20	50	24	15	12	8	2	1	101	55	31	125	7	23	103	20	152	1	135	18
	Az előkész.-ben	24	—	1	23	—	24	—	—	19	1	—	—	4	—	—	1	4	11	4	4	—	—	—	—	—	—	18	6	3	21	5	12	6	—	23	—	20	3
	Összesen	179	1	4	175	1	159	15	6	107	36	11	11	7	4	4	2	10	28	24	54	24	15	12	8	2	1	119	61	34	146	12	35	109	20	175	1	155	21
		180			176																													176					

VIII. Adatok a középiskola 1891—92. évi történetéhez.

A beiratások szept. 1—2. napjain történtek. 3-án d. e. az órarend állittatott meg s d. u. a javitó és pótló vizsgák lettek megtartva és 4-én reggel 8 órakor az iskolai esztendő ünnepélyesen megnyittatott.

A tanári személyzetben nem történt semmi változás. A mult iskolai év végén Göncz Mihály iskolafőnök (senior) Firtos-Váralyába papnak rendeltetvén, helyébe az E. K. Tanács Székely András papnövendéket nevezte ki.

Az 1891. évi Toroczkón tartott zsinati főtanács, Sándor János r. tanárt nyolczadikszor választotta meg igazgatónak.

A nméltóságu vallás és közoktatásügyi miniszter ur 31573—1891. számu rendeletével a keresztúri középtanodát, a szebeni tankerületből a kolozsvári tankerületbe osztotta be, 51869—1891. számu rendeletével a korcsolyázás és 17466—1892. számu rendeletével pedig az úszás tanitására nézve intézkedett.

1891. decz. 13-án tanárkarunk teljes számmal jelent meg Székely-Udvarhelyen, hogy búcsu-tisztelgést tegyen, megyénk volt szeretett főispánja, méltóságos Daniel Gábor úrnál, a ki főispáni állásától visszalépvén, nyugalomba ment. Évtizedek óta, iskolánk ügyei, gondoskodásának kiváló tárgyát képezték. Szeretetének, áldásos működésének nyomai láthatók itt, s mi azt, a ki oly sokszor s mindig oly meleg érdeklődéssel jött hozzánk, siettünk felkeresni, nem annyira búcsut mondani, hanem megköszönni azt a páratlan jóságot, melyet velünk s ez intézettel éreztetett mindig. Mint Jákob az angyalt, nem akartuk addig elbocsátani, a mig meg nem áld minket. Áldásul nem kértünk egyebet: csak legyen velünk ezután is. Ez áldást megnyertük azon biztatásában, hogy tendői apadtával még többet tehet s teszen is iskolánk érdekében.

Decz. 22-én tanárkarunk gondnok Rafaj Károly úr vezetése alatt, az új főispán, dr. Török Albert ő méltóságánál tisztelgett, a ki intézetünk s felekezetünk iránti jóakaratáról biztositott.

F. évi február hóban elhalván középtanodánk szomszédságában lakó Pap János földbirtokos, a ki intézetünk iránt — jóllehet nem tartozott felekezetünkhöz — érdeklődő volt,

a mennyiben ennek szükségei fedezésére több alkalommal tekintélyes áldozatot hozott; a koporsójára helyezendő koszorut megváltotta Sebesi Ákos ügyvéd úr 10 frttal s azt intézetünknek ajánlotta fel, hogy az «Pap János-alap» czimen kezeltessék, s majd, ha annyira növekedik kamatja, tanulók segélyezésére fordittassék. Ez alap gyarapitásához járult: Bartha Miklós képviselő 20 frttal; dr. Pap János 5 frttal; Sebesi Jób 5 frttal; id. Dániel Gábor 10 frttal s igy ez az alap ma 50 frt; mely a helybeli takarékpénztárban kezeltetik. A szives adakozóknak igazgatóságunk hirlapilag mondott köszönetet s ennek kifejezést adni e helyen is kedves kötelességünknek ismerjük.

Mozgalom indulván meg a télben lefolyt képviselő-választások alkalmával, városunkban és a vidéken, hogy a néhai br. Orbán Balázsnak — a ki a székely népért vagyonát, életét áldozta fel, a ki a «Székelyföld» czimü terjedelmes müvében szélesebb körben ismertette meg e népet — Székely-Keresztúron egy emlék-szobor állittassék és az ehez szükséges összeg, az őt életében és emlékét halála után is tisztelő közönségtől gyüjtessék össze. Középtanodánk ifjusága is sietett ez emlék felállitása költségeihez, tehetségéhez mérten, hozzájárulni s megmutatni ezzel a jelesek, az érdemesek iránti tiszteletét. Orbán Balázs felügyelő-gondnok, alapitványttevő volt intézetünknél, tehát hálát, elismerést érdemel. Növendékeink ennek adtak kifejezést, a midőn az emlitett czélra 36 frt 25 krt adtak össze. Ez a szobor-alapot kezelő bizottsághoz beszámoltatott s a helybeli takarékpénztárba tétetett.

Másik szép vonása növendékeink vallásos érzése és gondolkozásának, hogy a Székely-Udvarhelyen épitendő unitárius templomra 16 frt 70 krt adtak össze, mely összeg a méltóságos és főt. püspök urhoz küldetett.

Intézeteink, templomaink áldozatokból állanak fenn. Mélyen él lelkünkben az áldozók iránti hála, s ezt főképpen ugy mutatjuk ki, ha mi is áldozunk, még pedig olyan czélokra, mint a minőkre ők is áldoztak. Igy nevel a példa! Ennek hatása alatt állott tanuló ifjuságunk is, a midőn az emlitett áldozatokat hozta.

A székely-egyleti első takarékpénztár ez évi közgyülésén 40 frtot szazazott meg két tanuló segélyezésére. Az udvarhelymegyei takarékpénztár közgyülése pedig 25 frtot egy ta-

nuló segélyezésére. Mindkét pénztár becses adományát igazgatóságunk szives köszönettel fogadta, mit átiratban ki is fejezett s e helyen is ismételni kedves kötelességének ismeri.

Udvarhelymegye tiszti főügyésze Pálfi Ferencz egy drb öt frtos aranyat és dr. Hankó Domokos ügyvéd 5 drb ezüst frtost ajándékozott, hogy jó igyekezetü tanulóknak jutalmul kiadassanak az év végén. Iskolánk felügyelő gondnoka, Rafaj Károly afia pedig, az osztálykönyvek részére két fiókot készittetett a tanári teremben levő asztalra és azokra két Wertheim-zárt, kilencz drb kulcscsal, hogy minden tanár, tanitó kezében legyen egy-egy. E munkáért fizetett 6 frt 80 krt. E szives adományokért fogadják az igazgatóságnak őszinte és hálás köszönetét.

Folyó évi május 26-án a tanszerek gyarapitására, a gymn. kertjében, az ifjuság tavaszi tánczvigalmat rendezett, mely 66 frt 5 kr tiszta jövedelmet adott.

Igazgatósági ülés volt 8, melyeken a középtanoda tan- és gazdasági ügyei lettek elintézve.

A Gál Ábel	alap	mult	év	végén	volt	2270	frt	83	kr,	most	2305	frt	53	kr.[1])
A Vas Miklósné	„	„	„	„	„	901	„	57	„	„	1306	„	47	„ [2])
A Kórház	„	„	„	„	„	1760	„	38	„	„	1783	„	86	„ [3])
A Kriza János	„	„	„	„	„	82	„	52	„	„	87	„	77	„
A Marosi Gergely	„	„	„	„	„	72	„	65	„	„	77	„	69	„
A Filep Zoltán	„	„	„	„	„	112	„	62	„	„	117	„	28	„ [4])
A Jánosi József	„	„	„	„	„	151	„	57	„	„	161	„	23	„
Az Orbán Balázs	„	„	„	„	„	—	„	—	„	„	538	„	67	„
A Pap János	„	„	„	„	„	—	„	—	„	„	50	„	—	„
A Berde Mózes	„	„	„	„	„	—	„	—	„	„	1043	„	83	„ [5])

Az ötödik gymn. osztályban 9 növendék tanulta a görög nyelvet, 10 pedig a görög helyetti tárgyakat.

Az intézeti orvos Lengyel József ur jelentése szerint 49 tanulónál 63 betegségi eset fordult elő, u. m. Heveny gyomorhurut 10. Heveny bélhurut 4. Hurutos láz 5. Heveny tüdő és hörg hurut 6. Torokhurut és mandulalob 5. Kanyaró 8.

---

[1]) Ez alap kamatjából 120 frt tanári fizetésbe adatott, s ezért van a szaporodás kicsinysége.

[2]) Ez alapba, a Vasné mult évi hagyományából befizetés történt, azért van a nagy emelkedés.

[3]) Ide van számitva a városfalvi Bedő S. ezer frt hagyatéka is. Ez még nem kamatozik. Jelenleg perrel van megtámadva.

[4]) Ez alap kamatjából 2 frt jutalmul adatott, ezzel kevesebb az emelkedés.

[5]) Ez alap kamatja könyvek szerzésére fordittatik.

Köthártya hurut 6. Csuz 1. Váltóláz 8. Tüdőlob 4. Izzag 2. Orbáncz 3. Lábszárfekély 1.

A kanyaró nem vett nagyobb terjedelmet, mert, részint a beállott szünidő, részint az elkülönités, annak hamar gátat vetettek. Általában a betegségek lefolyása szelid és rövid tartamu volt; ezért az egészségi állapot ez iskolai évben kedvezőnek mondható. A növendékek egészségök általános állapota és szemeik ezen évben háromszor vizsgáltattak kielégitő eredménynyel.

Az intézeti orvos ur az egyes betegeket kellő időben és készséggel látogatta meg mindig, mit e helyen nyilvánosságra hozni kötelességemnek ismerek.

A növendékek részére kiszolgáltatott gyógyszerek ára 40%-át Jaeger dr. József gyógyszerész ur ez évben is az intézet javára ajándékozta.

A lefolyt iskolai évben okt. 9-én, január 22-én és május 12-én meglátogatta intézetünket Rafaj Károly felügyelő gondnok atyánkfia, s az egyes osztályokban a tanitási órákon egész napon keresztül jelen volt, május 14-én pedig a kolozsvári tankerület helyettes főigazgatója dr. Finály Henrik ur ő nagysága, mint miniszteri megbizott. A látogató urak a látottak és hallottakkal általában meg voltak elégedve.

A miniszteri megbizott ur, látogatása végén tartott értekezleten a következőket mondotta: «az iskolaépület és berendezése körül fontosabb hiányokat nem vett észre, újabb lényeges változások sincsenek. Mik várnak idők folytán pótlásra és változtatásra, a tanártestület előtt sem ismeretlenek. Nem kételkedik, hogy a jó akarat és készség, a mint a viszonyok engedik, mindent meg fog tenni az intézet miné teljesebb berendezése, feladatának minél megfelelőbbé tétele érdekében. Nézete szerint is az iskolát az épületében végbemenő müködés teszi és teheti hiressé. Ezt ennél az intézetnél annyival inkább szem előtt kell tartani, mert mint a Székelyföld szélén egy előretolt őrállomása a magyarságnak, szintén fontos missiót teljesit: a székelyt az elnemzetietlenedés ellen védi és számos idegen ajku tanulójának hazafias nevelése által a magyar miveltséget terjeszti stb.» S mi mit mondhatnánk e fontos és nagybecsü nyilatkozatra egyebet, mint ezt: imé az ember, a ki jött és nemcsak

látta, de meg is értette a helyzetet! Éljen még sokáig a miniszteri megbizott ur!

Az ifjuság magaviselete s tanulásban való igyekezete általában jó.

A vizsgálat junius 20—25 napjain tartatott meg. Az E. K. T. a maga részéről, az állandó bizottság mellé kinevezte Rafaj Domokos elnöklete alá: Koncsagh Elek, dr. Jankovics Pál, Végh Mihály és Györfi Ferencz egyházi tanácsos atyánkfiait.

A vizsgálat végén osztályismétlésre utasittatott 15, javitó vizsgálatra pedig 5 tanuló.

Junius 25-én végződött a tanév, a mikor is, d. e. 9 órakor, az érdemsorozat felolvasása, a jutalmak kiosztása után az igazgató évi jelentését megtette s az évet bezárta.

A jövő iskolai évre a beiratások szept. 2—3 napjain fognak megtörténni s az év szept. 5-én fog megnyilni. A díjak előre fizetendők.

Sándor János,
igazgató-tanár.

TARTALOM.

A) Kolozsvári főiskola.

Lap

Kovácsi Antal . . . . . 3.
I. Főfelügyelőség . . . . . 8.
II. Iskolai igazgatóság 8
III. Adatok a főiskola 1891—92. évi történetéhez . . . . . 9.
IV. Tanárkar . . . . . 13.
V. Magántanitás . . . . . 17.
VI. Végzett tananyag . . . . . 17.
VII. Tanszerek és gyüjtemények . . . . . 35.
VIII. Ösztöndijak, jutalmak, segélyezés és javadalmak . . . . . 37.
IX. Ifjusági egyletek és alapok . . . . . 42.
X. A főiskola kórháza . . . . . 46·
XI. Adakozások . . . . . 47.
XII. A tanulók névsora az osztályozás eredménye szerint . . . . . 48.
XIII. Kimutatás az érettségi vizsgálatokról . . . . . 58.
XIV. Papi szigorlat . . . . . 59.
XV. A főiskolai tanulók statisztikai kimutatása . . . . . 61.
XVI. Értesités a jövő tanévről . . . . . 63.

B) Tordai közép- és elemi-iskola.

I. Főfelügyelőség . . . . . 64.
II. Iskolai igazgatóság . . . . . 64.
III. Tanárkar . . . . . 65.
IV. Tanrend . . . . . 65.
V. Iskolai közlemények . . . . . 65.
VI. A tordai unitárius el. fiuiskola tanulóinak névsora . . . . . 67.
VII. Statisztikai kimutatás . . . . . 71.
VIII. Vegyes közlemények . . . . . 72.

C) Székelykereszturi középiskola.

I. Felügyelőség . . . . . 75.
II. Iskolai igazgatóság . . . . . 75.
III. Tanárkar . . . . . 75.
IV. Könyvtárak, gyüjtemények 77
V. A tanuló ifjuság segélyezése . . . . . 78.
VI. A tanulók névsora az osztályozás eredménye szerint . . . . . 80.
VII. Általános statisztikai kimutatás . . . . . 86.
VIII. Adatok a középiskola 1891–92. évi történetéhez . . . . . 86.